

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) Author(s):	Heiberg, Peter Andreas.; udgivne ved K. L. Rahbek
Titel Title:	<u>P. A. Heibergs Samlede Skuespil.</u>
Alternativ titel Alternative title:	Samlede Skuespil.
Udgavebetegnelse Edition Statement:	Anden og forøgede Udgave.
Bindbetegnelse Volume Statement:	Vol. 4
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kjøbenhavn : Joh. Fred. Schultz, 1806-19
Fysiske størrelse Physical extent:	4 bd.

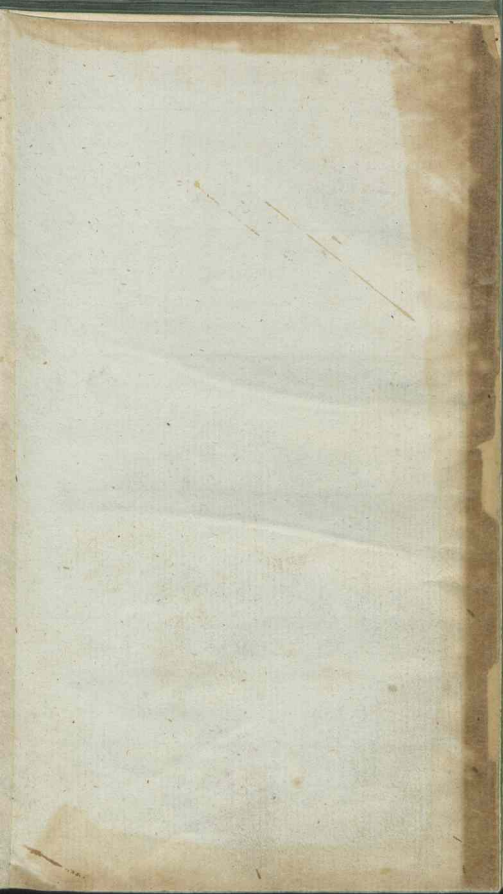
DK

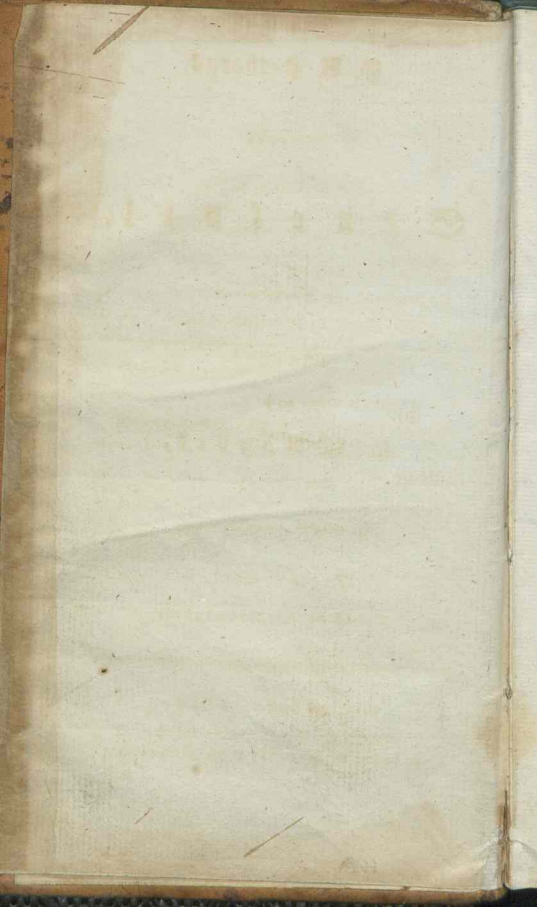
Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

P. A. Heibergs

samlede

S k u e s p i l.

U d g i v n e

ved

K. L. N a h b e k,

Professor.

Fierde Deel.

Anden og forøgede udgave.

Kjøbenhavn, 1819.

Trykt i det Schultziske Officin,
og forlagt af Dorothea sal. Schultz.

Dr. W. G. Schmitt

Amstels

Geen e. l. d. l.

W. G. Schmitt

1872

Dr. W. G. Schmitt

Amstels

Geen e. l. d. l.

Dr. W. G. Schmitt

Amstels, 1872

Dr. W. G. Schmitt

I n d h o l d .

	Side
De Bonner og Banner	I.
Mystifikationen eller Skuespillet inpromptu . .	147.
Cantate i Anledning af Kronprinds Frideriks og Prindsesse Marie Sophie Friderikes høiti- delige Indtog i Kiøbenhavn den 26de Sep- tember 1790	257.
Cantate i Anledning af Kongens og Kronprindsens Fødselsfester i Januari 1791	269.
Til Læseren	281.

De Bonner og Banner.

Comedie

i

fem Akter.

Første Gang opført paa den Kongelige danske
Skueplads den 5te Januar 1792.

Personerue.

Herr von Plageman.

Frue von Plageman.

Sophie, deres Datter.

Froken von Sommer.

Capitaine von Aberwitz.

Lieutenant Jespersen, Sot-Officer.

van der Saan, Ostindianer.

David, en Mulat.

Snydenstrup, en Commissiönair.

Jonas, hans Son.

Lars, von Plagemans Tiener.

Pitnham, en Procurator.

Handlingen skeer i Kiøbenhavn. Den begynder den
ene Estermiddag, og endes den anden Dags Formiddag.

Første Akt.

Første Scene.

(Skuepladsen forestiller en Stue i von Plagemans Huus.)

Sophie. Jespersen.

Jespersen.

Ja, dyrebareste Sophie! evig, evig skal jeg elske Dig!

(Kysser hendes Haand.)

Anden Scene.

De Forrige. Frøken von Sommer.

Frøkenen (leer.)

Ha, ha, ha! Hr. Lieutenant! Hr. Lieutenant, huff paa, hvad Evigheden er for en forførdelig lang Tid.

Sophie

(meget bestyrret.)

Min beste Veninde! . . .

A 2

Frø.

Frøkenen.

Stille, mit Barn! De tænker vel, at jeg først nu har overrasket Dem, og stiaalet Hemmeligheden fra Dem? D! da maatte jeg være den største Fuskler af en Tyv, da de begge i saa lang Tid har givet mig Leilighed til at bestieles Dem. Erger De, Hr. Lieutenant! at jeg ikke forstaaer, hvad Deres Skænslen, og Skotten, og Sukken, og Pusten betyder? og De, mit Barn! mon det er blot af en Hændelse, at De aldrig staaer i Vinduet, uden hver Fredag Aften, naar De veed, at Hr. Lieutenanten gjør os den Ære at besøge os?

Tesper sen.

Naadige Frøken . . .

Frøkenen.

Jeg er ikke naadig, Herr Lieutenant! Min Fader var ikke Adelsmand, og kun Major; saa kan De let regne ud, at jeg behøver meget mere Naade, end jeg har at give bort.

Tesper sen.

Om Forladelse, min smukke Frøken — —

Frøkenen.

Ja, ja, — har været eengang saa taalelig, men Forgylbningen begynder — Dog nok herom! De vilde have sagt noget.

Tesper sen.

Jeg vilde have spurgt Dem, om denne Hemmelig-

meligheds Opdagelse har gjort mig mindre agtet af Dem end forhen?

Sophie.

Dg jeg, om De holder mindre af mig nu end før?

Frøkenen.

Jeg kunde ret have lyst til at blive vred paa Jer, Born! Skulde jeg nu være saa misundelig, at jeg ikke kunde taale at see to unge Menneſker elſke hinanden? — Dg De kunde troe om mig, at jeg ſkulde være ſom alle andre gamle Piger?

Sophie.

Gamle Piger? — Er De en gammel Pige?

Jesperſen.

Jeg vilde ikke raade nogen i min Nærværelſe at kalde Dem med dette Navn.

Frøkenen.

Saa? — De ſaaer ſaamænd ingen Tak af mig for denne Nidkierhed — Er det da vanærende at være en gammel Pige? — Maaffee det er en Titel, ſom den fine Verden bærer os med, fordi vi ikke ſelv har villet erhverve os en hæderligere Titel af Kolette ved at ſeie ſelv?

Jesperſen.

De miſforſtaaer mig, Frøken — —

Sophie.

Det var viſt ikke hans Meening.

Frø.

Frøkenen.
 Naa saa forsva'r ham da, lille Tomsrue Prokuratorſke!

Sophie.

Han meente kunſt, at man endnu ikke kunde kalbe Dem en gammel Tomsrue.

Frøkenen.

Og naar han ikke troede, at det var en Skam at være en gammel Pige, ſaa havde han ikke behovet at tage ſig det ſaa hæſtig. — Dog! er jeg ikke tredive Aar? og en Pige paa den Alder har ſandelig ikke længere Ret til at gjøre Paastand paa være ung.

Jesperſen.

Men andre har heller ikke Ret til at kalbe hende gammel.

Frøkenen.

Ja, naar man juſt ſagde mig det i Dinene, ſaa blev jeg vreed, ret ſom en ung Officeer, naar man ſagde ham, at han var en Tufentaſt.

Jesperſen.

Jeg forſtaaer Dem, Frøken! De anſeer det for et Tufentaſterie af mig, at jeg i min Alder tor foreſtke mig.

Frøkenen.

Det er ikke Deres Alder jeg meente; De er ſaa viſt gammel nok dertil; men det er Deres Stand . . .

Sophie.

Kiere Frøken! Er ikke hans Stand aldeles upaaaklagelig?

Frøkenen.

Lad mig dog tale ud, mit Barn! Deres Kiereste, lille Sophie! er Second-Lieutenant; det er ret godt, han er ogsaa kuns ung endnu, og kunde ikke være stort mere; Men hvad har en Lieutenant at leve af, naar han selv ingen Midler har?

Jesper sen.

Dg jeg har, desto værre! intet uden min Gage.

Frøkenen.

Nu, dermed kan De dog ikke føde Kone og Barn, og De veed selv, hvortil længe det varer, førend en Mand i Deres Stand kan komme saa vidt.

Jesper sen.

Det er sandt, Frøken! men naar min Sophie har Taalmodighed at bide saalænge . . .

Sophie.

O ja, med Glæde!

Frøkenen.

Det er kuns Snak, mit Barn! Den Glæde er ikke en Pibe Tobak værd. De kan sige sig det nu, men naar De kommer paa min Alder, og bliver en gammel Pige . . .

Jesper sen.

Nu den gamle Pige igien!

Frø

Frøkenen.

Dg hvorfor ikke? Veed De da ikke at vi Fruentimmer tæller vores Alder, ligesom Piketspillerne? Vi springe lige fra ni og tyve til de tredsindstyve.

Jesper sen.

Det kan vel være. Men, De maae forlade mig, at jeg trøder, det dog ikke maae være saa ubehageligt, at blive, som De siger, en gammel Pige, thi ellers maatte et Fruentimmer med Deres Forstand, Hierte og Formue.

Frøkenen.

Formue? — Hvem har sagt Dem, at jeg er formuende? Min Fader var Major, det har jeg sagt Dem før, saa kan De let begribe, min Rigdom ikke kan være stor. Jeg takker Gud, at jeg har saameget, saa at jeg med Tarvelighed kan slaae mig igiennem, men saa bliver der heller intet tilovers.

Sophie.

Undtagen til at giøre Godt med.

Frøkenen.

Seer man! holder Hun ikke Bog med hver Skilling, jeg giver ud? Mener hun da ikke, at dette ogsaa hører til Livets Fornødenheder?

Jesper sen.

Jo i Sandhed gjør det saa, og hvem der vil give, finder altid noget at give af. En Bettler fandt engang en fattig Kone liggende paa Marken, hvor hun

hun havde forvredet en Fod, saa hun ikke kunde gaae derpaa. Hun var udmattet af Sult, og bad Betleren om et Stykke Brød. Gud veed, svarede Betleren, jeg er selv hungrig, og eier intet Brød, men jeg vil give dig, hvad jeg kan. Du har ingen Kyster, og jeg har to. Jeg deeler dem med dig, og dermed hjælper vi os, saa godt som vi kan, til næste Bye. Hvor saa godgjørende Menneſker kan ligne sig ved denne Betler? — Men Frøkenen tillader mig at igientage, hvad jeg før sagde: Jeg undrer mig over, at De, med alle Deres Fortrin ikke har følt Kierlighed.

Frøkenen.

Hvoraf veed De det min Herre! — (efter nogen Tausked.) Jo lille Sophie! jeg har følt den — og var endda nogle Aar yngre end De. Min Friderik var netop det samme som Hr. Lieutenanten; han døde i sit Kald — paa Søen.

(Hun vender sig om for at tørre Taarerne af.)

Sophie

Stakkels Pige!

Frøkenen.

(vender sig om igien med en paatagen munter Mine.)

Dog, lad os ikke tale mere derom. fandt jeg een, der lignede min Fris, og ikke var alt for ung, saa — veed jeg ikke selv, hvad jeg kunde faae i Sindet. — Nu, lille Sophie! jeg vil ikke lægge Hinder.

bringer i Veien for Deres Kierlighed, jeg vil ønske Dem at blive lykkelig, og kunns erindre Dem om, at De har Forældre.

Sophie.

O, jeg har Dem til Læremesterinde!

Frokenen.

Ja, men De har ogsaa en Læremester der!

(pegende paa Jespersen.)

Jespersen.

Som aldrig skal lære hende, hvad der strider imod hendes Pligter.

Frokenen.

Godt, Herr Lieutenant! jeg troer det sandelig ogsaa. Jeg stoler paa Deres Ære. En Mand maa have Ære i Livet, hvad Farve endog hans Kiøle har. Men, dobbelt Ret har man, til at fordre det af en Mand, der, ved en slet Handling, ikke blot vilde vanære sig selv, men endog sætte en Plet paa den Stand, han hører til.

Jespersen.

De har Ret, Froken! Jeg, for min Deel, skal aldrig glemme, hvad jeg skylder, ikke blot mig selv, men ogsaa den Uniform, som jeg har den Ære at bære.

Frokenen.

Derpaa tvivler jeg ikke, gode Jespersen! Gid enhver,

enhver, i Deres Stand, tænkte og handlede, lige som De!

Jesper sen.

Det bør man formode, indtil det modsatte bevises.

Frøkenen.

Det vil jeg ogsaa. Men siig mig: hvad er det, De har paa Deres Finger? Hvad er det for et Portræt?

Sophie.

Det er mit. Jeg gav ham det nu nyelig.

Frøkenen.

Jeg vil ikke raade Dem, Hr. Lieutenant! at bære det; i det mindste ikke endnu. Giv hende det tilbage.

Jesper sen.

Aldrig, Frøken! tillad mig at være Dem uligdig i denne ene Post. Jeg skal endnu i Aften erstatte hende Ringens Værdie, efter Juvelererens Pris; men mit Hjerte sætter en Takt derpaa, som langt overgaaer min Evne at betale.

Frøkenen.

Naa, I Mandfolk! I Mandfolk! saaer I bare fat i et Baand paa et Fruentimmer, saa holder I paa det, som paa et Ankertoug.

Jesper.

Jesper sen.

Et Vaand, hvor svagt! Hvor ofte hænder det sig ikke, at det springer?

Frøkenen.

Ikke saa svagt! Ikke saa svagt! Under Jeres Fingre, I Herrer Søeofficereer, bliver et Vaand let tit et Ankertoug.

Endelig Scene.

De Forrige. Lars.

Lars

(taler meget langsomt.)

Somfrue Sophie! — Deres naadige Mama —
Frue von Plageman — (gaber.)

Sophie.

Hvad hun?

Lars.

Sa det veed jeg ikke. (gaber.)

Jesper sen.

Veed Du det ikke?

Lars.

Nei, hvor flulde jeg vide det?

Frøkenen.

Veed Du da ikke, hvad Dit Grinde er?

Lars.

Jo, det veed jeg nok. (gaber.)

Sophie.

Naa, hvad er da Dit Grinde?

Lars.

Ja, det skal jeg nok sige: Deres naadige Ma.
ma . . . (gaber.)

Frøkenen.

Men er Du forrykt, Karl! eller er Du fuld?

Jesper sen.

Jeg troer, Du sover.

Lars.

Ja jeg gjør. (gaber.) For jeg har tient hos
tre Mænd, der skulde vaage over Staten, men som
altid sov, og der fik jeg Hug, fordi jeg var mere
aarvaagen end de, og saa svoer jeg paa, at jeg altid
skulde sove herefter. (gaber.)

Jesper sen.

Men, hvad veed Du?

Lars.

At jeg intet veed.

Frøkenen.

Det er den Vises Hovedregel.

Lars.

Men jeg horte, at den naadige Frue skraalte,
som hun var besat, og saa vaagnede jeg, (gaber) og
saa tog jeg Feil af den naadige Frues Dør og denne
Dør. (gaber.)

S o.

Sophie.

Jeg faaer løbe ind at see, hvad det er. Der
kan ingen blive klog paa det Dummerhoved. (til
Jesperen.) De bliver her jo dog?

Jesperen.

Jeg maae bort lidt, men Klokken ser seer De
mig sikkert igien.

Frøkenen.

Det svarer saamænd jeg for.

Sophie.

Farvel saalænge! Utsaa Klokken ser præcise?
(hun gaaer.)

Lars.

Sa, gid jeg da kunde ligge i min Seng.

(han gaaer gabende bort.)

Fjerde Scene.

Frøkenen. Jesperen.

Frøkenen.

Vi ere nu allene, og kan tale lidt sammen i
Fortrolighed. Hvad der er skeet, er skeet; De veed
jeg elsker Sophie, og interesserer mig meget for hendes
Vel, og at denne Pige er den eeneste Aarsag,
hvorfor jeg saalænge har kundet holde ud her i Huset.

Jesperen.

Jeg veed det, og skal evig være Dem taknem-
melig derfor.

Frø.

Frøkenen.
Nu den Evighed igien. — Kort sagt: jeg troer, at Sophie kan blive lykkelig med Dem, og jeg under Dem denne Pige; men jeg vil dog advare Dem at vogte Dem for en farlig Medbeiler.

Jesper sen.

I Sophies Hierte er ingen Plads for nogen Medbeiler.

Frøkenen.
Det er sandt nok. Jeg kiender Sophie bedre end De; hun har et Hierte, som sandelig er sielbent; men De kiender dog nok Husets Forsatning lidet, saa at De veed, at hendes Moder har halvandet Hierte, vel maalt; og naar man hertil lægger et halvt, som er alt, hvad Faderen har, saa seer De nok, at den, der vinder Moderen, har megen Overvægt over Dem, og dette er netop Tilfældet her.

Jesper sen.

Beste Frøken! De gjør mig gandske forstrøkket. Hvem kan vel denne farlige Medbeiler være?

Frøkenen.
Hør og Kiels! . . . Herr Capitaine von Aberwig.

Jesper sen.
Ah! men det er jo en Nar.

Frøkenen.
Godt nok! Men har De da aldrig hørt, at en Nar har spillet en stor Rolle i Verden? — Det kommer

mer kunſ an paa, at han ſhdes ind paa et Steb,
 hvor man enten ikke kan, eller ikke tør ſee, at han
 er en Nar. Desuden ſpaaer jeg Dem, at Deres
 Navn vil klinge alt for gemeent i den naadige Grues
 Dren.

Jesperſen.

Mit Navn, Frøken! det har jeg af min Fader,
 og han har det med mere Ære, end mangel een, der
 har en Hielm eller Skjold i Enden af ſit.

Frøkenen.

Det veed jeg; imidlertid vilde et lille bitte von
 foran giøre en hertlig Effeſt i den gode Kones Gehør,
 og jeg ſkulde ſaamænd gierne ſælge Dem mit, om De
 vilde have det; ja, det ſom mere er, jeg vilde give
 Penge til, for at blive af med det. Det hørte over-
 alt ikke min Fader til, førend han kom ind i Krigs-
 ſtanden, og da ſik han det iſteden for Haandpenge.

Jesperſen.

Jeg takker Dem for Deres Godhed. Jeg ſtræ-
 ber kunſ at fortiene at bære det Navn, ſom jeg har,
 og ſkulde jeg nogen Tid fortiene mig et Tillæg dertil,
 da ſkal jeg meget onſke, at det maae blive ſaadant
 et, ſom jeg ikke er nødt til at forplante paa Born,
 der maafkee vil giøre det Skam.

Frøkenen.

Hyſt! Hr. Lieutenant! — Dreene ſtve! der
 har De ſaamænd Deres Rival.

Femte

Femte Scene.

De Forrige. Capitaine von Aberwig.

Capitainen

(Kommer baglends ind i Stuen og bukker meget dybt.)

Unterhånigster Diener, Ithro Excellence! (vender sig om.) Ich bitte um Verzeihung, min nadige Fresen! Det var sin Excellence Herr Graf von Degen; Jeg ham in lang Tid ikke seet. Jeg har den Æro at være hans infame Ven.

Frokenen.

Det tvivler jeg ikke paa.

Capitainen.

Han var so gütig, und sendte mig von sin Landgods en Hase, . . . een af de kleine siirbenede Dier, mit lange Eren, som leber, noer man dem jager . . . en, saadan een, som stahr her in min adliche Wapen.
(han viser sin Ring.)

Frokenen.

Naa, en Hare! —

Capitainen.

Richtig! Sie haben Genie, gnåbiges Fraulein! — Und dermed fulgte en très compliment Brief met Utskrift: An Ithro Hochwohlgeborenheit Herr Claes Magnus von Aberwig, hiemit ein Hase, gemerkt wie Ithro Hochwohlgeborenheit.

Jesper sen.

Det var overmaade naadigt, ha ha ha!

Capitainen.

Serviteur, mein Herr! . . . Mit Erlaubnis! skulde det ikke Dem være — nei, ich bitte um Verzeihung; det var en Feiltagelse, som kom af Uniforment. Jeg beegnete, skal jeg Dem fortælle, nogle Kapser af See-Officierer — —

Jesper sen.

Hvad, min Herre! — Kapser? — —

Capitainen.

Naa naa, ikke so hitsig! . . . det er jo ikke Dem, ich taler om.

Jesper sen.

Nei, men det er Folk af min Etat, og jeg taaler ingen Fornærmelser imod Standen. Dog, Fornærmelser af en Mund, som Deres, Hr. Capitaine! kan vel neppe kaldes Fornærmelser.

Capitainen

(Naar paa sin Kaarde.)

Junger Herr! kennen Sie diesen?

Frokenen.

Mine Herrer! jeg formoder dog, at De erindre, at jeg er tilstæde.

Jesper sen.

Frygt ikke for mig, Froken! jeg skal ikke glemme det. Jeg trækker aldrig fra Læberet, Hr. Capitaine!

taine! uden jeg bliver overfaldet, og dertil anseer jeg Dem ikke at have Mod nok. Skulde De imidlertid vove derpaa, da vær vis paa, De skal ikke finde nogen Laps for sig.

Capitainen.

Lauter Worte, und keine wahre Courage?

Frokenen.

Gaae, kiære Hr. Lieutenant! gaae.

Despersen.

Og jeg skalde lade Dem blive hos denne Karl allene?

Frokenen.

Vær kun ikke bekymret for mig. Capitainen fornærmer ikke et Fruentimmer, dertil har han for megen Levemaade. (til Despersen, i det hun følger ham til Døren.) Bryd Dem aldeles ikke om mig, jeg har intet at berygte af ham. — Klokken sex sees vi igien. Farvel.

(Despersen gaaer.)

S i e t t e S c e n e .

Frokenen. Capitainen.

Frokenen.

Naa, Hr. Capitain! var dette Besøg mig til-

tænkt, eller —

Capitainen.
 Først Dem, min nabige Frelsen! und derefter
 Mamsell von Plageman.

Frokenen.

Jeg er Dem forbunden; men hvad godt nyt?

Capitainen.

D ikke stort — Under uns, kan jeg Dem sige,
 at jeg tænker at gaae in Tienesten her in Dänemark.

Frokenen.

Jeg gratulerer Dem, Hr. Capitain!

Capitainen.

D min nabige! gratuleer lieber Deres Water-
 land. Jeg kan, parmi! komme an, in hvat for
 en Land jeg vil pege paa. Aber ich liebe Dänemark
 vorzüglich, und i Særdeleshed sprækker jeg den dan-
 ske Sprog usigelig gierne.

Frokenen.

Det er i Sandhed en Vre for vores Land, at
 en Mand, som De, nedlader sig til at tale vores
 Sprog.

Capitainen.

D sandt at sige, so har man jo doch ingen Skam
 af, at man feyer sich efter de Folk, som man maae
 leve iblandt — Und so vil jeg Dem mere sige: Wenn
 jeg so er in Tienesten kommen — som Major haaber
 jeg — denn ringere kan jeg ikke imottage — so agter
 jeg at giere en dansk Pige likkelig.

Fro.

Frokenen.

Jeg gratulerer den Pige, som Deres Balg sala
der paa.

Capitainen.

Jeg takker — aber De frapperer mig vidt meer,
end jeg det fortienet. De kan denn, isald det er Dem
agtiabelt, Dem selv gratulere.

Frokenen.

Jeg, Hr. Capitain! — De behager at fliertse.

Capitainen.

Point à tout! Froken! hvor den Undseelse flæ-
der Dem herlig! — Det er min Ernst, und derved
bliver da to urgamle adlige Familier neyere forbundne.

Frokenen.

De tager Feil, Hr. Capitain! jeg er ikke af
adelig Familie.

Capitainen.

Mein Gott! ikke adelig? (betænker sig lidt.) Doch!
die Bürger-Leute sind ja auch Menschen. So bliver
De denn adelich, wenn De gifter Dem met mich.

Frokenen.

O Herr Capitain! For en Mand af Deres Al-
der, er jeg for gammel.

Capitainen.

For gammel! — De speger, Froken! — Der
sibber en evig Sommer paa Deres Bern.

Fro.

Frøkenen.

Mine Børn? Hr. Capitain! — —

Capitainen.

Ja hedder det ikke saa paa Dansk? — Deres
Kinder — — Deres — her imellem Næsen og Ørene?

Frøkenen.

Skal det være et Drdspil med mit Navn, eller
en Compliment, eller Spot? — Herr Capitain!

Capitainen.

Spot! hvorledes? det forstaaer jeg, parmi! ikke.

Frøkenen.

Som om De vilde sige, at Høstens Farve burde
de sidde der.

Capitainen.

O Hesten kommer ikke, ferend vi er gift. —
Aber De maae, parmi! tillade mig, at sende min
Maler hid, for Dem at lade afkontrafeye.

Frøkenen.

Jeg beder Dem, lad ikke Deres Maler foruleis-
lige sig.

Capitainen.

So vist, jo vist. — Jeg skal Dem her vise min
Portræt i en Dese.

(han sevrer hende Daagen.)

Frøkenen.

Det er formodentlig malet af den store Maler
Hogarth?

Capitainen.

Capitainen.

Affectivement!

Frøkenen.

Ja han er en stor Mand i Carriatur.

Capitainen.

Tilforlædlig. Aber sines denn Frøkenen, at der er megen Carriatur in den Ansigt?

Frøkenen.

J Sandhed gier jeg det. Dog, maae jeg tilstaae, ikke nær saameget i Copien som i Originalen.

Capitainen.

O! De behager at frappere.

Frøkenen
(vil levere ham Daasen.)

De behager . . .

Capitainen.

Ich bitte! Den er paa en al for got Haand. De maae, parmi! den beholde til en liden Soutenir.

Frøkenen.

Nei, Hr. Capitaine! jeg bruger ikke Snustobak, og altsaa behøver jeg den ikke; det eeneste jeg kan bruge Daaser til, er at giemme Pudder og Pomade i, og dertil er denne for lille.

Capitainen.

Derinn har De recht. (han tager Daasen.) Jeg forstaaer Dem: i en Time skal De en anden have til Deres Pudder und Pomade.

Frø.

Frøkenen.

Stil Dem ikke i Bekostning, Hr. Capitain!
thi jeg modtager den vist ikke; og, om De tillader
det, saa er jeg Deres Tienerinde.

(hun gaaer.)

Syvende Scene.

Capitainen (allene.)

Hun er fast — hun er fast. Hvor flint hun
mig ikke sit sagt, at hun ville en Pudderdose have!
Jeg maae denn skaffe hende een; Hun skal den, par-
mi! selv betale. Denn hvad skulle jeg giere med det
Dier, wenn hun ikke havde nogle tusende Reichs-
thaler.

(gaaer.)

Attende Scene.

(En Stue i Snydenstrups Huus, hvori staaer et Chatol.)

Snydenstrup (med en stor sort Muffe.) Jonas

(holder sin Fader ved Haanden.)

Snydenstrup.

Hør, min Søn Jonas! Du er et haabesfuldt
ungt Barn, som nu træder ind i Verden, og gierno
ønskede jeg at danne et dueligt Menneske af Dig.

Jonas.

Papa skal have saamange Tak.

Sny

Snydenstrup.

Seer Du, min Søn! naar Du er buelig, saa bliver Du altid lykkelig. Og hvortil kan Duelighed anvendes bedre, end til at erhverve os det, hvorved vi kan blive lykkelige? — og det er Penge, og Rigdom. Der er noget til, som hedder Lovene, der forbyder paa en vis Maade Duelighed, og disse Love maae man vogte sig for, saalænge man ikke er riig, men naar man først er riig, saa gjør Lovene os ikke gierne Fortræd.

Son s.

Det er saamænd! kiont giort af Lovene.

Snydenstrup.

Ja, det maae Du nok sige. Dernæst er der noget i Verden, som man kalder Synd og Bedragerie, men det er ikke saa ondt, som Folk vil bilde os ind, og som man raaber det ud for. Har ikke nu Verden staaet i saa lang Tid? og saamænd staaet ret godt; og dog har der altid været Synd og Bedragerie til; Et stort Beviis, at det skal og maae være til. Og naar det nu skal være til, saa er jo, i sig selv, de Folk ikke at laste, som underholder det.

Son s.

Rigtig, Papa! for ellers maatte det jo reent forgaae.

Snydenstrup.

Derfor maae det altid være Din Symbolum:

Siden

Eiden da saadant noget endelig skal see, saa er det lige saa godt, at vi gjør det, som en anden. Lad nu see, Du huffer smukt paa det! Du skal just ikke sige det, saa at enhver hører paa det; Jeg skal nok ved Leilighed lære Dig, hvordan Du skal hjælpe Dig frem med dette Symbolum. Og naar jeg saa seer, at Du tager efter mine Lærdomme og Formaninger, saa lægger jeg mig roelig i min Grav, naar Eiden kommer.

Jonas (græder.)

Papa maa ikke døe.

Snydenstrup.

Det vil jeg ikke heller, saalænge jeg kan hytte mig. Men det skal dog engang see, og saa vil jeg ingen Bebreidelser tage med mig i Graven, for at jeg har forsonet noget paa Din Opdragelse. — Naar, kys mig nu, min Dreng! og vær ikke bedrøvet (han kysker ham, og Jonas tørrer sig med Armen om Munden.) Nu skal jeg vise Dig, mit Barn! hvad jeg har udrettet i Dag, og deraf kan Du lære meget.

(han flytter et Bord frem paa Theatret, lægger Mussen derpaa, og slaaer Klappen ned paa Chatollet.)

Jonas

(som bestandig følger sin Fader lige i Hælene.)

O jeg lærer saa gierne af Papa; han har langt bedre Gaver end Skolemester.

Snydenstrup (gaaer ud af Mussen.)

Her er tolv massive Sots, Episefkeer. Derpaa har

har jeg laant to og tredive Rigsdaler. Det havde Assistenten. Huset ikke laant; men seer Du, min Son! naar man har haandsaaet Pandt for Capitalen og tredive Procento Renter, og man saa kunns lader Pandtet staae i et halvt Aar eller tre Fierding-Aar, saa er man i Behovd; og naar Tiden er udsøbet, uden at Pandtet løses, saa horer det os til. Saa sælger vi det, og alt det, som Du seer, jeg har at handle med, det er saadanne Pandter, som jeg kan sælge for godt Kiøb. Disse Skeer — seer Du — de tilhorer Justitsraaden her henne i Gaden. Han skal have Traktament i Morgen Aften, og til et Aftens-Traktament behøves ikke Spisefkeer; og havde jeg ikke laant ham, saa havde han gaaet til en Jøde, og saa havde dog Jøden laant ham Pengene.

(Han lægger Skeerne i Chatellet.)

Jonas.

Dg naar det dog skal skee, hvorfor kan da ikke vi ligesaavel giøre det, som Jøden?

Snydenstrup.

Rigtig min Son! — See her er en Sølv-Kasse, hvorpaa jeg har laant fyrgetyve Rigsdaler. Den har Prokurator Ehrlichs Kone staalet ud af hendes Mands Giemme, for at sætte Pengene i Tal-
lotteriet. Dg da Tallotteriet er en offentlig Indretning, saa er det vores Pligt at understøtte det; og
hvor-

hvorledes kunde det skee, med mindre vi laante Guld
Penge, som spitte i Tallotteriet?

(Han lægger den i Chateauet.)

Jonas.

Dg naar det dog skal skee, hvorfor kan da ikke
vi ligesaa vel giøre det, som andre?

Snydenstrup.

Bravo, min Søn! — See her er fire Solv
Lysstager, hvorpaa jeg har laant Joden Salomon
halvtredsfindstyve Rigsdaler.

Jonas.

Kuns halvtredsfindstyve Rigsdaler? Papa!

Snydenstrup.

Ja, min Søn! naar man laaner en Løbe Pen-
ge, saa maae man altid tage en Snees Procento
mere end ellers. Han snyder jo de Christne, naar han
kan; og er det da ikke vores Pligt at hævnne vores
Religions. Forvandle, naar vi kan? Gud bevare os!
ellers havde vi jo ingen Religion. Derfor tager
jeg ogsaa halvtredsfindstyve Procent af ham. Dg
dersom jeg ikke tog det, saa var der en anden, der
tog mere.

(Han lægger dem i Chateauet.)

Jonas.

Dg naar det dog skal skee, hvorfor kunde da
ikke vi ligesaa godt giøre det, som andre?

Sny-

Snydenstrup.

Her er et Guldukt og et Par Brasselletter, som hører en vis Frosken til, der har pandtsat det hos mig for fem og tredive Rigsdaler, for dermed at betale en Skræder-Regning for Hovmesteren, der holder en Klat af hende. Hendes Fader er en stor Mand, og vidste han, at jeg staaer i Handel med Datteren, saa fik jeg en Ulykke, i hvad saa Datteren fik.

(Han lægger det i Chatollet.)

Jonas.

Og naar det da skal skee, hvorforsø skulle vi da ikke ligesaa vel faae den, som Datteren?

Snydenstrup.

Er Du gal? Dreng! Skal vi faae en Ulykke?

Jonas.

Om Forbælsse! Papa! det var Datteren, jeg meente.

Snydenstrup.

Ja, saa er det godt! I alle Ting, min Søn! skal vi først tænke paa os selv. Vi skal nok elste vores Næste, men ikke tabe een eneste Skilling derved, for hvem giver os vel igien, hvad vi taber?

Niende Scene.

De Forrige. Capitain Aberwijk.

Capitainen

(Kommer ind, og bliver staaende uden at sees af de andre.)

Sny

Snydenstrup (bliver ved.)

Verden er fuld af Bedragere, det veed Du, det har jeg før sagt Dig; og naar vi ikke bedrager dem, saa bedrager de os. Derfor maae vi altid see at komme dem i Forveien, og hellere snyde, end blive snydt.

Capitainen.

Herrliche Moralien! Hr. Snydenstrup! Er det Deres Sohn, De moraliserer for?

Snydenstrup.

Ja det er min Jonas.

Capitainen.

Han maae, parmi! blive en profekt Mand, siden han har en so herrlich Lehrmeister.

Jonas.

Papa sparer ingen Ting paa mig.

Capitainen.

Aber, synes Dem, at disse Moralier ere saa rigtige?

Snydenstrup.

Hr. Capitain! Jeg blev vred paa Dem, om jeg ikke vidste, at De talte imod bedre Overbeviisning. Naar Deres, eller andres hoiadelige Forældre lærer deres hoiadelige Børn, at en simpel Borgermand eller en Bonde ere Creature, der ere skabte til at blive foragtede, spyttet i Dinene, gjort Nar af, trampet paa, og bedraget af hoiadelige Dozmere, synes Dem

da, at disse Moralier ere saa rigtige? og det skeer dog undertiden. Mig synes, Tingene er den samme.

Capitainen.

Godt! godt! men — —

Snydenstrup.

Hvad har Capitainen ellers at befale? nogen Prættiosa?

Capitainen.

Seg skulde nogen Penge have. — Jeg har Priorfer in Ueberfluß.

Snydenstrup.

Sa det er godt, men Capitainen erindrer, at han flytder mig endel tilforn. Det er jo kun kort siden, De fik 600 Rigsdaler.

Capitainen.

Rigtig! jeg fik 300, og gav Bevilis for 600 Reichsthaler, aber dem kerte jeg in den gamle Plageman, oder retter gesagt hans Frue! doch, jeg skal nok Valuta for den Summa kriegen, sonstn hadde jeg det ikke giordt. Ich habe schon meine Speculationen.

Snydenstrup.

Godt nok, men det er ingen Sikkerhed for mig.

Tien:

Tien:

Tiende Scene.

De Forrige. Jespersen.

Jespersen.

Er det Dem, der handler med Prætiøsa?

Snydenstrup.

Ja, min Herre! til Tjeneste.

Capitainen.

Serviteur min Herre!

Jespersen.

Deres Tienere! — — (til Snydenstrup.) En god Ven har sagt mig det, og at man kunde faae en Skillings Riøb her.

Snydenstrup.

Det skal De saa vist ogsaa faae.

Capitainen.

Er De eben so frisch nu som før?

Jespersen.

Saa frisk, at dersom De fornærmer mig som før, saa kaster jeg Dem paa Dorren.

Capitainen.

Er ist ein gefährlicher junger Mann. De har vermuthlich noget at tale med Herr Snydenstrup, und so vill jeg gaar ind in den anden Stue. (gaar.)

Jespersen.

For mig kan De blive og gaar, som De behager.

Sny-

Sny-

Snydenstrup (til Jonas.)

Gaae ind med Capitainen.

Jonas.

Jeg veed nok hvad det vil sige: jeg skal saamænd passe paa, som en Smed.

(gaaer.)

Ellevte Scene.

Jesperen. Snydenstrup.

Snydenstrup.

Hvad har Herren da at befale? — Hvad Slags Prætiosa skal det være?

Jesperen.

Nogle Brystnaale, Ringe, eller andre saadanne Smaating, der kunne være passelige til Foræring til en ung Dame.

Snydenstrup.

Strax, min Herre! (han gaaer hen, og tager en Skuffe ud af Chatoulet, og viser ham.) Der har Herren en Mængde at vælge i.

Jesperen (viseer dem nøie.)

Her ere saa mange, at det er vanskeligt for mig at vælge. Vil De betro mig sex eller otte Stykker paa en Times Tid, for at raadsføre mig med en god Ven?

Snydenstrup.

Hiertelig gierne, men jeg har ikke den Ære at kende Herren.

Jesper sen.

O jeg forlanger det saameend heller ikke uden Pandt.

Snydenstrup.

Jeg er Deres ydmyge Diener. Jeg vilde gierne gjøre det uden Pandt, men Verden er . . .

Jesper sen.

Det er ikke min Sag, hvordan Verden er, jeg bryder mig mere om, hvordan jeg selv er. See her, disse sex Stykker, hvad koster de?

Snydenstrup.

Lad see, disse tre koster otte, og disse, tolv Rigsdaler Stykket.

Jesper sen.

Godt! der er et Guld Repeteer-Uhr, det, veed jeg, er tre Gange saameget værd. Om en Time er jeg her igjen.

Snydenstrup.

Underdanige Diener.

Jesper sen.

Farvel!

(gaaer.)

Tolste

Tolvte Scene.

Snydenstrup (allene.)

D hvad det er et herligt Gulduhr! ja det er vist fem Gange saameget værd, som det han fik, helst siden de Bagateller knap koster mig Halvparten af, hvad jeg kan sælge dem for. D! gid jeg kunde blive Eier af det! — Men jeg maa ind til Capitainen.

(gaaer.)

A n d e n A k t.

Første Scene.

(Samme Stue i von Plagemans Huus som i første Akt.)

Herr og Frue von Plagman.

Hr. von Plageman.

Min bedste Kone! sei mig denne eeneste Gang! jeg har nu soiet Dig min hele Levetid igiennem.

Frue von Plageman.

Meget gierne, naar ikke Din Begiering var saa urimelig.

Hr. v. Plageman.

Urimelig, siger Du? er det urimeligt at ikke ville ruinere sig selv?

Frue v. Plageman.

Kan min Levemaade ruinere nogen Mand? Alle de Fornøjelser, jeg har den hele Vinter igiennem, er en Føje paa Comoedien to Gange om Ugen, een Gang om Ugen paa Concert, og een Gang i Assemblies i Klubben, hver fiortende Dag i det dramatiske Selskab, og hver Maaned paa Balparee, og ikke een Gang i Kane denne hele Vinter. Derimod tier Herren stille med, at han gaaer selv hver Dag i Klubben een om ikke to Gange.

Hr. v. Plageman.

Ja men, min Veste! jeg agter ogsaa at høre op dermed, for vi kan ikke holde det ud. Vores Formue er nu aldeles fortæret, og vi er i Gield til.

Frue v. Plageman.

Formuen hørte mig til; skal altsaa nogen beklage sig, saa er det mig. Mig syntes ellers, at ti tusinde Rigsdaler, som jeg arvede efter min Fader, vel kunde have været lidt længere.

Hr. v. Plageman.

Og jeg undrer mig over, at de har været saalænge, paa den Maade, som vi har levet. Betænk nu, at det er tredive Aar, siden vi flyttede fra Mandshøt; at vi laae her, og suebe paa Lappen, førend jeg fik dette

dette Embede, som jeg har, der neppe giver mig fem hundrede Rigsdaler om Aaret. Havde ikke min Søn Jacob druknet, da han var syv Aar gammel, fordi jeg var saa gal at give ham Lov til at tage ud i den aabne Søe for at fiske, saa havde jeg blevet Enkemand min Levetid, og aldrig taget Dig, ihvorvel jeg ikke fortryder det; saa havde jeg blevet ved mit Værksted, boet i Mandahl endnu, og været en god ærlig Uhrmager, og saa havde jeg ikke byttet mit Navn bort, for at seie Din Forsængelighed, som dog er og bliver en Skamflekk for mig.

Frue v. Plageman.

Saa, saa havde Du hedet Mester Petersen. Du husker dog vel ellers, at det ikke var mig, men min Fader, der forlangte det, og at Du ikke maatte saae mig, med mindre Du vilde antage hans Navn?

Hr. v. Plageman.

Saa jeg husker det nok, at Hr. Regimentsfeldtmieren troede, han var en stor Mand, fordi han heed von Plageman. Men Du har nok glemt, hvem det var, der satte sig imod, at jeg ikke maatte kalde mig Petersen igien, da Din Fader døde kort efter vores Bryllup, hvorfor jeg ogsaa blev giort Nar af i hele Byen; og jeg nægter ikke, at dette jo var en stor Narasag, hvorefter jeg saasnart gav efter for Dine Overtalelser, og flyttede til Kiøbenhavn.

Frue

Frue v. Plageman.

Men siig mig da, hvorledes skulle vores Sophie have faaet den Opdragelse, som hun har, itald vi havde blevet deroppe? Er denne Grund da af ingen Betydning?

Hr. v. Plageman.

Saa den er. Vores Sophie blev jo født ti Aar efter, at vi kom til Kiøbenhavn. Desuden, den Opdragelse, hun har faaet, kan hun saamænd ikke takke enten Dine Klubber eller Assembler for, jeg havde nær sagt, Dig selv med. Gud velsigne den gode Frøken von Sommer! hun er den, der har opdraget Sophie. Hun betaler for sig her i Huset, som en Fremmed, og gjør os Gavn som en Tjenestepige eller Hovmesterinde; og det veed Du meget godt selv, at naar vi ikke havde haft hende i Kost og Logis her, saa havde vi for længe siden været i de Omstændigheder, hvori vi nu er.

Frue v. Plageman.

O det havde vel ingen Nød havt. Du søger saamænd ogsaa meget vel for at giøre vores Huus til et Giestgiverhuus. Det er nok af samme Aarsag, at Du har leiet vores Sahl bort, til de Herrer fra Ostindien, som vi venter hver Dag?

Hr. v. Plageman.

Saa det er; vi ere nødte til at knibe Økonomien, saameget som vi kan, og naar Du vilde
 hjælpe

hielp mig, o saa skulde vi endnu kunne leve godt paa vor gamle Alder.

Frue v. Plageman.

Seg skal nok passe at knibe, hver jeg finder fornødent, men Du maae ikke troe, at jeg vil spørre mig inde for Dine Grillers Skyld; og jeg veed bedre end Du, at vi ikke ere saa fattige, som det skal hede, Gud veed, af hvad Aarsag.

Hr. v. Plageman.

Men Kone! har Du da glemt, at vi ingen Hielp kunde faae til at betale vores Rentepenge med til Brandkassen, og at jeg maatte gribe til det forfærdelige Nødværge, at laane Penge af den Bindbeutel Capitaine von Aberwis?

Frue v. Plageman.

Men Mand! det forstaaer Du ikke. Det er netop det samme, som at laane Penge af den eneomme og lægge i den anden. Capitainen er ingen Bindbeutel, og han skal være vor Svigersøn.

Hr. v. Plageman.

Han vor Svigersøn?

Frue v. Plageman.

Ja, ret han. Det er besluttet, og det skal fæe. Det er en riig Mand, det veed jeg.

Hr. v. Plageman.

Men, Kone — —

Frue

Frue v. Plageman.

Men, Mand! det skal saa være, der hjælper ingen Enak for; Capitainen har ikke saa utydelig yttret sig dermed, og jeg har ogsaa paa en forblømsmet Maade givet ham tilkiende, at det nok kunde lade sig giøre.

Hr. v. Plageman.

Ja ja, Kone! saa faaer det vel være, men det gjør mig ondt for Pigen, for jeg troer ikke, hun bliver lykkelig. Jeg havde hellere undet hende vores lille Lieutenant, naar noget skulle være, for ham, troer jeg, hun dog holder noget af.

Frue v. Plageman.

Det vilde jeg ikke haabe, at min Datter skulle saaledes kaste sig bort. En fattig stakkels Lieutenant, der ikke kan hjælpe sig selv, og mindre os; og som, oven i Kibet, heder Jespersen.

Hr. v. Plageman.

Ja hvad havde vel Sophie hedet, dersom jeg ikke havde været en Nar?

Frue v. Plageman.

Saa havde hun ikke været været til. For jeg havde ingen Mand taget, der hedd simpelt Petersen, ihvor meget jeg end virkelig holdt af Dig, og min Datter skal ingen Mand have, der heder slet og ret Jespersen. Det er nok sagt.

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Ja ja, Moder! det er Din Datter ligesaa vel
som min, og jeg har ikke mere over hende at sige
end Du.

U n d e n S c e n e .

De Forrige. Lars.

Lars.

Frue! jeg — — (gaber.)

Frue v. Plageman.

Hvad er det, Du vil?

Lars.

Jeg veed ikke selv; — jo nu huffer jeg det.

Frue v. Plageman.

Hvad er det da? Dosmer!

Lars.

Ja, bie nu lidt. Fruen gior mig gandske con-
fus i Hovedet. (gaber.)

Hr. v. Plageman.

Jeg troer Tanden staaer i den Karl. Kan Du
komme ud med det?

Lars.

Jo jeg kan — see nu . . . (gaber.)

Frue v. Plageman.

Vil Du giøre Nar af os?

Lars.

Lars.

Ta! jeg — bi lidt! — de Fremmede.

Hr. v. Plageman.

Hvad de?

Lars.

Er kommet. (gaber.)

Hr. v. Plageman.

Hvor er de?

Lars.

Hvor de er fra? Ja hvor veed jeg det?

Frue v. Plageman.

Hvor ere de Fremmede! hvad tager de sig for?

Lars.

Bie lidt Frue (gaber.) De bærer deres Kofferter
op paa Sahlen.

Hr. v. Plageman.

De Fremmede selv? Hvad er det for Frem-
mede?

Lars.

To Soldater — (gaber.)

Frue v. Plageman.

Han gjør os forrykt. Lille Mand! gaae Du
ud, og see, hvordan det hænger sammen.

(Hr. von Plageman gaaer.)

Tre-

Tredie Scene.

Frue von Plageman. Lars.

Lars.

Frueu gjør mig forrykt med sin Hastighed.
Jeg. maae ikke faae Tid at betænke mig, naar jeg
skal fortælle Dem noget. (gaber.)

Frue v. Plageman.

Skal Du da altid blive et Fæ, og saadan en
evindelig Nøler?

Lars.

Frueu maa give mange Penge til, fordi jeg
er, som jeg er. Der er nu Koffepigen, hun er hurtig
nok, (gaber.) men saa faaer ogsaa Frueus Glas
og Tallerkener og Spltetruffer en evig Ulykke.

(gaber.)

Frue v. Plageman.

Saa gaar, og læg Dig, og sov.

Lars.

Det skal jeg saamænd ogsaa. (gaber.) Gud
velsigne Frueu for det!

(gaaer.)

Fierde

Fjerde Scene.

Frue v. Plageman. Hr. v. Plageman.
van der Haan.

Hr. v. Plageman.

Vær saa artig! herind, min Herre! der seer
De min Kone!

van der Haan.

Udmøge Tiener, Frue! De har havt den
Gødhed at tillade mig at spise og logere i Deres
Huus.

Frue v. Plageman.

De behager at tage til Takke med Husets Lei-
lighed.

van der Haan.

Jeg skal sige Dem, Frue! jeg gaaer ikke gierne
ud om Formiddagen, og paa et Vertshuus spiser jeg
nødig, for man træffer der saa ofte Folk, som man
ikke kan lide; og at spise allene paa min Stue, det
kan jeg, paa min Siel! ikke komme ud af, saa glis-
der Maden slet ikke; derfor har jeg altid søgt at kom-
me i Logis hos skikkelige Folk, hvor jeg kunde faae
det ligesaa godt som de, og slet ikke bedre. Seer
De, Frue! det er reent ud mine Tanker, og De skal
ikke være bange for, at vi jo nok skal komme over-
eens om Betalingen.

Frue

Frue v. Plageman.

O! det har jeg aldrig havt Tvivl om. Vi vil kun ønske, at De maae blive fornoiet.

van der Haan.

Saa, saa min Siel! Skal jeg det, Frue! naar vi kun kan snakke lidt over Bordet, om hvad det saa ogsaa er, for jeg kan for min Død ikke lide, at sætte sig til Bords, og jage Maden i sig, og saa staae op igien, uden at have lukket Munden op, undtagen for at tynge.

Hr. v. Plageman.

Det skal ingen Nød have; for min Kone og jeg vi snakker gierne, skienes ogsaa lidt iblandt, skøndt det betyder intet — det er saamænd ikke for Alvor. Og saa er der ved vores Bord, vores Datter Sophie, som er i sit tyvende Aar, og en Frøken von Sommer, som har logeret i vores Huus i ti Aar, og er et meget fornuftigt Fruentimmer, og har, saa at sige, opdraget vores Datter.

van der Haan.

Bravo! det er jo alt, hvad jeg behøver. For naar saa De, min Fader! engang imellem ikke gider pratet med mig om Tippto Saib og General Cornwallis, ih saa snakker jeg med Fruentimmerne om drøede Røttelduger og Musseliner, og det gider de, paa min Siel! nok hørt tale om.

Frue

Frue v. Plageman.

De skal saamænd finde os meget snaksomme, naar De kommer i den Materie.

Hr. v. Plageman.

Jo jo, jeg vædder, De vil tilgavns insinuere Dem hos mine Fruentimmer. — Men, maa jeg ikke spørge Dem, hvad det er for en Person, som er med Dem, foruden den sorte Diener?

van der Haan.

Det er nok ham, der er saa guul i Ansigtet, De mener, ja det har saa sine Aarsager, at han er guul. Seer De: jeg har tient hos en god ærlig Mand i Ostindien henved en Snees Aar, og da han døde, saa testamenterede han mig alt, hvad han eiede. Manden var, saa at sige, en gammel Ungkarl, for givt havde han aldrig været, men havde dog saa uden om haft en Søn med en Negerinde, og det er denne Karl, der er saa guul i Ansigtet. Nu burde jo den salige Mand have betænkt denne Søn lidt i sit Testamente; men, Gud forlade ham den Synd, see om han gjorde det! og hvis Pligt blev det saa at tage sig af Stakkelsen? saa min Siel! ingens uden min, da jeg arvede alt, hvad han dog ellers burde have.

Hr. v. Plageman.

Det gjør Dem Ære, i Sandhed gjør det saa.

van der

van der Haan.

Saa? meener De det? — De taber et Guld-
Uhr, jeg finder det, og veed, at' det er Deres —
jeg giver Dem det igien — gjør det mig nogen Vre?
— ja, isald det kan gjøre mig Vre, at jeg ikke
vil være en Slynge, saa har De, paa min Siel!
Ket. — Men, for at komme til denne Tyr igien,
da jeg reiste fra Indien, saa lod jeg ham vælge, en-
ten han vilde blive der, saa ville jeg sætte ham i Stanb
paa een eller anden Maade, eller han vilde følge med
mig; han valgte det sidste. Nu er han her, og jeg
omgaaes ham som een af min Familie; dum er han,
og siden den Gamle aldrig brugte ham til andet end
Diener, saa stikker Arten i ham, og han er aldrig
gladere, end naar han kan lusse sig til at gjøre lidt
Diener- Arbeide. — Men, vi skal sladdre saa meget
sammen, naar jeg først kommer lidt i Rolighed.
Vil De nu have den Godhed at vise mig mine Bæ-
telses?

Hr. v. Plageman.

Meget gierne, behag at følge med.

(von Plageman og van der Haan gaaer.)

Femte

Femte Scene.

Frue von Plageman (allene.)

Det er en herlig Mand! Mon han ikke skulle være Adelsmand? — han heber dog van der Haan! — Det var Skæde, om han ikke skulle være det; for Folk maae sige, hvad de vil, om Adelskabet, saa giver det dog et Menneſke Anseelse; og er man juſt ikke Adels, saa er det dog en Lykke, naar man kan have et von foran ſit Navn.

Siette Scene.

Frue von Plageman. Capitaine von Aberwiß.

Capitainen.

Gang gehorsamer Diener! gnådige Frau!

Frue v. Plageman.

Dienerinde Hr. Capitaine!

Capitainen.

Seg gior nu mine Nachmittags Viſiten hos mine Venner, und De mich tillader at tælle Dem blandt mine Venners Anzahl.

Frue v. Plageman.

Seg takker Dem, og forſikrer Dem, at De er altid velkommen i mit Huus.

Capitainen.

Seg kan Dem ſige, gnådige Frau, ich kommer nu in alle de adliche Cirkler hier in der Stadt, aber
 so er

so er det mig bisveilen recht en agriabel Delaissement, at conservere simple Folk. Seg vil just dermed ikke have sagt, at jeg Dem med simple Folk mener, denn ich veet, at De er af en fornem Obstruction, ob De just ikke er adlich.

Frue v. Plageman.

Ja, Hr. Capitaine! min Extraction er meget god, og dersom min Fader ikke havde havt den Ulykke, at det havde brændt for ham engang, saa skulde han let have beviist, at han nedstammede fra gammel tydsk Adel. Sandt er det, at han just aldrig vilde tilstaae det offentlig, og det kom deraf, at een af hans Forsædre havde været saa uheldig, at hans Navn var bleven slaget paa Galgen.

Capitainen.

O! det siger intet, det kan jo hænde den Beste.

Frue v. Plageman.

Ja den beste Familie kan have den Malheur; og derved bør dog Efterkommerne ikke lide. Naar nu den Ulykke ikke havde rammet Familien, saa havde dog min stakkels Datter kunnet giort Regning paa at giøre et godt Parti med en Adelsmand.

Capitainen.

Ach! hvorum kan hun det ikke endnu tænke?

Seg kender den Edelman, der sætter sig weit hin over sodanige Bagateller, und der med Glæde vil en Partie med Deres Jungfrau Tochter slutte.

Heibergs Skuespil. 1de Deel. D

Frue

Frue v. Plageman.

Jeg frygter for, at De smigrer mig, Hr. Capitaine!

Capitainen.

Det er, parmi! min Gensf, gnådige Frau! und in mich, den nehmlichen Capitaine von Aberwis, der her for Deres Eyen staaer, seer De den Edelmann, der, wenn die Præposition Dem agriabel er, vil en Partie met Deres Tochter slutte.

Frue v. Plageman.

Det er en Lykke for min Datter, som jeg med begge Hænder imodtager. O! hvor lykkelig vil jeg ikke blive paa mine gamle Dage.

Capitainen.

Aber gnådige Mama! vi Edelleute, vi kan ikke gaae so gerade frem wie die Bürgerleute. Der ere einige Vermaledeieten, oder was es ist, so die Juristen kalder det.

Frue v. Plageman.

Formaliteter — —

Capitainen.

Ja, ja! Formaliteten, und en Contract, der maae først in Stand bringes, und daråber maae vi eenige være.

Frue v. Plageman.

Rigtig, Hr. Capitain! det veed jeg, og finder det meget billigt. Men, derom har jeg nu ikke Tid

at

at tale. Vil De giøre mig den Vre at besøge mig
Kloffen spy i Akten, saa skal vi tale med hinanden
derom, og opsætte Contracten.

Capitainen.

Jeg skal den Vre have mig at indfinde.

Frue v. Plageman.

Men, det var dog vel ikke af Veien, om De
taste engang med min Datter, hun er dog en Ho-
vedperson i denne Sag; om De tillader det, saa vil
jeg lade hende komme ind, og da kan De best under
fire Dine andrage Deres Vrende.

Capitainen.

Wie sie befehlen.

Frue v. Plageman.

Adieu, saa længe! — O min Sophie! nu er
da den Steen lettet fra mit Hjerte.

(gaaer.)

Syvende Scene.

Capitainen. (alene.)

Das ist freilich gut — Aber sollte doch ikke
Dievelen ride den Mama, at hun troer, jeg hendes
Datter vil heirathe? So var jo die Sache splitter-
gal! — Nein, Mutter! das geht nicht an. —
Min Mama vil mig ingen flere Penge sende, und
so er jeg en fattig Luus, und sie eben so arm, das

würde verteufelt schlecht ablaufen. — Forkiobe hende til Baronen — dabey ist was zu verdienen, und derom maae jeg mig hos die Mutter in Gunst halten. — Und die Fräulein von Sommer. . ja das ist eine andere Sache, Hr. Capitaine! hun har Geld, und das ist alles, was ich brauche.

Sttende Scene.

Capitainen. Fröken von Sommer.

Capitainen.

Ah! mein gnädiges Fräulein! . . .

Frökenen.

Jeg kommer, Hr. Capitaine! for at undskyldte Jomfrue Sophie, hun er lidt upasselig, saa at hun ikke kan have den Ære at tale med Dem.

Capitainen.

Jeg anseer denne Zufall for en Lykke, siden den har verschaffet mich denne agreeable Entrevue.

Frökenen.

Hr. Capitaine! libet mere Urlighed og libet mindre Complimenter, det er mit Symbolum.

Capitainen.

Det godt gewählt, gnädiges Fräulein! — aber jeg maae bede Dem om Verzeihung, den Pudderdose, som jeg Dem har lovet, er ikke at have so schön, som jeg Dem vilde den unde; aber in einige

Da.

Dagen er den mich versprochen, und da skal jeg den Ehre have Dem dermed at opvarte.

Frokenen.

Jeg beder Dem, Hr. Capitaine! atter igien, ikke at sætte Dem i Beføstning; thi jeg imødtager den vist ikke. Jeg har saa mine egne Grundsætninger i denne saavel som i flere Materier. Der vil altid noget for noget, tænker jeg, og naar man tager Presents, saa maae man give Presents igien, og det strækker min Formue ikke til.

Capitainen.

Erlauben Sie, den Hypothese er grundfalsch, om jeg det maae sige: Det, som uden Schande kan tilbides, kan uden Schande imøttages. Den er min Simbolum.

Frokenen.

Hr. Capitaine! jeg handler efter mine Grundsætninger, De efter Deres. Og De maae tillade mig reent ud at erklære Dem, jeg modtager aldeles ingen Presents af Dem.

Capitainen.

Das war viel. Aber wenn jeg Dem min hele Person til Present ofricte?

Frokenen.

Deres hele Person! — Maae jeg spørge: sætter De hoiere eller ringere Priis paa den, end paa Deres Pudderæsse?

Capit

Capitainen.

Eine alberne Frage, liebes Fräulein! Jeg er jo en Edelmann.

Frokenen.

Og jeg er en uadelig Pige.

Capitainen.

Det har De mich forhen sagt. Aber nichts desto weniger will jeg Dem til eine Hochwohlgebohrne Frau von Aberwitz machen.

Frokenen.

Jeg heder Froken Sommer, og det Navn vil jeg beholde, saalænge som det behager mig.

Capitainen.

Er min Person und Stand Dem agriabel?

Frokenen.

Maaskee jeg ikke kunde besvare dette Spørgsmaal, uden at fornærme Dem; De maae altsaa tilslade mig, at lade det være ubesvaret. Jeg troede ellers, at Deres Hensigter vare stiledede paa en ganske anden Person, for Exempel, paa Jomfrue Sophie.

Capitainen.

Jungfrau Sophie! — Jungfrau Sophie! det er en herzens gutes Kind; ich liebe sie in Wahrheit, aber so, som man en Barn lieben kann; und Ihr Wohlfart skal mig altid om Hjertet ligge. Aber Sie, gnädiges Fräulein! De er den einzige Person, for hvem jeg det har fost, som man wahre Liebe kalder.

Fro

Frøkenen.

Dg jeg har altid sølt den største Eiegegnbighed for Dem, Hr. Capitaine! thi jeg undseer mig virkelig ved at bruge et ubehageligere Ord i Deres Nær-værelse.

Capitainen.

Aber denne Eiegegnbighed, kunde den sig ikke til lidet mere Værme forandre?

Frøkenen.

Jeg tvivler høiligen derpaa, Hr. Capitaine!

Capitainen.

Endnu en Gang, und vors letzte Mahl tilbyr jeg Dem at dele Nahmen, Rang und Vermögen met mig.

Frøkenen.

Dg jeg forsikker Dem om, at De, saavidt som det staaer i min Magt, altid skal beholde det udeelt.

Capitainen.

De giver mig also en Korb?

Frøkenen.

Ja, og det saa vel conditioneret, som nogen Mand i Verden kan frabede sig eller ønske sin Fiende den.

Capitainen.

Det er, parmi! wunderbar. Det havde jeg ikke gedacht. Ich er en Edelman, reich und Officier, und jeg troede at en Hagestolke, en gammel Pige...

Frø

Frokenen.

Hr. Capitaine! Deres Grovheder frabeder jeg mig. Lær De af mig, at ikke enhver gammel Pige er saa gistesyg, at hun skulle være tilfals for den første den beste Nar, der byder paa hende.

(gaaer.)

Tiende Scene.

Capitainen (allene.)

Das war mir ein Ueberstrich in der Rechnung. Aber det siger intet. Ich har schon en halv Dugendrige Bürgermädchens in min Kikkert. Pulveret maae dog wohl einmahl fænge.

(gaaer.)

Tiende Scene.

(Snydenstrups Bærelse. Det er mørkt.)

Snydenstrup (med et Lys i Haanden). Jonas.

Snydenstrup.

Hør nu, min Son! jeg maae engang fortælle Dig, hvad der er ved disse to Officerer at giøre, som Du har seet hos mig i Dag.

Jonas.

Papa skal have mange Tak.

Sny

Snydenstrup.

Capitainen er en Gavtyv, som jeg har hjulpen i mange saa kalbte Spidsbuberier, og som jeg trænger til, og som trænger til mig igjen. Han er ellers af en fornem Familie, og har, troer jeg nok, en-
 deel Penge i Tydskland. Han gjør mig megen Nytte imellem Aar og Dag, og derfor kan jeg nok, — vel at mærke — med den vedbørlige Forsigtighed be-
 troe ham nogle Penge uden Pandt. Seer Du, saa maae han ogsaa betale bedre, end de, der giver Pandt; for der er dog endeel usikkert derved. Naar jeg laaner ham tre hundrede Rigsdaler, saa maa han give sin Obligation for sex hundrede. Og dersom jeg ikke laante ham, saa gik han til en anden, hvor han kanstke maatte give Obligation for otte hundrede.

Jonas.

Men Papa! siden det dog skal skee, hvorfors kunde da ikke vi ligesaa vel tage de otte hundrede Rigsdaler, som en anden?

Snydenstrup.

Nei, min Son! man maae ikke slaae Fjolk, det er syndigt; men mere end Skindet behøver man dog ikke hellere at lade Dem beholde. Og naar saadan en Person er et Vdeland, saa er det godt, at en brav Mand, som jeg eller mine Lige, vil tage sig det paa at være hans Kasserer, og faae hans Midler trukket til sig, for saa er de dog nogenledes paa et vist Sted,

og naar saa Moesfio Person er kommen aldeles paa Knæene, o! saa er det saadan en Glæde for et sølsomt Herte, at man engang imellem kan række ham Haanden, og for gammel Kiendskabs Skyld give ham et par Styver, naar han ellers kanfkee maatte sulte ihjel. Og saa maa man endelig bære sig saaledes ad, at man tilsidst har Penge tilgode hos ham, som han ikke kan betale, for at man kan fortælle overalt, hvormeger man taber ved ham.

Jonas.

Men, Papa! skal man saa ikke sætte ham i Slutteriet?

Snydenstrup.

Ja, min Son! dette er saa en egen Sag. Seer Du, dersom han har riig Familie, eller formuende Venner, der tager sig af ham, saa kan man nok vove de Skillingen paa ham, som det koster at føde ham der, for saa pleier de dog gierne at løse ham ud, og i det mindste betale noget af hans Gæld. Men ellers er det kunns unyttig Pengespilde, og saa er det best at lade ham gaar for Luud og kolde Vand. Forstaaer Du det ikke nok? Jonas!

Jonas.

Jo, jeg gior saamænd, Papa!

Snydenstrup.

Lieutenanten er nu igjen af en anden Art. Han har ikke noget, og ham er der ikke synderlig at vinde

ved.

ved. Dog, lidt kunde der sagte være at pille af. Jeg har saa tidt villet forstrække ham Penge paa hans Gage, der tienes dog en skikkelig Douceur ved. Men han har aldrig villet bide paa. Han satte mig dette Guld Repeteer-Uhr i Pandt for nogle Snurrepiberier. Dette Uhr bliver vist ikke gammelt i hans Børge; han er jo kunns fire og tyve Aar gammel. Jeg kien-der de unge Officeerer ret godt, de feier ud, hvad de har, naar de er i Trang, og det gjør vist denne med, eensgang seent eller tidlig, og hvem veed, om han saa gaaer til mig? saa kryber kanstee Uhret i en anden.

Jonas.

Og naar det dog skal stee, hvorfor kan det da ikke ligesaa vel krybe i os, som i en anden?

Snydenstrup.

Rigtig, min Son! Jeg har derfor her et gammelt Messing Repeteer-Uhr, der i Mærke sagte kan passere for hans; nu hænger jeg hans Kiede deri, og saa beholder vi hans Uhr, det skal gaae herligt.

(han løser Kieden af, og bytter Urene.)

Jonas.

Men, Papa! naar han saa siden seer paa Uhret, og spørger Papa om Sammenhængen; hvad vil saa Papa sige?

4791-2

Sny.

Snydenstrup.
 Ih, saa siger jeg: at det er Løgn, og at han
 skal bevise, og at jeg veed nok paa, hvad for et liber-
 ligt Sted, han har feiet Uhret ud; og førend han vil
 have den Mistanke paa sig, at han søger liberlige
 Huse, for tier han stille med sin Skabe.

Jonas.
 Men hvoraf veed Papa saa vist at han vil tie
 stille?

Snydenstrup.
 Jo, for han gaaer sikkert paa Frieri, det troer
 jeg, siden han vil kiope Foræringer til en ung Dame;
 og meener du da, at han ikke hellere gav tre Guld-
 Uhre bort, end at hans Kærester skulle faae denne
 Mistanke? — Men tyst! der kommer nogen paa
 Trappen. (han puster Lyset ud, og leder Jonas hen bag en
 Stool i Baggrunden.) Staae Du der, Jonas! og rør
 Dig ikke af Stedet! — (han gaaer til Døren, aabner
 den, og raaber.) Er der nogen?

Ellevte Scene.

De Forrige. Despersen.

Despersen.
 Her er jo et Hunde-Mærke!
 Snydenstrup.
 Er det Dem, Hr. Lieutenant?
 Desper-

Jesper sen.

Ja det er; jeg har Deres Prættiosa tilbage.
Kan vi ikke faae Lys?

Snydenstrup.

Der er ikke et Menneske hiemme uden jeg, og
jeg kan intet Lys finde. Men vi kan gierne afgjøre
det i Mørke; De er jo en honet Mand, der ikke vil
bebrage mig? —

Jesper sen.

Ja ja da, saa sol nu: her er fem Stykker, og
her det stette, som jeg vil beholde. Det er et af dem
til tolv Rigsdaler, men vil De have ti derfor, saa
er her en Tidalers Seddel.

Snydenstrup.

Nu Hr. Lieutenant! for en anden Gangs Skpld
faaer det saa være.

Jesper sen.

Seddelen er rigtig, det svarer jeg for.

Snydenstrup.

Ih bevare os Gud! Jeg veed jo, De er ingen
Elielm. Her er Deres Uhr igien.

(Leverer ham Messing-Uhret.)

Jesper sen,

trykker paa Uhret, (saa det repeterer.)

Det er godt! Farvel!

Sny

Snydenstrup.

Farvel Hr. Lieutenant! naar De ellers behøver noget, saa vær saa god at tale mig til. Adieu! Tag Dem i Agt for Trappen! — —

(Bespersen gaar.)

FOLVTE Scene.

Snydenstrup. Jonas.

Snydenstrup.

Tag mig Lyset, Jonas!

(Snydenstrup tager et Bortoi frem af Châtoilet, og tænder Lys.)

Jonas

(kommer med Lyset.)

Men hvorfor folgte Papa den prægtige Tingest for ti Rigsdaler?

Snydenstrup.

Oh min Dreng! jeg kunde folgt ham den for fem, og havde ogsaa have folgt den derfor, om han havde pruttet meget med mig. Jeg var glad, at jeg blev af med ham, uden at han mærkede Feilen ved Uhret. Nu slipper han da for at feie det Uhr ud til en anden.

Jonas.

Sa, og siden det dog skulde skee, hvorfor kunde det da ikke ligesaa vel feies ud til os, som til andre?

Men

Men Papa sagde jo før, at Lieutenanten var fattig, er det da inte Synd at skille ham ved sit Uhr?

Snydenstrup.

Nei, min Søn! just derfor skal han af med det. For, seer Du, saadanne har det alletider gaaet i Verden. Jeg skal ved Leilighed fortælle Dig hundrede Exempler, hvoraf Du skal see, at det er politisk rigtigt at udsue den Fattige og skaaene den Rige. Du kan troe mig, min Dreng! det er noget som haabe bør, og maa skee.

Jonas.

Og naar det da skal skee, hvorfor kan da ikke vi ligesaa vel giøre det, som andre?

(Døller fader.)

F r e d i e A k t .

(Stuen i von Plagemans Huus. I Baggrunden staar to Borde med Lys paa.)

Første Scene.

David (allene.)

(bringer Stole ind og sætter i Orden.)

David — bringe Stole ind — kan saamænd gjerne giøre det — har intet andet at bestille — gaaer Tiden
saa

saar godt for David — har intet ondt af at røre sig lidt — og saa seer de Piger saa mildt til David.

Anden Scene.

David. Sophie.

Sophie.

Hvad er det? gaaer De, og bærer Stolene ind?

David.

Har saamænd ingen Skade af det — David kan inte være ledig.

Sophie.

Ja, men det er en Dydartning, som ikke tilkommer Dem.

David.

David gierne varter op — maa troe, Somfrue! er inte første Gang, David gjorde det. —

Sophie.

Det er godt nok, men vi har en Tiener, og han har faaet Ordre til at gjøre det. (raaber.) Lars!

David

(vil holde hende for Munden.)

Dyft — Somfru! — Stakkels Lars! — —

Sophie.

Hvad fattes Lars?

David.

Wil saa gierne sove — Er søvnig. — David inte søvnig, og vil nok hielpe stakkels Lars.

Sophie

Sophie.

Nei! det gaaer for vidt, om den Karl understaaer sig til at lade Dem giøre hans Arbeide.

David.

Inte vreed paa stakkels Lars — godt Karl — men saa søvrig. — Lad sove — bliver nok vaagen.

Sophie.

De forsvare ham godt.

David.

O ja Gjomfrue! — David forsvare hele Verden — godt som han kan.

Sophie.

De holder da af alle Mennesker?

David.

O ja, holder af alle Mennesker — gjør David — Fruentimmer meest.

Sophie.

See, see! holder han da ogsaa af dem, som han ikke kender?

David.

Bevare os Gjomfrue! — Mange Mennesker David inte kender. — Skulle inte holde af dem, fordi de inte kender dem? — Kan jo være stikkelige Mennesker, fordi David inte kender dem.

Sophie.

Utsaa holder han ogsaa af mig?

David.

D, meget! meget! Jomfrue! — men David er fattig Karl — skulde ellers faae god Mandji David; — vil inte have David? — hvad?

Sophie.

Nei, min gode Ven! det lader sig ikke giøre.

David.

Ja ja, da! — David finde sig i det — holder dog af Jomfruen alligevel — giør David.

Sophie.

Det skal De ret have Tak for.

David.

Inte takke David for det — Det skal David giøre. — Men, har andet at bestille end at snakke. — Farvel Jomfrue! David gaaer.

Sophie.

Farvel!

(Han gaaer.)

Terdie Scene.

Sophie (allene.)

Stakkels Karl! havde han Forstand, som han har Hjerte, saa skulde man kanske leede længe, før end man fandt hans Mage — men Klokken er allerede sex, og derover, og endnu er han her ikke. D, min Ven! min Ven! tællede Du Miunterne som jeg, Du lod mig vist ikke vente saa længe paa Dig!

Fjerde

Fierde Scene.

Sophie. Jespersen.

Jespersen.

Beste Sophie! tag nu denne ubetydelige Gave af min Haand, til et Pant paa den evige Kierlighed, jeg i Dag har svoret Dig! (han slyr hende en Brylmaat.) Du veed, jeg kan ingen store Gaver give.

Sophie.

Og Du veed, at jeg seer meget mindre paa Gaven selv end paa Haanden, hvorfra den kommer, og Hiertet, hvormed den gives. Vær forvisset om, at hver Gang jeg seer paa Gaven, skal Giverens Person være mig i et kiert Minde.

Jespersen.

Tak min Pige! men jeg vil dog ikke haabe, at Du skal behøve at see paa denne usle Bagatelle, for at tænke paa mig.

Sophie.

Nei, langt oftere skal Tanken om Dig bringe mig til at see paa denne usle Bagatelle, som Du behager at kalde den.

Jespersen.

Du veed selv, at jeg nu for nærværende Tid ikke tør vove formeligen at anholde om Dig hos Dine Forældre; thi en simpel Lieutenant, der ikke har andet

at leve af end sin Gage, kan ikke giøre sig meget stærkt Haab om at overtale sin Piges Forældre; men Du veed dog, at jeg har nogen mere Udsigt, end mit blotte Avancement, og at jeg kan vente mig nogle Skillinger efter en Mormoder, der vel er gammel, men som dog muligen kan leve endnu en Snees Aar.

Sophie.

O! min Beste! jeg skal med Fornoielse oppebie den Tid, da Skiebnen vil føie Dine Ønsker.

Jesper sen.

Ja, tael ikke formeget om den Fornoielse, det vil give Dig! Husk paa, hvad Frosken Sommer sagde før!

Sophie.

Godt nok! men jeg vil ogsaa give Dig noget at tænke paa. Veed Du vel, at Du har en Medbeiler?

Jesper sen.

Ja vist veed jeg, men hvem kan være bange for en saadan Karl?

Sophie.

Saa veed Du det da? det er underligt. — Men om jeg nu siger Dig, at jeg holder af ham? hvad da?

Jesper sen.

Jeg vilde lee. For det kan aldrig være Dit Alvor.

Sophie.

Jo tilforladelig er det mit Alvor.

Jesper

Jesper sen.

O, spøg dog ikke i denne Materie! Du vil prøve mig, om jeg skulde være jaloux?

Sophie.

Ingenlunde, det er slet ikke Spøg. Og jeg siger Dig nok en Gang, at jeg holder meget, ret meget af ham.

Jesper sen.

Sophie! Sophie! — det gaaer for vidt — Den gemene Karl!

Sophie.

Herre Gud! kan han giøre for det, at han er en simpel eller gemeen Karl, som Du kalder ham? Og kan man ikke gjerne holde af ham for det?

Jesper sen.

Men han er en Sturk! en Nederbrægtig!

Sophie.

Han er en brav Karl, siger jeg.

Jesper sen.

Han er en Stynge! siger jeg.

Sophie.

Stakkels David!

Jesper sen (væit.)

Ja jeg skal paa min Vre! vise ham, hvor David tiobte Allet.

Femte

Femte Scene.

De Forrige. David.

David.

Har intet Du kjøbt — har ikke David — Skal David købe?

Jesper sen.

Hvad er det for en Figur?

Sophie.

Det er netop ham; der seer Du Din Rival.
Vær nu jaloux!

(Jesper sen leer høit.)

David.

See af David lige i Dinene — er inte smukt
— Gior David aldrig ved nogen.

Jesper sen til David.)

Forlad mig! det var vist ikke ham, jeg soe ad.

Sophie.

Nei, det forsikrer jeg paa. Tro kuns mig!

David.

Troer Dem gierne, Jomfrue! — David inte
gierne vil troe ondt om Folk. — Men — talte om Du.
— David henter, om befaler.

Jesper sen.

Nei Tak! det var ikke Meeningen af, hvad vi
sagde.

Da.

David.

David gaaer.

(gaaer.)

Siette Scene.

Sophie. Jespersen.

Jespersen.

Forklar mig Sammenhængen i dette, som jeg
let ikke forstaaer.

Sophie.

Det er en Mulat, som er kommet med Ostindia-
neren, der logerer her, Et godt stakkels Menneske.
Han siger til alle, at han holder af Dem, og det
sagde han ogsaa til mig for.

Jespersen.

Skjelmste Løs! og der skalbe Du nu strax sætte
mig i Harnis!

Sophie.

Men hvem tænkte Du paa, siden Du saa lige
skjeldte ham for en Skurk?

Jespersen.

Sh! hvem andre end den fordomte Capitaine von
Aberwig?

Sophie.

Capitaine von Aberwig! hvor kunde Du falbe
paa ham?

Jesper.

Jesper sen.

Veed Du intet om ham? — ja saa veed jeg ikke heller...

Sophie.

Noget maae Du vist vide — hvad er det?

Jesper sen.

Her Sophie! Om Din Moder, som vel kunde hænde sig, skulde falde paa at ville paatvinge Dig ham, saa maa Du fatte Mod, og ingenlunde soie hende; thi Du bliver ulykkelig.

Sophie.

Gud! hvad hører jeg?

Jesper sen.

Himmelen skal være mit Vidne, at jeg selv skulde overtale Dig til at blive lykkelig paa min Bekostning, naar den Mand, som Din Moder vilde hyde Dig, var Dig værdig, ser med mig har det maaskee langt Udseende. — Men det kommer nogen — V r rolig min Pige!

Syvende Scene.

De Forrige. Frøken von Commer.

Frøken en.

Naa, Herr Lieutenant! De er saamænd en ord  holden Mand, og har endog en K reeste at komme til. Det var Klokken sex?

Jesper

Jesper sen.

Men jeg har ogsaa været her længe.

Frokenen.

O, jeg saae nok, da De kom! Og hvad er nu Klokken?

Jesper sen.

Klokken er . . . (tager uret op af Lommen.) Hvad Tanden er det? Naa Du Erts. Spidsstub!

(han tager Hatten og vil gaae.)

Sophie.

Hvorhen? hvad vil det betyde?

Jesper sen.

Kun et Dieblif, saa er jeg her igien.

(han river sig løs fra dem og gaaer.)

Attende Scene.

Sophie. Froken von Sommer.

Sophie.

Beste Froken! Hvad kan dog dette være?

Frokenen.

O bryd Dem ikke om det. Formodentlig er det en Forretning, han har glemt. De Herrer Officierer, de maae staae paa Vinde paa Minuten. — Men, jeg synes, at jeg horer Deres Moder komme. Skynd Dem at gaae ud af den Dor, for jeg har noget at tale med hende om, som De ikke maae hore.

(Sophie gaaer.)

Nien:

Niende Scene.

Frøken von Commer (allene.)

Det var vel, jeg fik hende bort, hun saar sin
 Ulykke 'tids nok at vide. Imidlertid maae jeg dog see,
 om jeg kan saae Moderen paa andre Tanker.

Tiende Scene.

Frøken von Commer. Frue von Plageman.

Frue v. Plageman.

Kiere Frøken! det fornøier mig ret, at jeg tref-
 fer Dem allene.

Frøkenen.

Hvad har De da at befale? om jeg maa spørge.

Frue v. Plageman.

Jkke at befale. Men jeg veed, hvor megen For-
 trolighed min Datter har til Dem; og derfor vil
 jeg anmode Dem om, at forebringe hende noget, som
 er os alle meget magtpaaliggende.

Frøkenen.

Og det er . . .

Frue v. Plageman.

At Hr. Capitaine von Aberwis har begiert hende
 til Kone, og at baade hendes Fader og jeg anseer dette
 Tilbud for en betydelig Lykke, for hende, saavel som
 for os.

Frø.

Frokenen.

Min Frue! De veed, at jeg har besattet mig med Deres Datters Opdragelse, ikke af Vlig, men fordi det har moret mig at kunne bibringe hende de saa Kundskab, som jeg besidder; og jeg er Dem og Deres gode Kiæreste meget forbunden for den Fortrolighed, som De har viist mig i at overlade hende til min Veiledning. De veed ogsaa, at Udydighed imod hendes Forældre er een af de første Grundsætninger, som jeg har indpræntet hende; men De maae tillade mig at forsikre, at om jeg nogensinde skulde lære hende Udydighed imod Forældres Befalinger, da skulde det just være ved denne Leilighed.

Frue v. Plageman.

Bevare os Froken! hvad kan De dog have imod dette Parti?

Frokenen.

Kun disse smaa Ting. Deres Datters timelige Ulykkelig vil De forspilde, og lægge hende, Dem selv, og Deres Mand før Tiden i Graven. — Tillad mig alleneffe . . . (man hører Capitainens Stemme uden for.) Ha! hvor ubeteiligt kommer han ikke der! Jeg maa forlade Dem til en bequommere Leilighed.

Frue v. Plageman.

Saa har De dog i det mindste den Godhed, at lade min Datter komme hid?

Fro.

Frøkenen.

Der skal jeg; men jeg beder Dem, min Frue! for alt, hvad De har kiert: vogt Dem, og vær ikke for hastig. Det er usigelig meget, hvad De vover, og førend De beslutter noget, saa lad mig dog tale nære med Dem.

(gaar.)

Udte Scene.

Frue v. Plageman (alene.)

Hm! ret som en Moder ikke vel saa godt kunde see, hvad der er til hendes Barns Vel, som nogen Fremmed.

Tolvte Scene.

Frue von Plageman. Capitainen.

Capitainen.

Hier har De mich denn, gnådige Mama! efter min Versprechen.

Frue v. Plageman.

De er mig meget velkommen, Hr. Capitaine! men min Mand er en betydelig Person i denne Sag; ham faaer vi vel ogsaa have herind?

Capitainen.

Ei freilich! laß ihm herein kommen, den gode Herr Papa.

Frue

Frue v. Plageman.
(gaaer til Døren, og raaber.)

Lars!

Trettende Scene.

De Forrige. David.

David.

Frueu befale David noget?

Frue v. Plageman.

Ikke Dem, min Ven! — Det er min Diener,
jeg søger.

David.

Stakkels Lars sover. — Men David gaaer gerne
Larses Vrinder.

Frue v. Plageman.

Nei, jeg takker. — De er ikke her i Huset for
at være Diener.

David.

O Bagatelle! — Befal kun David frit, Frue!

Frue v. Plageman

Naa vil De da ikke have den Godhed at kalde
paa min Mand?

David.

Skal strax høre. — David gaaer.

(gaaer.)

Fior

Tiortende Scene.

Frue v. Plageman. Capitainen.

Frue v. Plageman

(tager et Par Stole frem.)

Behag at sidde, Herr Capitaine! nu kommer min
Mand strax.

Capitainen.

Jch takker, gnådige Frue Mama! — det er en
vichtig Affaire, vi har at desabrere liber.

Frue v. Plageman.

Dilforladelig, overmaade vigtig.

Femtende Scene.

De Forrige. Hr. von Plageman.

Capitaiuen.

Behorsamster Diener!

Hr. v. Plageman.

Deres Dienere, Herr Capitaine!

Frue v. Plageman.

Behag at sidde ned. (de sætte sig allesammen.) Jeg
har sagt Dig, lille Mand! at Capitainen har gjort
os den Vre, at fatte Godhed for vores Datter.

Hr. v. Plageman.

Ja jeg har hørt det.

(han sukker.)

Frue

Frue v. Plageman.

Det er vist ingen Slyde-Grille; thi Capitainen har, som Du veed, i nogen Tid af og til frequentet vores Huus, og derved faaet Leilighed til at kiende Pigen.

Capitainen.

Und hun mig eben so. Wi schal recht got harmonieren.

Sextende Scene.

De Forrige, Sophie.

Frue v. Plageman.

Der er hun. — Hor, min Sophie! Der seer Du Din tilkommende Mand.

Sophie.

Kiere Moder! beste Fader! for Guds Skyld giør mig dog ikke ulykkelig!

Frue v. Plageman.

Hold Mund, Sophie! lad os tale først, siden kan Du snakke. — Sæt Dig ned.

(Sophie sætter sig paa en Stol i Baggrunden, meget bedrøvet.)

Capitainen.

Vær rolig, Jungfer! ich skal Dem som en Cavalier behandle (til de Gamte.) Aber! De veet denn, at der en formelig Contract maa aufrichtes.

Frue

Frue v. Plageman

Det veed vi. De behager nu at giøre Proposi-
tioner.

Capitainen.

Meine Præpositionen sind diese: Erstlich, über-
giver De mich Deres Døchter, uden at De ferner
har nogen Anspruch paa hende.

Frue v. Plageman.

Det forslaaer sig.

Hr. v. Plageman.

Det er en underlig Formalitet, den!

Capitainen.

Ja, den maae so være. — Darnach giver jeg
hende freye und anständige Wohnung.

Frue v. Plageman.

Det er jo en Ting, der falder af sig selv.

Capitainen.

Ja wohl! und for det dritte fäns hundert Riggs-
daler om Aaret.

Frue v. Plageman (glad.)

Og det til Knappenaals-Penge?

Capitainen.

Ja, De maae det Knappenaalspenge kalbe, oder
was Sie sonst vil. Aber damit maa hun sin ei-
gene Haushaltung besorge.

Frue

Frue v. Plageman.

Det gaaer ikke an, Hr. Capitaine! De maae dog leve efter Deres Stand, og det kan vi ikke engang komme ud med.

Capitainen.

Gut, aber en enkelt Fruentimmer, veet jeg doch . . .

Hr. v. Plageman.

Men hun er jo ikke et enkelt Fruentimmer, naar hun er gift?

Capitainen.

Gift, wer hat davon gesprochen? — mit wem er hun denn gift?

Frue v. Plageman.

De sidder i Tanker, Hr. Capitain! — er det ikke en Egetskabs Contract, vi skal slutte?

Capitainen.

Egetskabs Contract? davon weis ich gar nichts.

Frue v. Plageman.

Hvad? har De ikke sagt, at De vilde slutte en Egetskabs Contract med min Datter?

Capitainen.

Ich har sagt, at jeg en Contract med Deres Datter vilde slutte, aber ingen Ehecontract. — Es sind ja auch andere Contracten?

Hr. v. Plageman, (reiser sig hæftig.)

Hvad Dievelen tænker De paa? Herre!

Frue v. Plageman.

Mener De, at vores Datter er en Skioge?

Capitainen.

Hun er en armes Bürger-Mädchen, und jeg en riig Edelmann; Unter so ungleiche Personen kan ingen Egteschaft Statt finden.

Hr. v. Plageman.

Da skal Du faae en Ulykke, Din Slynge! (han gaaer til Døren, og raaber.) Hei! er der nogen, der kan kaste denne Karl paa Døren?

Syttende Scene.

De Forrige. David.

David.

David gierne kaste paa Døren. — Lars, Stakkel! sover. —

Capitainen. i det han gaaer.)

Det skal Dem en diere Komoedie bliefe; bent man paa de tre hundred Rigsdaler.

David

(springer til og tager ham i Halsen.)

Capitaine holde Mund! — ellers slaaer David Capitainen paa Snuden. — David gaaer.

(han gaaer med Capitainen.)

Attens

Attende Scene.

Herr og Frue von Plageman. Sophie.

Hr. v. Plageman.

Hu! det nederdrægtige Skarn! — Og det var
Dit fortreffelige Parti for vores gode Sophie!

Frue v. Plageman.

Vær ikke vred, lille Mand! Denne Ubegæ-
lighed kan Du takke mig for, det tilstaaer jeg. —
Og Du, min Sophie!

Sophie.

O! jeg er lykkelig, naar De kun elsker mig.

Tittende Scene.

De Forrige. van der Haan.

van der Haan.

Med Tilladelse at komme ind; jeg hørte, her var
Alarm; Dog vel ingen betydelige Fortrædeligheder?

Hr. v. Plageman.

O, min Herre! Det var en Bedrager, der
har sneget sig ind i vores Huus, og som vovede lige
i vores Dine at begiere vores Datter, min Sophie,
som der staaer, til sin Maitresse, og foreslaae en
ordentlig Contract derom.

van der Haan.

Dem, Jomfrue! — Da maae han, paa min Siel! ogsaa være et complet nederbrægtigt Skarn. De er i Sandhed alt for smuk, og seer alt for unda-seelig ud, til at være et saadant Kreatur.

Tyvende Scene.

De Forrige. Frøken von Sommer.

Frøkenen.

Hvad er det for en Allarm, her var?

Sophie.

Følg med mig, Frøken! saa skal jeg fortælle Dem, hvor lykkelig jeg er.

(De gaaer.)

En og tyvende Scene.

Herr og Frue von Plageman, van der Haan.

van der Haan.

Men, tilgiv mig min Nysgierlighed! — Karlén, der blev sparket ud, talte om tre hundrede Rigsdaler, det hørte jeg; hvad skulde det sige?

Frue v. Plageman.

O! jeg har været saa ulykkelig at formaae min Mand til at laane tre hundrede Rigsdaler af denne Karl.

Fr. v.

Hr. v. Plageman.

Til en meget nødvendig Udgift, da jeg intet andet Raad vidste. Nu vil han sikkert komme os paa Halsen med denne Fordring.

van der Haan.

Vær kun rolig for det. Jeg skal sende Dem de tre hundrede Rigsdaler ned siden.

Frue v. Plageman.

Gud velsigne Dem for det!

Hr. v. Plageman.

Oh! det lettede mit Sind meget.

van der Haan.

Vi kan jo altid afliquire den Bagatelle i Regningen. Men, veed De hvad? Det er, paa min Siel! aldrig kommen over mig før, som nu i dette Dieblis. — Hør! jeg har seet Deres Datter — og, omendstiondt jeg just ikke er saa ung, at jeg med eet kunde blive dødelig forliebt, saa har hun dog giort et Indtryk paa mig, som betyder noget. Jeg troer, jeg kunde blive lykkelig med hende, og ønsker at gjøre hende lykkelig.

Frue v. Plageman.

Min Herre! der er ingen Tvivl om,

Hr. v. Plageman.

Deres Tilbud er os overmaade behageligt.

van der Haan.

Det er godt! men jeg maa, paa min Siel!
ogsaa vide, om Pigen kan lide mig.

Frue v. Plageman.

O! det kan aldrig slaae Feil.

van der Haan.

Ja det er dog, paa min Siel! vel ikke saa afgjort. De Piger har gierne deres Sind for dem selv, og dersom hun kiender en anden, som hun holder mere af, eller dersom hun ikke synes om mig, som gierne kan hælde sig — for jeg har just ikke mange af de Egenskaber, der skal gjøre Mandfolk behagelige hos det andet Køn — saa vil jeg, saa min Siel! ikke eie hende, endskiøndt jeg derfor ikke skal lade være at holde af hende.

Frue v. Plageman.

Vist vil hun synes om Dem. Jeg svarer for min Datter,

van der Haan.

Det er, saamænd! mere, end en Moder ellers pleier at kunne, i denne Materie.

Hr. v. Plageman.

Jeg troer dog, i det mindste, at hun vilde sige os i alt, hvad vi med Billighed kan forlange.

van der Haan.

Hun maa, saa min Siel! ikke gjøre det for at sige Dem; jeg var i Stand til at lade mig fælle
ved

bed hende, blot af den Aarsag, om vi alt var gift.
 Hør nu: jeg har aldrig giort saadan en Contract
 før, men bliver der noget af, saa troer jeg nok, at
 det er rettest at lade Præsten gjøre den. Men een
 Ting er der endnu, som staaer mig for Hovedet;
 Jeg har aldrig friet, og jeg troer, paa min Siel!
 ikke, at jeg kunde sige et Ord til hende i den Mata-
 rie, skiondt Kieften ellers nok pleier at staae mig bi.
 Vil De ikke paatage Dem Umagen for mig?

Frue v. Plageman.

Med største Fornøielse.

Hr. v. Plageman.

De kunde aldrig give os behageligere Com-
 mission.

van der Haan.

Men, med Forord: hverken Evang eller Dver-
 talelser. — Saa saaer jeg da vel et Ord at vide
 derom engang i Morgen, og de tre hundrede Rigs-
 daler ligger færdige til Tieneste. Farvel! (i det han
 gaaer.) Naa; den Kierlighed kom paa mig, som Tule-
 Aften paa Kierlingen. (gaaer.)

To og tyvende Scene.

Herr og Frue von Plageman.

Hr. v. Plageman.

Mu, min Kone! endnu bliver vi lykkelige paa
 vores gamle Alder.

Frue

Frue v. Plageman.

Ja, maade Du ikke sige det, Mand! kom, og lad os gaae ind og overlægge, hvordan vi skal fange Sagen an.

Hr. v. Plageman.

Hillemænd! det er i Sandhed den første Gang, Du har villet overlægge noget med mig.

(De gaaer.)

F i e r d e A k t.

Det er Morgen.

Første Scene.

Capitainens Bærelse.

Capitainen

(Istæene i en Uniform-Frakke.)

Die verdamnte Historie von gestern Abend! — Mig soledes paa Døren hinausjagen. — Da lig-
ger de tusende Reichsthaler, som mig Baronen havde
versprochen. Aber Herr Capitaine! wo war auch
deine Courage? — Ha! warte man ein wenig! —
Sie wird kommen. — Und jeg skal mig auf die
grau-

grausamste Art rächen. — (det banker.) hvem kan det nu wohl være? — Wiederum bange! — Es braucht nur klopfen, und weg ist meine Courage. (det banker igien.) Ich muß es doch wagen.

(han gaaer til Døren, og aabner den.)

Anden Scene.

Capitainen. Piinham

Piinham.

Ydmnge Tienere, Herr Capitaine! her er jeg til Tieneste efter Forlangende.

Capitainen.

Er De der Advokat?

Piinham.

Sa jeg har den Ære at være det.

Capitainen.

Vil De mig en Kert i Slutteriet sætte, som mig Penge flilder?

Piinham.

Det gior jeg med Fornoielse. Det er just mit Levebrød, uagtet mine Laugsbrødre hader mig der, for, og siger, at jeg lever af at gior Ulykker.

Capitainen.

Er sine Laugsbrødre toll?

Piinham.

De maae nok sige det, Herr Capitaine! Er det at gior Ulykke, at flasse en Mand, hvad der er hans

hans Eiendom? og den anden, som bliver sat i Slutteriet, han har jo sit Levebrød der, og ham skeer altsaa meget ofte en Tieneste dermed. Mine Kammerater derimod, de fører Processer, som ruinerer saa mangen en Mand, og hvor tidt sfielber de ikke brave Folk ud for Slyngler og Bedragere i deres Indlæg, og stifter Uenighed imellem Borgere? og det besatter jeg mig aldrig med; jeg vil ikke have det at hebreide mig, at jeg har været Uarsag i borgerlige Uroligheder, som er den største Ulykke, der kan ramme en Stat.

Capitainen.

Det kan man en brav Mand kalde.

Piinh a m.

Naar derimod en Skrædder, en Skomager, en Jøde eller andre brave Folk, har en Snees Rigsdaler tilgode hos en eller anden, saa erhverver jeg Dom for dem over Debitor, og gjør Execution; og naar ikke jeg og et Par andre gode Mænd var, saa blev, saamænd! den trykte Hof- og Stads-Rets Fortegnelse, som kommer ud hver Maaned, ikke nær saa begierlig læst, som den gjør. — Men, jeg ber Dem, at jeg maa se Obligationen.

Capitainen

(tager den frem af sin Tegnebog.)

See da, min Herr! da er den! havde ikke een Umstand været, skulde den mig so gut blevet, som en tusende Reichshaler.

P i n.

Piinham (aabner den.)

Hvad seer jeg! Herr Capitaine! tre hundrede Rigsdaler! Jeg har endnu aldrig haft den Lykke at kunne giøre Arrest for saa stor en Summa.

Capitainen.

Havde jeg det vidst, so havde jeg ikke efter Dem flittet. Sin Capsité maae den ikke være stor.

Piinham.

Det kommer sandelig ikke deraf, Herr Capitaine! Spørg kun vores fælleds Ven, den gode Herr Snydenstrup, derom; han har i Sinde at forlade sin Prokurator og antage mig isteden; men det kommer sig deraf, at der ere saa mange Prokuratorer, som intet har at fortjene; altsaa, naar der engang kommer en feed Steeg, saa er der hundrede Hænder om den, og saa løber den af med Fordelen, som best kan holde sig frem, og det kan jeg ikke.

Capitainen.

Naa! kurz und gut, De maae den Excusssion giøre, und saae mich den Kerl in Slutteriet.

Piinham.

Sa, jeg seer, at Løbe, Maanedes er næsten tilende. Men Obligationen maa først presenteres Debitor, for om han kunde betale den.

Capitainen.

Bei Leibe nicht! kanSee den Kerl betalte, und

so kom han jo doch ikke i Slutteriet. Der maa gleich Excursion gieres. Verstehn Sie mich?

Piinham.

Ja jeg forstaaer det nok; men det gaar slet ikke an.

Capitainen.

Was? gaar det ikke an? — Es soll, hoh! mich der Teufel! angehen. Wil han det bedre vide, denn jeg?

Piinham.

Jeg gjorde det saamænd usigelig gierne. Men Lovene tillade det ikke.

Capitainen.

Eh! wat kommer mich Lovene ved? Jeg er en Ausländer, und Lovene er ikke for die Ausländer. Er ist mir ein Scheiß-Procurator. Geh er nur! Ich skal wohl en anden finde.

Piinham.

Naa, naa, jeg skal da giøre, hvad jeg kan. — Jeg lader ikke gierne noget gaar fra mig, naar jeg kan beholde det. — affides.) Man kan jo sige narre ham lidt.

Prez

Tredie Scene.

De Forrige. van der Haan.

van der Haan.

Deres Tienere! med Tilladelse at spørge: hvem af de gode Herrer er det, der hedder Capitaine von Aberwiz?

Capitainen.

Det er mich. Was befehlen Sie?

van der Haan.

De måae ikke tage mig mit Spørgsmaal itde op. Thi jeg blev ganske forvildet i de gode Herrer's Physiognomier, da jeg kom ind, og det kom mig for, som De begge kunde bære det Navn med lige Ret.

Piinharn (butter.)

Jeg takker for Complimenten.

van der Haan.

Oh! tak mig ikke! Complimenten var langt mindre af Betydning, end jeg mærker, at De kan begribe.

Capitainen.

Maa jeg mig Deres Navn ubede?

van der Haan.

Mit Navn? det gier jeg, saa min Siel! aldrig fra mig, uden det behager mig; og det horer i det mindste ikke Dem til. Mit Vrende derimod horer Dem til, og det skal De, saameget, saae strax, for
at

at jeg kan komme ud af Deres Gielb. — Seer De! Herr von Plageman skylder Dem jo trehundrede Rigsdaler paa en Regel-Obligation?

Capitainen.

Ja, und jeg har eben denne Obligation til Herr Prokuratoren, som der staaer, leveret, for Excus-sion at giere.

van der Haan.

Th! har De det? (til Pinham.) Det er mig, saa min Giel! kiert, at jeg ikke tog Feil af Dem ved første Diekast? men det gior mig ondt for Deres Stand, der ellers er saa agtværdig, at De hører til den.

Pinham.

De har en besynderlig Maade at complimentere Folk paa, som De ikke kiender. Maa jeg da spørge Dem, hvad Procuratorer ere til for, undtagen for at flasse hver Mand sin Eiendom?

van der Haan.

Gandske rigtig! men om det gielber om den Klasse, hvortil De hører, det er noget, som jeg tvivler paa. Jeg troer, at Vedkommendes Eiendom bliver nok for det meste hængendes imellem Deres Fingre. Tænk De Dem kun om i Deres Stand, og jeg svar Dem paa min Giel! at De, iblandt de agtværdige Mænd, ikke vil finde een eneste, der agerer fattig Mands Boddet.

Pin.

P i i n h a m.

Men den Slags Procuratorer maae jo dog ogsaa være til?

van der Haan.

Upaatvivlelig. Fluer og Bremser maae ogsaa være til, men derfor slaaer man dem dog alligevel ihjel, hvor man treffer dem. Skarprettere og Natmænd ere vist ogsaa nødvendige Folk i en Stat, men derfor vilde De dog vel ikke være det? — Nu, for at tale om mit Vrende: — Her Capitaine! min Ven von Plageman har givet mig i Commission at betale Obligationen og Renterne, og derfor kommer jeg til Dem, jeg er da Deres Debitor; og siden det er Debtors Pligt at komme til Creditor, saa seer De mig i Dag paa deres Bærelse, hvor jeg, min Siel! ellers aldrig havde sat min Fod. Her er Pengene.

Capitainen.

Jeg har met Dem intet at giere. — Jeg vil Excursion have, und der von Plageman skal mich, ohne Raisonnement, in Glutteriet.

van der Haan.

Saa! og det uagtet han vil betale Pengene?

P i i n h a m.

Det gaaer ikke an, Hr. Capitaine! jeg har sagt Dem det tilforn. Tag Pengene!

van

van der Haan.

De kan gjøre, hvad De vil; For mig gierne. Men De maa vide, at jeg ogsaa har en Villie, og at Lov og Ret har en Villie, der er stærkere, end baade Deres og min.

Piinham.

Tag De Pengene! Herr Capitaine! for De mister dem ellers reent; — (affides.) og saa mister jeg mit Salarium.

van der Haan.

Jeg skal udbede mig et endeligt Svar. Det er sidste Gang, jeg byder Dem Pengene paa denne Maade. Og det svarer jeg Dem til, at dersom Pengene bliver buden Dem endnu en Gang, som skal skee notarialiter, og De da nægter at tage dem, kan De slyde en hvid Pind efter dem; og hvordan det end gaaer, saa faaer De, min Siel! dog ikke von Plageman i Slutteriet, det skal jeg være Dem Mand for.

Capitainen.

Gieb man die Obligation her! (han river den ud af Haanden paa Piinham.) Jeg har Mitleid mit den stakkels Plageman, sonsten hätte ich mich nicht bewegen lassen.

van der Haan.

Himlen ske Tak, at De har et saa medlidende Hierte. — See her er Capitalen, og Renterne med!

nu

nu hører Obligationen mig til. (han stopper den i Lommen.)
Farvel! Messieurs! og mine Dine Kulle, paa min
Siel! meget flaae mig Feil, om jeg ikke kiendte Dem,
naar jeg seer Dem igien, om det saa ogsaa var i den
hoieste Galge.

Fierde Scene.

Capitainen. Piinham.

Piinham.

Jeg gratulerer Dem sandelig! Herr Capitaine!
Det var virkelig det allerkløgeſte, De kunde giøre.

Capitainen.

Han vil mig om Klogskab tale! So ein Dumms-
kopf!

Piinham.

De maa forlade mig, Herr Capitaine! havde
De ikke fulgt mit Raad, forsikrer jeg Dem, De hav-
de aldrig faaet een Skilling. — Men dersom Capitai-
nen ikke vilde tage det ilde op, saa skulde jeg ubbede
mig mit Salarium.

Capitainen.

Salarium! — han Salarium? — und kan mich
ikke engang en Kert in Slutteriet sætte! Wart man! —
han skal sin Salarium kriegen!

(Capitainen tager ham i Nakken, og sparker ham ud.)

Femte Scene.

De Forrige Snydenstrup. Jonas.

Snydenstrup

(som kommer ind i det samme.)

Herr Capitaine! hvad er det, De gjør ved min gode Ven, Procurator Piinham?

Piinham,

(som stikker Hovedet ind ad Døren.)

O! min gode Snydenstrup! see saadan Confekt faaer man, naar man handler med Kavaleerer.

(gaaer.)

Siette Scene.

Capitainen. Snydenstrup. Jonas.

Capitainen.

Der elementsche Kerl! — will mich Solarium haben, und kan mig ikke en Debitor in Slutteriet sætte.

Snydenstrup.

O! det er en Dosmer, Herr Capitaine! ret en Erke-Dosmer.

Capitainen.

Aber, min gode Snydenstrup! han er en klog Mand. Das weiß ich. Det har jeg af sin Ratkifserung gehört.

Sny

Snydenstrup.

Ja, den Katelisering nødes man til at bruge. Og der er saamænd ikke en Kræmmer eller en Kiøbmand i hele Verden, eller nogen Skrædder og Skomager, der jo lærer sine Børn, hvad Jur der hører til Professionen; at sige, naar Børnene skal blive ved den. Det er noget, som maa skee.

Sonass.

Og naar det dog skal skee, hvorfor skulde da ikke Papa ligesaa vel giøre det, som andre?

Capitainen.

Gut! aber, hvad skal jeg ved den von-Plageman giøre? han har mig der i Aftes prostibuleert, und af sin Huus jagen lassen, blos fordi jeg hans Tochter ville engagere.

Snydenstrup.

Den uforfammede Karl! — her! han skulder Dem jo Penge? De maae lægge Sag an imod ham.

Capitainen.

Aber har mig ikke den Kerl sin Obligation bezahlt. Hvat skal jeg nu ved den verfluchte Kerl giøre?

Snydenstrup.

Det er mig kiert, at han har betalt. Saa kan jeg vel saae nogen Penge paa Udbrag?

Capitainen.

Ein andermal! — Es hat kein Eise — jeg har

hvat

hvat andet at tænke paa. De maae mig hielpe über den Plageman Revange zu kriegen.

Snydenstrup.

Det er ikke saa let en Sag, for jeg kiender ingen, der har Haand i Hanke med ham. Naar man kunde faae nogen af hans Obligationer opkøbte, men hvor er de? og desuden saa risquerer man for mange Penge derved, og det er ikke værd. — Men — Jonas! hör vel efter, min Son! —

Jonas.

Det gjør jeg saamænd ogsaa, Papa!

Snydenstrup.

Seer De, Herr Capitaine! naar man vidste, hvordan von Plageman skrev sit Navn, saa kunde man let faae det skrevet efter, for jeg har Bekiendtskab til en Deel habile Folk, der kan skrive, hvad Haand efter, det skal være, og som kan forvende deres Bogstaver, naar man engang behøver forskjellige Hænder paa eet Dokument. Seer Du, Jonas, saadanne Kneeb er best at bruge i Stervboer, hvor Manden er død, og ikke kan nægte sit Navn. Man kan ogsaa prøve at give Regninger ind, som forhen ere betalte, for gemeentlig kastes dog Qvitteringer bort. Og saa kan man lære unge Menneſter at skrive deres Forældres Navne efter. Paa disse Maader har jeg saamænd arvet meget i mine Dage.

Jonas.

Jonas.

Dg siden der dog skulde arves, hvorfor kunde da ikke Papa ligesaavel arve, som andre?

Capitainen.

Bravo! Den Junge bliver en complet Spijsbub in sine Dage.

Snydenstrup.

Capitainen behager at smigre. Vi to vi kiender hinanden saa vel, Herr Capitaine! at jeg ikke holder nogen af mine Professions = Hemmeligheder skjulte for Dem. — Sagen er nu her lidt vanskeligere, siden Manden lever; men med Overlæg lader det sig dog nok prakticere. Det kommer kuns an paa, at man havde et Dokument, eller et Brev, hvorpaa man kunde see, hvordan han skriver sit Navn.

Capitainen

(Staaer sig for Panden.)

Skulle jeg bare ikke have været so ein Dummkopf! (tager sin Tegnebeg og af Lemmen og leder blandt nogle Papirer.)
Wart man! — hier hab ich's, hohl mich der Teufel! (han leverer Snydenstrup Papiret.) sin egenhændige Namens Unterschrift.

Snydenstrup (aabner Papiret.)

Herr Capitaine! — o! jeg maa kysse Dem for det; det er et Meesterstykke. — (han kysser Capitainen.)
Hans Navn midt paa et Stykke reent Papiir! —
hvor har De faaet det?

Capit

Capitainen.

Ich er en stor Taschenspieler. — Das wissen Sie. Und so gjorde jeg for en paar Wochen siden einige Taschenspieler-Künste hos dem. Jeg wickelte denn et Stykke Papiir so sammen, at den blev ganz klein, so bat jeg den von Plageman sin Namen derpaa at skrive. Han gjorde det; — vips, habe ich den Namen weggeblasen, und er hatte ein reines Stück Papiir. Verstehen Sie; ich chargierte behændig, und so beholdt jeg den Stück met sin Namen auf.

Snydenstrup.

Fortræffelig. Nu har jeg alt, hvad jeg behøver. Herpaa skriver vi en Bexel — ikke for lav — paa nogle tusende Rigsdaler; — og over hans eget Navn skriver vi: accepteret. Saa skal vi see, hvad Karlen vil giøre; og om han da kan undgaae Slutteriet. — Men, hvormeget faaer jeg for min Umage?

Capitainen.

O! vi skal som Brøder dele. — Und Jonas skal ogsaa en smuk Præsent have.

Jonas.

Jeg talter Herr Capitainen. Maae jeg faae den i contante Penge, for saa fortiener jeg lidt med at laane mine Kammerater?

Syvende Scene.

De Forrige. Jespersen.

Jespersen.

Om Forlæbse! min Herre! at jeg kommer saa
driftig. Jeg skulde vist ikke have sat min Fod ind paa
Deres Stue, naar det ikke var for at søge min Thy,
som jeg i Aftes ikke kunde faae sat paa, og som er her.

Capitainen.

Da maae jeg mig udbede, at De sin Thy paa
en anden Sted vil søge.

Jespersen.

Forlad mig! jeg søger min Thy, hvor jeg veed,
at han er, om han ogsaa var i Deres Klæder.

Jonas

(trækker sin Fader i Skjolen.)

D! lad os gaae.

Snydenstrup.

Kom, og lad os gaae, min Dreng! — Far-
vel! Herr Capitaine!

Jespersen.

Et Dieblis endnu, om jeg maa bede! — (tager
ham i Kraven.) Hid med mit Uhr, Gæst!

Snydenstrup.

Saa sagte, Herr Lieutenant! — Veed De, hvad,
bet

det kan koste Dem, at skielde en brav ærlig Borgermand for en Tyv, uden at kunne bevise det?

Jesper sen,

(slipper ham, og bliver bestyrktset.)

Snydenstrup.

O! det er kun to Bagateller, det vil koste Dem — ikke mere end tre Mark, og saa Deres Portepæ. — Der staaer Capitainen, det er eet Bidne; og her staaer et smukt ungt Menneſke, som har været til Konfirmation, og slet ikke er af min Familie, det er to Bidner; mere kræver Loven ikke. Beviis nu De med to Bidner, at jeg har staalet et Uhr fra Dem, saa har De vundet Spillet; men dersom De ikke kan det, saa kommer jeg med mine to Bidner, og beviser, at De har skieldt mig for en Tyv, og saa faaer vi at see, hvem der vinder meest ved den Leeg.

Jesper sen.

Min Gud! hvad er det for Folk, der er i Verden!

Snydenstrup.

Saa det maae De nok sige, naar De tænker paa Dem selv. Og troer De, at der vil falde nogen Misganske paa mig? — Nei! jeg er alt for vel bekendt for en gammel ærlig og redelig Borgermand. Om Dem vil man derimod sige, at De har feiet Deres Uhr ud i Ullegaden, eller saadant Sted; for man veed nok, hvorledes disse unge Menneſker er. Gjør

nu

nu, hvad De behager. — Her staaer jeg, og der staaer mine Vidner. —

Jesperesen (i det han gaaer.) —

Maa, lad nu nogen komme og forsikre mig om, at han er en ærlig Mand, paa Grund af, at man ikke kan bevise med Vidner, at han er en Skielm!

(gaaer.)

Attende Scene.

De Forrige, undtagen Jespersen.

Capitainen.

Maa, er ist mir ein capitaler Kerl. — Aus der Scene war was für Jonas zu lernen.

Jonas.

Ja jeg har vist ogsaa passet saa godt paa, som jeg kunde, men jeg var bange.

Snydenstrup.

O Du er et Barn; er det at være bange for?

Jonas.

Men hvor kunde Papa sige, at jeg har staaet til Confirmation, og at jeg ikke var af hans Familie?

Snydenstrup.

O Din Nar! maa man ikke hjelpe sig med Løgn, hvor man ikke kan bruge Sandhed? — hvad nytter Løgnet til, naar den ikke bruges?

Capit.

Capitainen.

Aber nu maae denn vores Plan in Værk sættes,
— Laß sehen, daß er es gut ausrichten kann.

Snydenstrup.

Der skal saamænd ikke en Formalitet blive glemt.

Capitainen.

Daran tvivler jeg ikke; er ist en allzu habiler
Mann dertil.

Jonas.

Adieu saa længe.

Snydenstrup.

Farvel, Herr Capitaine!

Capitainen.

à recevoir!

(Snydenstrup og Jonas gaaer ud af een Dør, og
Capitainen gaaer ind i en anden Stue.)

Niende Scene.

(Stuen i von Plagemans Huus.)

Herr og Frue von Plageman.

Hr. v. Plageman.

Naa, lille Kone! jeg er da i Dag blevet saa
lykkelig paa min gamle Alder, at vi to eengang har
været eenige i vores Meninger.

Frue v. Plageman.

Th, min beste Mand! vi har jo alletider været
enige.

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Nei, Moder! — men vi er blevet eenige; —
og det kommer deraf, at jeg altid har givet efter.

Frue v. Plageman.

Jeg kan ikke nægte Dig den Berømmelse; Det
er rigtig nok smukt af Dig; men Du maa dog ogsaa
tilstaae, at Du altid har havt Uret.

Hr. v. Plageman.

Ikke just altid. — Kan vel være en Gang imel-
lem.

Frue v. Plageman.

Jo, lille Mand! altid, naar vi har disputeret.
— Nævn mig bare een eneste Gang, at Du har havt
Ret.

Hr. v. Plageman.

Jeg vil ikke tale om den evige Dispute, om
Forskjellen imellem at hede Mester Petersen og Herr
von Plageman, for nu har vi været givt i mere end
tredive Aar; og hvert Aar har tre hundrede fem og
tredfindstyve Dage; nu kan Du selv regne ud, hvor tidt
vi har trættedes om den Materie, for vi har i det
mindste disputeret eensang hver Dag derom.

Frue v. Plageman.

Skal jeg da regne Skud-Aarene for een Dag
mere?

Hr. v. Plageman.

Naa naa! bliv ikke vred! lille Kone!

Frue

Frue v. Plageman.

— Det er ogsaa det eeneste, han altid har at giøre
Ophævelser over. For i alt andet har han altid faaet
Ret.

Hr. v. Plageman.

Saa? — End, da Du saldt paa at befale Dine
Tjenestefolk at kalde Dig Frue, var jeg ogsaa enig
med Dig i det?

Frue v. Plageman.

Men der var Du atter urimelig, Taer! heder
ikke enhver stikkelig Kone i Byen Frue?

Hr. v. Plageman.

Tag imod Tittlen længe nok, naar den gives Dig,
og Du ikke kan afværge det; men sine Tjenestefolk kan
man dog sakte forbyde at give os Tittler, som ikke til-
kommer os. Og mon Du ikke kan være lige saa agt-
værdig en Kone, naar Du heder Madame, som naar
Du lader Dig kalde Frue?

Frue v. Plageman.

Naa, har Du endnu mere?

Hr. v. Plageman.

Ja: naar vi saa engang skal ud i Skoven om
Sommeren at fornøje os, saa kan det ikke smage Dig
at komme i Charlottenlunds Skov eller Dyrehagen;
men jeg maae fiøre som en Nar, og slække omkring
paa de store Hersefabers Gaarde, for at besee deres Her-
ligheder, og gaae i deres Haver, og —

Frue

Frue v. Plageman.

Saa, hvad Ondt er der vel i det?

Hr. v. Plageman.

Jh, jeg misunder sandelig ikke disse Folk deres Herligheder, men jeg kan ikke lide, at de skal troe, at alle simple Folk ere saa inderlig forlegne for at besee og beundre deres Lykke. En anden Sag er, hvor Lyststedet er kongeligt, der kan jeg endda til Nod finde mig i det. Men hos en privat Mand har jeg aldrig fundet lide det; for i Fald vi ere saa lykkelige at møde det naadige Herkøb paa deres Grændser, saa seer de paa os netop med den samme Mine, som Du seer paa Dine Tjenestefolk, Moer! naar vi har Val engang, og Du giver dem Lov til at staae i Forstuen, og gabe paa det. Og ligesaa libet kan jeg udstaae den Tanke, at man kunde faae i Sinde at regne mig iblandt den Pobel, der ruinerer af Raadhed, hvad Herkøberne har anvendt Penge paa.

Frue v. Plageman.

Har Du endnu mere at sige, saa kom med det i en Hast, for jeg synes, Du har ret saadan en Lyst til at moralisere for mig i Dag.

Hr. v. Plageman.

Saa, og det kommer saamænd af, at jeg er saa glad over det gode Parti, vores Datter skal giøre.

Frue v. Plageman.

Vil Du altid være saadan, naar Du er ret glad,

saa

saa skal jeg just ikke rose mig af den Fornøielse, jeg har deraf.

Hr. v. Plageman.

Om Forladelse, lille Kone! — Du skal da see, at jeg skal stræbe efter, aldrig at blive ret glad her efter. — Men hvor kan dog Sophie blive af?

Frue v. Plageman.

Jeg sagde til hende, at hun skulde komme her ind. — Jeg saar at hente hende. — —

(gaar.)

Fiende Scene.

Hr. v. Plageman. (alene.)

Det er, Gud ske Lov! saa god en Kone, som nogen vil ønske sig, naar hun bare maae raade. — Det er nu hendes svage Side. — Og jeg har, saa mænd, ogsaa min svage Side. — For jeg havde faaet den fortræffeligste Kone af hende, naar jeg ikke havde givet mig med hende, førend hendes Fader var død; og saa inte havde været saadan en Mæhø fra Begyndelsen, som jeg er et.

Ellevte

Ellevte Scene.

Her von Plageman. Frue von Plageman.

Sophie.

Frue v. Plageman.

Kom ind mit Barn! her er ingen, uden Din Fader. Du veed, at jeg i Aftes ikke kunde komme til at tale med Dig, for vi vare saa glade ved Boret, saa vi kom kun seent derfra. Nu har vi Leilighed til at tale lidt med Dig, og jeg maa da først gratulere os ligesaa meget, som Dig selv, fordi vi kom efter, hvad Capitainen var for en Karl.

Hr. v. Plageman.

Ja ham havde jeg altid været imod. Det var Dit Arbeide.

Frue v. Plageman.

Skal Du endelig lade mig høre, naar jeg eengang feiler. Vilde jeg bære mig saadan ad med Dig, saa maatte jeg gaar og brumme fra Morgen til Aften.

Sophie.

Jeg er vis paa, at baade min Fader og min Moder elsker mig saa meget, at De altid sigter til mit Vel, endogsaa med de Handlinger, hvorved, De siden finder, at De har feilet.

Hr. v. Plageman.

Ja, i Sandhed gior vi det, min Pige!

Frue

Frue v. Plageman.

Capitainen var et Skarn, det veed vi; og jeg undrer mig selv over, at vi aldrig har kunnet mærke det for. At han var noget vindig, det har jeg vel seet, men jeg troede, at det kom af, at han var ung. — Nu tilbyder sig et andet Partie for Dig, min Datter! og det er en ganske anden Mand. — Ingen ung Spræder, og ingen gammel Pedant. En fortreffelig og en retskaffen Mand —

Hr. v. Plageman,

Som er meget riig. —

Sophie.

Og som heder? —

Frue v. Plageman.

Ja! hans Navn er sandelig ikke af liden Betyd-
denhed. — Herr van der Haan.

Sophie.

Ostindianeren?

Hr. v. Plageman.

Just han.

Sophie.

Kiere Forældre! — jeg troer, han er en retskaf-
fen Mand. — Agte ham — ære ham — det kan
jeg. — Men elske ham — det kan jeg ikke.

Hr. v. Plageman.

Betænk, mit Barn! at Du kan giøre os —

Dine

Dine Forældre — lykkelige paa vores gammel Alder.

— Han er riig. —

Frue v. Plageman.

Dg heder van der Haan.

Sophie.

Jeg vil opofre alting, — min egen Lykkelighed selv — naar jeg seer, at det er nødvendigt for Deres Nølgigheds Skyld; — men at det her er nødvendigt, indseer jeg ikke.

Frue v. Plageman.

Du er ogsaa kuns et Barn! — men vi indsee det.

Hr. v. Plageman.

Du vil lægge Klar til vores Alder, ved at soie os.

Sophie.

Jeg vilde sælge ti Klar af min Alder, for at tilkøbe mine Forældre eet. — Men De vil selv blive ulykkelige ved at see mig være det.

Frue v. Plageman.

Vi bliver alle lykkelige, naar Du soier os heri.

Sophie.

Men bliver De ulykkelige, om jeg vover at være Dem uldydig?

Frue v. Plageman.

Ja! — vi vil svinde hen af Græmmelse, — og døe, og det er da Dig —

Heibergs Skuespil. 4de Deel. H

50

Sophie.

Kiere Moder! — ti dog! — jeg kan ikke udholde det længere.

Hr. v. Plageman.

For end mere at overbevise Dig om, at det staaer i Din Magt at gjøre os enten lykkelige eller ullykkelige, saa maa Du vide, at vi ere i Armod og dyb Gield, og at vores eeneste Haab berøer paa Dig, og at Du gjør et godt Parti. —

Sophie.

Er det vist?

Frue v. Plageman.

Saa vist, som jeg er Din Moder, er der ikke eet Ord usandt deri.

Sophie.

Vil De forunde mig nogen Tid til at betænke mig i?

Frue v. Plageman.

Til Middag, mit Barn! — vi kan ikke længere opholde Manden.

Hr. v. Plageman.

Vi vil forlade Dig, og blot bede Dig overveie, at det staaer i Din Magt at forlænge eller forkorte vore Dage. (han kysser hende.)

Frue v. Plageman.

Farvel saa længe, mit Barn!

(han kysser hende. De gaar.)

Solgte

Tolvte Scene.

Sophie (alene.)

(Sætter sig paa en Stool.)

Saa er jeg da bestemt til et Offer, — et ulyk-
saligt Slagtoffer. — O, min Ven! hvad vil Du
sige, naar Du hører dette? — hvad skal jeg gøre?
— Dog! har jeg ikke en Læremesterinde, — en Ven-
inde, — som jeg kan raadføre mig med? —

(Hun reiser sig og vil gaae, men møder Frøken von
Sommer i Døren.)

Trettende Scene.

Sophie. Frøken von Sommer.

Frøkenen.

Hvad fattes Dem? — hvorledes seer De ud?

Sophie

Beste Veninde! — giv mig et Raad! — Jeg
skal ægte van der Haan — eller og styrte mine Foræl-
dre i Armod og Elendighed — ja tilsidst i Graven.

Frøkenen.

Hvem har sagt Dem, at det vilde blive en nød-
dig Følge, naar De afflog dette Tilbud?

Sophie.

Mine Forældre selv! — Just nu forlod De
mig — Hvad skal jeg gøre? — giv mig et Raad.

Frøkenen.

Sandelig, lille Sophie! det er een af de vanskeligste Poster, hvori De kunde forlange mit Raad. — Og jeg maae nøie overveie Tingen, førend jeg kan tiene Dem dermed. Der ere Dpofrelser, som Forældre ere pligtige at giøre for deres Børn; men der gives vissefelig ogsaa mange Tilfælde, hvor Forældrene kan kræve Dpofrelser af Børnene. Dersom Deres Forældres Forsatning kan hjælpes uden dette desperate Middel, da skal vi vel finde paa Udveie til at boie deres Haardhed. — Men staaer Deres Forældres Lykke eller Ulykke virkelig i Deres Haand, — da — forðres der Heltemod, lille Sophie! — og dette er det, sem jeg først maae undersøge, førend jeg kan raade Dem. — Kom ind, og lad os see til, hvortledes vi skal komme efter Sagernes Sammenhæng.

S e m t e A k t .

(Samme Værelse.)

Første Scene.

Lars

(allene, med en Geistofst i Haanden.)

Jeg synes, her kunde være reent nok. (gaber.) Den naadige Frue kan nu adrig faae der peent nok. —

Hnn

Hun veed heller ikke, hvad det koster paa Kræfterne —
(gaber.) at gaae med Feiekosten. — Man kan sagte
tale om det, som man inte kiender! — (gaber.) Og
saa synes mig ogsaa, at det er Stuepigens Arbeide,
og ikke Tienerens.

(Sætter sig paa en Stool og gaber.)

Anden Scene.

Lars. David.

David.

Stakkels Lars! — seie Gulvet!

Lars.

Ja! han maa nok sige det. — Saadant Ar-
beide maa jeg gjøre. —

(gaber.)

David.

David hielpe Lars. — David gjerne seie Gulv. —

Lars.

Det skal han, saa mænd! have Tak for. —

(han styr David Kosten.)

David.

David nok gjøre det godt. — Er ikke saa dum
— er ikke David. —

(han begynder at seie.)

Lars.

Der ligger ogsaa noget henne — Mossis Da-
vid! (gaber.)

Da

— David. Seer det nok — lille Lars! — David skal inte glemme. —

Lars. Og saa visser han Stovet af Stolene (gaber.)

See her han et Klæde! —

(tager et Klæde op af Lommen, og lægger paa sit Kneee.)

David.

Skal nok gjøre det — lille Lars!

Lars.

Vil han altid saadanne hielpe mig? — Morsio David! (gaber.)

David.

Oh ja! — David altid hielpe Lars! —

Lars.

Sa saa kan jeg endda — (gaber.) — finde mig i at være Diener.

David.

Skal inte Dndt have — skal ikke Lars, — saa længe David er her.

Lars.

Mange Tak skal han have; — (gaber.) han skal ikke feie uden der — hvor der var spildt, —

(gaber.)

David.

David gierne feie hele Gulvet! —

Lars.

Lars.

Nei, nei! — Gid Fanden giøre mere —
(gaber) end hvad de befaler een!

David.

Ja ja, da! — I Morgen David feie hele
Gulvett.

Endelig Scene.

De Forrige. Frøken von Commer.

Frøkenen.

Men, Gud bevare os! — hvad er det jeg seer?

David.

David hielpe lille Lars — inte andet, Frøken!

Frøkenen.

Ng det kan han sidde saaledes og tage imod?

Lars.

Ja — jeg kan. — (gaber.) Hvorfore skulle jeg
ikke tage det saa mageligt, som jeg kan faae det? —

(gaber.)

Frøkenen.

Jeg troer, han er saa doven, at han ikke gidet
vasket sig engang selv.

David.

Stakkels Lars! — David gierne vasse Lars! —

Frøkenen.

Da burde det være med en Riep.

Da

David.

— Bevare os — inte vasse med Riep — gjør inte David. —

Lars.

Jeg vilde saamænd gjerne betale een for det — ligesom de store Herrer. — (gaber.) — Men min Løn strækker ikke til.

Hrøkenen.

Godt, Mossio Lars! men vil han ikke være saa god at bede sin Herre umage sig et Dieblif ind til mig?

David.

David gjøre det — sid kuns, lille Lars! — David gaaer.

(gaaer.)

Fjerde Scene.

Hrøkenen. Lars.

Hrøkenen.

Skal jeg lade ham bære ud af Stuen? Lars!

Lars.

Jeg var tilfreds, at Hrøkenen — (gaber.) vilde gjøre det, for det tager saa meget — (gaber.) — paa Kræfterne at gaae, —

(gaaer gabende ud.)

Femte

Femte Scene.

Frokenen (alene.)

Det er et vanskeligt Arbejde, jeg har paataget mig; og Gud veed, hvorledes jeg kommer fra det! — Faderen maa jeg udspionere, om deres Forsatning virkelig er saa slet, som de siger — og Moderen maa man see at bevæge; for, i hvor forhippet han end ogsaa er paa Giftermaalet, saa maa han dog give efter, naar hun vil.

Siette Scene.

Frokenen. Hr. von Plageman.

Hr. v. Plageman.

De har forlangt at tale med mig, Froken!

Frokenen.

Ja! — De pardonnerer mig min Driftighed. —

Seg kommer her, som Talsmand for Deres Somfrue Datter, først hos Dem, og siden hos hendes Frue Moder.

Hr. v. Plageman.

Min Datter kunde ikke lettelig vælge sig nogen Talsmand, hvis Ord kan og bør have saa megen Vægt hos os, som Deres, Froken!

Frokenen.

Seg er Dem forbunden for Deres Compliment.

Udsat

Udsalbet af mit Vrende vil da vise mig, om det er en blot Compliment eller ikke.

Hr. v. Plageman.

Maae jeg altsaa udbede mig, at vi maae komme til Tingen?

Frokenen.

De har besluttet at give Deres Datter med en, saa vidt som jeg troer, meget brav og værdig Mand.

Hr. v. Plageman.

Ja vi har, Froken! Det er et Tilbud, som vi aldrig havde kundet drømme om, og saadan en Lykke tilbydes sielden nogen Pige mere end een gang i hendes hele Levetid, hvorfor man med begge Hænder maa holde paa den.

Frokenen.

Jeg vil give Dem Ret deri, at dette Tilbud er en Lykke for Dem. Men De har levet saa længe, at De umuligt kan andet end have lagt Mærke til, at det, der for tusende Mennesker er en Lykke, ikke sielden er en Ulykke for eet enkelt. Lykken er ligesom en meget god Medicin i Verden. Doktoren, der ordinerer den, maae meget nøie passe paa, om den Mave, som Medikamentet tillaves for, er saaledes disponeret, at den kan imodtage det, thi ellers kan det dræbe isteden for at helbrede. Det kommer nu an paa, om De er overbevist om, at denne saakaldte Lykke ikke bliver en Ulykke for Deres Datter.

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Sa, det er jeg overbevist om; jeg kiender min Datter, og veed, at hun vil sætte sin Lyksalighed i det, der kan befordre vores.

Frøkenen.

Det veed jeg ogsaa. Men, uden at giøre Dem nogen Compliment, maa jeg vende denne Sætning om, og saa heder den: jeg er vis paa, at De og Deres Frue, som Forældre, vil sætte Deres Lyksalighed i det, der kan befordre hendes.

Hr. v. Plageman.

Det veed Gud, vi vil.

Frøkenen.

Men, om nu dette Giftermaal, isteden for at befordre hendes Lyksalighed, gjør hende ulykkelig?

Hr. v. Plageman.

Det er hun altfor ung til at kunde bedømme.

Frøkenen.

Forlad mig! — Det er De, min Herre! alt for gammel til at kunde bedømme. Tænk Dem fyrgetyve Aar tilbage i Deres Alder, da der løb en Hoven varmere Blod i Deres Aarer, end der nu kan løbe! og husk paa, hvad De saa tidt har fortalt, hvorledes Deres Forældre ville tvinge Dem til at tage Uhrmager Enken, for at De kunde faae Børksstedet og Skillingerne; og De derimod vilde have Deres første Kone,
fem

som var en fattig Pige; hvad tænkte De da om Deres Forældre?

Hr. v. Plageman.

Jeg tænkte — jeg tænkte . . . Men hvad kan vel min Datter have imod dette Parti? — Maaſkee en anden Kierlighed?

Frøkenen.

Maaſkee? — maaſkee ogsaa blot, at hun ikke synes om Personen.

Hr. v. Plageman.

Ikke synes om ham? — hvad kan hun vel have at udsætte paa ham?

Frøkenen.

O! det vanderer Manden vist ikke, at hun ikke synes saa meget om ham, som De. Der er overmaade mange Menneſker, som en Pige kan agte og ære, men overmaade faa, som hun kan giøte sig med. Og jeg vil overalt ikke troe, at De vil forðre ſtorre Lydigheid af Deres Datter, end De ſelv var i Stand til at viſe Deres Forældre.

Hr. v. Plageman.

Men det er en anden Sag med hende end med mig. Tilfældet er her gandske forſkielligt.

Frøkenen.

Tilfældet her er netop det ſamme. De tillader mig — —

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Nei, Frøken! det er sandelig ikke. — Mine Forsældre bleve ikke ullykkelige, fordi jeg afflog Uhrmager = Enken. —

Frøkenen.

Bliver da De ullykkelige, naar hun afflaaer van der Haan?

Hr. von Plageman.

Ja vi gjør, Frøken! Min oekonomiske Forsætning, maae jeg reent ud sige Dem, er yderlig slet.

Frøkenen.

Jeg har ikke seet Deres Contrabøger; men, saa meget maa jeg dog sige Dem, at der, efter mine Tanker skal en overmaade stor og overhængende Ulykke til, forend man maa anvende saa desperate Midler, og . . .

Hr. v. Plageman.

Jeg kan ikke sige Dem mere, Frøken! end at jeg ikke anseer dette Middel for at være desperat. Gierne soiede jeg min Datter; men om nu jeg vil, saa gjør vist min Kone det ikke; om en halv Time er det Middag, og til den Tid har vi lovet at sige Manden Svar.

Syvende Scene.

De Forrige. Snydenstrup. Jonas.

Snydenstrup.

Med Tilladelse! . . er Herr von Plageman
hiemme?

Hr. v. Plageman.

Her er jeg! hvad godt? min Herre!

Snydenstrup.

(tager en Tegnebog op af Lommen.)

Jeg har en liden Bærel at enpresentere Dem til
Betaling. Den lyder fra Dato.

Hr. v. Plageman.

Mig en Bærel! . . hvor kan den komme fra?

Snydenstrup.

De erindrer det nok, naar De seer den. — (han te-
verer ham Bærelsen.) See her er den!

Hr. v. Plageman.

Hvad! en Bærel paa to tusinde Rigsdaler? . . .

Snydenstrup.

Ja, og som De selv har accepteret — see! der
staaer jo Deres Navn! — Og det er i Dag den sidste
Løbe-Dag.

Hr. v. Plageman.

Hvorledes kan det hænge sammen? . . . Det
er min egen Haand, og jeg har aldrig i mine Dage
accepteret nogen Bærel.

Sny

Snydenstrup.

Ja det veed jeg ikke. Den er, som De selv seer, endosseret til mig af en brav Mand, som nu, desto værre! er død. Hans Skifte er under Behandling, og jeg kan ikke have med nogen anden end Dem at bestille.

Jonas.

Nei saamænd kan Papa ikke.

Hr. v. Plageman.

Jeg betaler den ikke.

Snydenstrup.

Ja, saa maa De ikke tage det isde op, at jeg om en halv Time gjør Arrest hos Dem efter Berets Retten.

Frokenen.

De vil dog vel ikke . . .

Snydenstrup.

Forlad mig! . . . jeg har intet med Fruen at bestille . . . Det er Deres gode Mand . . .

Hr. v. Plageman.

Beretsen er falsk, det paastaar jeg . . .

Snydenstrup.

Min Herre! min Herre! tag Dem i Agt! De har selv sagt, at det var Deres egen Haand, og vel er Endossenten død, men han boede her i Byen, og der er ikke en Mand paa hele Børsen, der jo kender hans Firma og Haandskrift. Vil De betale den?

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Nei! jeg hverken vil eller kan.
Snydenstrup.
Ja ja, min Herre! saa sees vi igien om en halv
Time paa en anden Maade. Jeg kan, saamænd! ikke
skienke Dem min lovlige Eiendom.

Jonas.

Papa kan ikke taale at tabe.

Hr. v. Plageman.

Hvad skal jeg giøre? jeg ulykkelige Menneſke!
alting ſtormer til imod mig, for at giøre mig ulykkelig.
— Maa, Frøken! er nu ikke en riig Svigersøn for-
nøden?

Frøkenen.

Endnu ikke, min Herre!

Hr. v. Plageman.

Jo upaatvivleligen. — O, jeg elendige Mand!
— Jeg maa nødes til at gribe til dette Middel, og
derſom Sophie ikke vil hielpe mig, ſaa er jeg uden
Redning forloren. — —

(han gaaer.)

Ottende Scene.

Frøkenen. Snydenstrup. Jonas.

Jonas.

Saa ſaaer vi vel gaae? Papa!

Sny-

Snydenstrup.

Ja, lad os det min Søn! Adieu!

Frøkenen.

O nei! vær saa god at bie lidt! — Behag at sidde ned! (De sætte sig i Baggrunden af Theatret, Frøkenen gaar frem paa Theatret.) Skulde vel denne Fremmede ville løse flere Forpligtelser paa Sophie? — Ja elsker han hende meget, saa gjør han det vist, og der voves i det mindste meget. — Nei! det skal ikke skee. Jeg skal gjøre Sophies Lykksalighed et Offer. — Fire Tusinde Rigsdaler er min hele Formue, og dette Offer koster mig altsaa kun Halvparten. Jeg skal dog ikke lide nogen Nød. — Ja det maa skee. — (til Snydenstrup.) Min Herre! Er Bøxelen ikke paa to tusende Rigsdaler?

Snydenstrup

(kommer frem, og Jonas holder ham ved Haanden.)

Jo netop! behag at see her!

Frøkenen.

Jeg betaler Dem Bøxelen.

Snydenstrup.

Meget godt, naadige Frue! Deres Mand vil da....

Frøkenen.

Han er ikke min Mand!

Snydenstrup.

Jeg beder Fruen om Forladelse. Jeg burde
Heibergs Skuespil. 4de Deel. J have

have begrebet det, siden De vil betale en saadan Summa for ham. Men vil Deres Herr Gemahl . . .

Frøkenen.

Er det Dumhed eller Dindskab, min Herre! . . .
Jeg er ikke givt.

Snydenstrup.

Jeg beder om Forladelse, det meente jeg saa vist ikke heller. — Det er dog underligt.

Jonas.

Det synes jeg ikke, Papa!

Frøkenen.

Kom til mig i Estermiddag, saa skal jeg enten levere Dem Pengene, eller stille Dem saa antagelig Sikkerhed, at De ikke . . .

N i e n d e S c e n e.

De Forrige. Jespersen.

Jespersen.

Deres ydmyge Tiener!

Jonas.

Skal vi ikke nu gaae? . . .

(trækker Snydenstrup i Kisten.)

Snydenstrup.

So nok, min Dreng! . . . Adieu!

Jespersen.

See see! min ærlige Mand! . . . D! behag at
bie et Dieblik.

Sny

Snydenstrup.

Jeg har saa sandelig ikke Tid.

Jesperen.

D! jeg tager det paa mig. — Et Diebtik, om jeg maae bede Dem! — Og De, Froken! handler ogsaa med denne Mand?

Frokenen.

Om nu saa var, saa er det en Sag imellem ham og mig.

Snydenstrup.

Det skulde jeg ogsaa formode.

Jesperen.

Froken! Deres Affairer kommer mig slet ikke ved, men naar De handler med denne Mand, saa vil, saa maa jeg vide, hvad Deres Handel bestaaer i. Og jeg svær Dem til, at hverken han eller jeg kommer ud af Stuen, forend De fortæller mig . . .

Snydenstrup.

Men jeg gaaer alligevel!

Jesperen.

Saa! det vil vi see paa. — Jeg har min Karl derude. Heida Die! (en Matros kommer ind.) D! løb mig efter Politiet! — (Die vil gaae.) Nei! biev lidt! — det duer ikke. Hold mig fast paa denne Karl!

(Jonas løber, og Karlen tager fat paa Snydenstrup.)

Tiende Scene.

De Forrige, undtagen Jonas. David.

David.

David gjerne holde paa Karl. —

(han holder paa Snydenstrup.)

Snydenstrup.

D! hvor blev min Jonas af?

David.

Jonas løb, som var pidffet. — Jonas er Faders
Søn? — ikke?

Jesperen.

Nu Froken! jeg maa vide Sammenhængen. Det
er sandelig for Deres eget Beste.

Snydenstrup.

Herr Lieutenant! det er anden Gang i Dag, De
har antastet en ærlig Borgermand. Det skal blive
Dem en dyr Affaire. Jeg kom hid i et lovligt Vrende
med en Veret paa Herr von Plageman, som han ikke
kunde betale, og som Frokenen har lovet mig at af-
giøre.

Jesperen.

De? Froken! — altsaa et nyt Træk i Deres
Karakter! . . .

Frokenen.

Som jeg vil frabede mig Dem til at skilbre.

Jesperen

Jesper sen.

Men De maa dog tillade mig at see Bexelen, min
ærlige Borgermand!

Snydenstrup.

D ret gierne! — See der!

(han viser ham den.)

Jesper sen.

(efter at have besøgt Bexelen noie.)

Nei, min ærlige Mand! denne Bexel har Du
været for hastig til at skrive. Saa Du handler og
ogsaa med falske Bexler?

Snydenstrup.

Falske Bexler? — Det skal De bevise!

Jesper sen.

Ja! dette skal jeg bevise. — Den Affaire med
Uhret vil vi for det første tie med. — Men — kien-
der Du Endossenten?

Snydenstrup.

Jh! bevare os Gud! ja vist gjør jeg saa. —
Det var en brav Mand, men han er nu død!

Jesper sen.

Det var, til Ulykke for Dig, min Morbroder!
— Den Gang har Du baaret Dig dumt ad. For
jeg skal bevise, at han var død fiorten Dage, førend
Bexelen er dateret. Du maa ikke tage ilde op, at
han var død en Maanedes Tid, førend det blev anmeldt
i Adres- og Aviserne.

Sny

Snydenstrup.

Herr Lieutenant! der har De Deres Uhr! (han tager uret af Lommen, og giver ham.) Men nu slipper jeg vel!

Jesperesen (tager uret.)

Skurk! — Nei, Raskhuset skal blive Dig vist nok. — Bring ham uden for, til jeg kommer.

Snydenstrup.

D. Herr Lieutenant!

Jesperesen.

Gaa, siger jeg. Du er moden! — hold mig fast paa ham!

David.

David nok holde Skurk! —

(de trækker af med ham.)

Ellevte Scene.

Frøkenen. Jespersen.

Frøkenen.

Hvorledes hænger alt dette sammen, med Uhret — og Vereien? jeg begriber det ikke.

Jesperesen.

Jeg skal forklare Dem det siden. — Nu kun to Ting, og det i al Hast. Først hilse Dem fra vores Capitaine; han er avanceret til Musketeer.

Frø.

Frokenen.

Capitaine von Aberwig?

Jesper sen.

Net han! — Man er kommen efter hans hele Historie, og en Hoben Gantvæstreges, hvori den Karl med Berelen er impliceret. Han er af en meget fornemme og adelig Familie i Tydskland. Moderen forkiølede ham, og han lærte intet i sin Ungdom uden Skarnsstykker. Man kjøbte en Officiers Plads til ham, men for nedrige Streger blev han kasseret; Derpaa rømte han bort. Moderen har idelig sendt ham Penge, og understøttet ham. Men det kunde ikke forslaae, og han supplerede ved Skurkestreger, hvad der manglede ham! Nu valgte han Musketten for at slippe for Skuldkarren.

Frokenen.

Et græsseligt Exempel for Forældre, der forkiøle deres Børn!

Jesper sen.

Dette var nu hans Historie. — Dernæst maa jeg bede Dem om at skaffe mig en Samtale med Sophie i Genrum.

Frokenen.

O! vidste De, hvor hoit den Pige elsker Dem.

Jesper sen.

Jeg veed det, men jeg veed ogsaa mine Pligter imod hende. Kuns snart, Froken! Thi Tiden er knap.

Fro

Frokenen.

Strax.

(hun gaar.)

Solgte Scene.

Jesper sen. (allene.)

Min Sophie skal givtes i Dag! — med en værdig Mand, siger hele Byen! — D ja, det skal hun — det maa hun! — Gid hun maa blive lykkelig! — Mit sidste Haab er dog alligevel til Ende.

Trettende Scene.

Jesper sen. Sophie.

Sophie.

Beste Ven! jeg er uslykkelig! — jeg skal forlade Dig, og ægte en anden; — eller ogsaa giøre mine Forældre uslykkelige.

Jesper sen.

Dine Forældre uslykkelige?

Sophie.

Ja! lægge Dem i Graven af Sorg; det var deres Ord. Hvad skal jeg giøre?

Jesper sen.

Giøre Dine Forældre lykkelige! Jeg kan hverken giøre Dem eller Dig lykkelig. Mit sidste Glimt af dette Haab er forsvunden.

So.

Sophie.

Hvorledes det? bedste Ven!

Jesper sen.

Jeg faaer et Brev, at min Mormoder er død,
og jeg arver ikke een Skilling.

Sophie.

Min Gud! hvem arver da?

Jesper sen.

Tallotteriet har arvet. Lyst til at blive hovedrig
forte Konen paa den fordommelige Tanke at spille.
Hun ruinerede sig, og døde. — Dog! hun var mig
intet skyldig. Jeg har altsaa intet at fordrø. Men
Dig, min Sophie! Dig maa jeg miste. Det er min
Plikt at give Dig dit Løfte tilbage, thi jeg har ingen
Udsigter til at blive Eier af Dig, førend om en halv
Snees Aars Forlob, thi for kan jeg umuligt avan-
cere saavidt.

Sophie.

Jeg vil oppebie den Tid.

Jesper sen.

Nei min Pige! vi ere alle Menneſker og menne-
ſkelige Feil underkastede. Jeg kan svare for min Tæn-
kemaade, om jeg ægter Dig nu, men ikke, isald vi ſkal
vie ſaa længe. Det er min Plikt at være redelig imod
Dig, endog paa min egen Bekostning; og det er Din
Plikt, at redde Dine Forældre fra Undergang.

Sor

Sophie.

Min Gud! hvor er det dog ikke haardt, naar vore
Pligters Opfyldelse skal koste saa meget!

Jesperen.

Men hvor let er det ikke at opfylde sine Pligter,
naar Opfyldelsen ikke koster os noget! Her fordres
rigtig nok ferm Beslutning, og Mod til at giøre det
første ubehagelige Trin; men den Haand, der finder det
tientligt for os, at strøe Torne paa vores Vej, kan
ogsaa give os Styrke, til at holde ud paa Vrien.

Fiortende Scene.

De Forrige. Frøkenen.

Frøkenen.

De kommer! — De kommer! — Grib Mod!
mine Venner! jeg har endnu een Mine at sprænge.

(Sophie sætter sig paa en Stool i Baggrunden.)

Femtende Scene.

De Forrige. Herr og Frue von Plageman,
van der Haan.

van der Haan.

Det er en Bagatelle, der paa min Siel! ikke
skal sætte Dem graat Haar i Hovedet.

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Hvor er Manden med Verelen?

Jesperen.

Udenfor. Han venter kun paa Besorbring til
Stokhuset. Verelen var faldt. Det er opdaget.

Frue v. Plageman.

Men kan det bevises?

Frøkenen.

Herr Lieutenanten har bevist det.

Hr. v. Plageman.

Gud velsigne Dem for det, Herr Lieutenant! —
(til van der Haan.) Jeg takker Dem for Deres Godhed,
men nu behøver jeg ikke Deres Penge.

van der Haan.

O! min Kasse er Deres, siden De smigrer mig
med det Haab, at Deres Datter —

Frue v. Plageman.

Ja vist vil hun det. — Kom hid! min Sophie!
antager Du ikke Herr van der Haans Tilbud?

Sophie

(reiser sig hastig op.)

Kiere Forældre! See her, hvad Offer en Datter
gør af sin egen Lyksalighed. (til van der Haan.) Min
Herre! der er min Haand!

(hun segner ned i Frøken von Sommers Arme.)

Herr og Frue v. Plageman.

Min Datter!

Jesper.

Tespersen.

Sophie!

(de samle sig om hende.)

van der Haan.

Hvad fattes den stakkets Pige?

Frokenen.

Hun agter Dem høit, men elsker Dem ikke. —

Hun opofrer en anden Kierlighed, for at gjøre sine
Forældre lykkelige.

van der Haan.

Hvad hører jeg! (til Hr. og Frue von Plageman.)

Min Herre! Madam! Det var ikke efter Aftale. —

Jeg ægter hende, paa min Siel! ikke.

Sophie (staaer op.)

Hold Deres Ord, min Herre! og gjør ikke
mine Forældre ulykkelige!

van der Haan.

Ingen af Delene vil jeg gjøre. Hvem er Des
res Kiereste? Somsrue!

Frokenen.

En brav og retskaffen, men fattig, Lieutenant,

Sophie.

Som afflaaer min Haand, fordi han ingen
anden Udsigt har end at ægte mig om en halv Snees
Aar.

Frokenen.

Der seer De ham! (viser ham Tespersen.)

van

van der Haan.

Det er kunns Penge, der mangler Dem? Herr
Lieutenant! —

Jesper sen.

Synes De, at det er en Bagatelle?

van der Haan.

Ja! naar man har dem, ellers, paa min Siel!
ikke. Jeg paatager mig at udstyre Deres Brud, og
saette Dem i Stand. (til Hr. og Frue v. Plageman.) De
har bedraget mig, mine Venner; og til Erstatning
derfore fordrer jeg Deres Samtykke.

Hr. v. Plageman.

Nu vil jeg engang raade. (til Jespersen.) Tag
hende!

Frue v. Plageman.

Og jeg samtykker.

Jesper sen (meget glad.)

Sophie!

(han kysser hende.)

Sophie

(til van der Haan.)

Edelmodige Mand!

Frue v. Plageman.

Men, lille Jespersen! Een Ting maa De soie
mig i: De maa kalde sig von Jespersen.

Jesper sen.

Det kan jeg umulig; det er . . .

van

Hr. v.

Hr. v. Plageman.

Kone! er Du endnu forrykt. Nei her Born! Troe en Mand, der kan tale af Erfarenhed: behold det Navn, I har, og byt det aldrig om, i hvor glimrende endogsaa det er, som I kan faae igjen, for det er og bliver dog en Utafnemmelighed imod sine Forældre.

van der Haan.

Hvad siger De? — D! saa er jeg en Utafnemlig.

Frue von Plageman.

Har De ogsaa byttet Navn?

van der Haan.

Sa! mit rette Navn er Petersen.

Hr. v. Plageman.

Petersen! hvad Landsmand er De? ..

van der Haan.

Nordmand.

Hr. v. Plageman.

Dg Deres Fader var? ..

van der Haan.

Uhmager i Mandahl.

Hr. v. Plageman

(falder ham om Halsen.)

D, min Son Jacob! hvem skulde troe andet, end at Du var druknet for to og trediva Aar siden!

van

van der Haan.

Gud! det er aldeles rigtigt. Det er, paa min
Siel! min Fader.

Alle paa eengang.

Hans Fader!

Hr. v. Plageman.

Hvorledes blev Du reddet fra Soen? — for-
tæl mig det! —

van der Haan.

O! Jeg kan neppe komme til mig selv igien.
Jeg blev opfisket af en hollandsk Skipper, som sei-
tede forbi: han bragte mig til Holland, og solgte mig
til en Seelenverkoper. Jeg blev ført til Indien, og
efter en Hoben Tildragelser, som jeg ved Leilighed
skal fortælle, kom jeg i Tjeneste hos den Mand, som,
jeg i Gaar sagde, havde testamenteret mig alle Ting.
Jeg tog hans Navn an af Erkiendtlighed; thi den
Gamle havde, saa min Siel! ikke forlangt det, gik
fra Indien, kom til Norge, og reiste Landet igien-
nem efter to og tredive Aars Forløb; men kunde der
lige saa lidet faae noget opdaget om min Fader,
som i Indien, hvor jeg dog idelig omgikkes med dan-
ske Folk.

Hr. v. Plageman.

Seer Du, Kone! det havde været Din Skyld,
om jeg aldrig havde faaet at vide, at min Jacob var
til. Jeg skal fortælle Dig, min Sen! . .

Frue

Frue v. Mageman.

D! giem det til en anden Gang, naar jeg ikke hører paa det. . . .

van der Haan.

Jeg finder da her en Fader, en Moder, en Søster, og snart en Svoger. D, vi skal være alle lykkelige, og een Familie. Hvad, om vi strax lod Præsten hente, og holdt Bryllup! . . .

Sextende Scene.

De Forrige. David.

David.

David gierne hente Præsten, men veed inte, hvor Præst boer. (til Frøken von Sommer.) Frøken giftes med ham, der staaer? (peger paa von der Haan.) Ikke?

Frøkenen.

Min Ven! . . .

van der Haan.

Saa min Siel! Frøken! han har ikke saa meget Uret; og dersom De kunde overtale Dem . . .

David.

Siig ja, Frøken! — Er saa god Mand, som kan være, — og David bliver hos Frøken! . . .

Sophie.

O, min beste Veninde! De vilde glæde mig
usigelig.

Hr. v. Plageman.

Bliv min Datter!

Frue v. Plageman.

O ja, og min med! endskiøndt jeg er kuns hans
Stedmoder.

van der Haan.

Jeg vil give Dem saa lang Tid at betænke sig i,
som De behager!

Jesper sen.

Jeg vilde ønske, ae jeg virkelig kunde regne
Dem til vores Familie.

David.

Frøken! sig ja, og David raabe hurra!

van der Haan.

Men betænk Dem ikke for længe, for jeg er,
paa min Siel! ni og tredive Aar gammel . . . og
hedder herefter slet og ret Petersen.

Hr. v. Plageman.

Sa, gid jeg kunde gjøre det samme!

Frøkenen.

Min Herre! foruden Deres herlige Karakter
har De en Liighed med en vis Person, som meget
Heibergs Skuespil. De Deel. A recom.

recommanderer Dem. — Der er min Haand, uden længere Betænkning. En Pige paa tredivte Aar har heller ikke lang Tid at betænke sig i.

(van der Haan kysker hendes Haand.)

David.

Hurra! David er glad.

Mystifikationen

eller

Skuespillet in promptu.

Syngestykke

i

tre Akter.

Personerne.

Moder Gjertrud.

Malene, hendes Datter.

Niels, hendes tilkommende Svigersøn.

Slink, Regissør ved et Privat-Theater.

Udskillige Personer, Medlemmer af et dramatisk Selskab, forestillende, en Sultan, Sultaninder, Bisir, Pacha, Kabi, Omar, Dömin, Fiskere, Bagt, Janitskärer, Slaver, Negere, o. s. v.

Handlingen foregaaer i Mandal i Norge; den begynder om Aftenen i Mørkningen.

NB. Anstandigheden synes at fordrer, at Gjertruds Rolle spilles af en Mandsperson.

Første Akt.

(Skuepladsen forestiller et Privat Theater, hvor alting er ordnet, som i den sidste Akt af Synge-spillet Soliman den Anden. Duverturen spilles; og naar Dækket gaar op, seer man Slutningen af General-Prøven af bemeldte Sørge-spil. Alle Skuespillerne klædte i de tilhørende Dragter.)

Første Scene.

(Slutnings-Chor, af Soliman den Anden, med tilhørende Dands.)

Bivir, Bivir, Sultana!

Bivir, Bivir, Koresana!

Gyuvallah! Gyuvallah!

Salem Alekim!

Sultan Bitullah!

Soliman Padi-haim!

Gyuvallah! Gyuvallah!

Direktøren

(der spiller Solimans Rolle, rejser sig af sit Sæde, og taler til Selskabet.)

Mine Damer, og Herrer! Jeg takker Dem alle for Deres Nøiagtighed og Flid. Vil den første Forestilling

restilling gaae saa godt som General-Proven, saa vil vi ikke faae Skam for vores Arbeid i Morgen Aften.

Anden Scene.

De Forrige, Flink (Kommer styrtes ind.)

Flink.

Er De færdige?

Direktøren.

Hvad fattes Dem? De kommer jo med Anden i Halsen. Ja vist ere vi færdige.

Flink.

O, en herlig Komedie! Lad mig puste og lee ud først. (han leer, og alle samle sig om ham.) Jeg gif her udenfor, og ventede paa nogle af vores Selskab, som har været ude at fiske. Jeg saaer endelig Die paa dem. De kommer, og bogserer en stor Seilsbaad efter dem. Jeg bier, og venter med Længsel paa at vide, hvad det er for en Fangst, de har gjort. Nu kommer de da, og fortæller mig, at de har fundet Baaden drivende i Soen, med tre Mennekker i, nemlig een Mandsperson, samt et gammelt og et ungt Fruentimmer.

Direktøren.

Er det at lee af? Jeg kunde snarere græde over at tænke paa, hvad Frygt og Fare de har udstaaet.

Flink.

Glink.

De har Ret. Men hør nu videre. Jeg var nysgjerrig for at see disse Folk. Jeg nærmer mig til Baaden, og hvem skulde jeg finde der, andre end Moder Gjertrud fra Kjøbenhavn, med hendes Datter og tilkommende Svigersøn? De erindrer jo, mine Venner! at jeg har fortalt Dem saa mange Løier om hende. Hun har tjent hos mine Forældre i min Barndom, og hun kender mig ret godt; men siden det var mørkt, fik hun mig ikke ret at see i Ansigtet. Nu faldt det mig ind, at vi kunde spille en prægtig Komedie med hende; og jeg seer just, at alting er i en saadan Orden, at vi kan begynde strax.

Direktøren.

Hvorledes da?

Glink.

Vi vil hilse hende ind, at hun er kommet til Konstantinopel. De, Herr Direktor, vedbliver at spille Deres Rolle, som Sultan; og De maae finde Dem i, at den gamle Kielling bliver Favorit-Sultaninde. Jeg kender hende, og veed, at hun er forsænelig nok til at hilse sig noget ind, deels af sine Penge — for hun er riig — deels fordi hendes ældste Datter er gift med en Sekretær, og altsaa Frue. Jeg har allerede underrettet vores Venner nede ved Soen om, at de skal passere for Kapergaster. De, min Ven! (peger paa en af Selskabet) agerer Eieren af

Kape-

Raperen. Gaae nu strax, og tag en Vagt med Dem, bring de Fremmede herind, saa begynder Komedien strax. (han gaaer og tager nogle af Selskabet med sig.)

Direktøren.

Hvad skal jeg nu gjøre?

Flink.

De skal, for det første, holde Dem udenfor, saa skal jeg nok instruere Dem. Jeg maa ogsaa i Begyndelsen holde mig borte, siden hun kender mig. Naar Tid er, lader jeg mig see. Men vi maae have Skuepladsen forandret. (raaber ud i Kulissen) Herr Musikmester! vær saa god, og giv os den smukke borgerlige Stue. (Skuepladsen forandres. Man hører Alarm udenfor.) Hillemænd! de kommer allerede. Nu en hver paa sit Sted. De Herrer i Orkestret vilde behage at spille Choret af Høstgildet: Velkommen, velkommen tilbage; og De, mine Herrer og Damer, synger. (han og Direktøren gaaer.)

Tredie Scene.

(Den foregivne Raper-Rheber, under Ravn af Omar, kommer ind, med en Deel af sin Vagt, havende Malene og Niels mellem sig. De Personer, der have bragt dem i Land, ere med, men i deres sædvanlige Klæder. Der spilles og synges.)

Chor (af Høstgildet.)

Velkommen! Velkommen tilbage!

Saa glade vi see Jer igjen.

Hør

Hver Egtemand favne sin Mage!
 Hver Fæstemø hilse sin Ven!

En Fader og en Moder.

Velkommen hjem, hver elsket Søn!
 Hver Faers og Moders Trost og Glæde!
 Vær lief og god, det er vor Bøn;
 Og Gud bønhøre det vi bede!

Chor.

Velkommen! velkommen tilbage! o. s. v.

Malene.

Kjæreste Niels! vores Ulykke er da vis?

Niels.

Ja desværre! de Tyrkiske Hunde har faaet
 Fingrene paa os. Hu hu! (han græder)

Dmar.

Stille her! den Græden hjælper Jer kun lidt.
 Men hvor bliver den Gamle af? Hun vil vel pynte
 sig først. Den Fængst var ikke synderlig værd. Hvor-
 for Dievelen smeed I hende ikke overbord som Ballast?
 Jeg kan ikke bruge hende til noget. Disse to kan
 der kanskee komme noget ud af. Der er kun lidt
 at fortjene for vores Folk nuomstunder. Vi har for
 lidt Krig; dog er der Dumhoveder nok, som siger, at
 vi har for meget deraf.

Sang

(af Kjøbmanden i Smyrna)

Jeg Greben ret haber; Krig er min Attraa;
 Jeg ønsker Korsfarerne Sejer at faae.

I Hav-

I Havnen man haver
 Da Brimmel af Slaver.
 Jeg jager dem hiordevits for mig i Trav;
 Og bandser af Glæde ved Hummende Hav.

Fjerde Scene.

De Forrige. En Slave.

Slaven.

Den gamle Slavinde gjør Oprør.

Dmar.

Hvordan?

Slaven.

Hun vil ikke gaar.

Dmar.

Saa støb hende herind. Lad hende stielve for
 min Brede. (Slaven gaar)

Femte Scene.

De Forrige, undtagen Slaven.

Dmar.

Vi skal vel faae hende til at lystre. Vi har
 Midler dertil.

Malene (paa Knæ.)

Naade, Herr Kaptain! Naade for min Moder!

Niels (paa Knæ.)

Naadige Herr Kommandør, Kaptain!

Dmar.

Dmar.

Stille, til jeg befaler Jer at tale.

(Alarmen nærmer sig.)

Siette Scene.

De Forrige, Moder Gjertrud.

(hun slæbes ind, og skriger).

Gjertrud.

Slip mig! Lad mig være!

Dmar.

Hører I?

En af Bagten.

Uforskammede! vil Du lyde?

Gjertrud.

Vil Du slippe mig? Vil Du slippe mig? siger jeg; Du Grobian!

Dmar (affides.)

Herlige Loier!

Gjertrud.

(sefterat have revet sig løs)

Lad mig være, Graaskieg! Lad mig være!

Dmar.

Stille, usforskammede Slavinde!

Gjertrud.

! (til Malene, og Niels, der ere omringede af Bagt.)

O mine Børn! min Malene! min Stakkels Niels! Men hvorledes gaaer det til, at disse Kietreinger snakker vores gode Sprog?

Malene

Niels.

Niels.

Sa vor Moder! det har jeg jo altid sagt: at vores Sprog er mere agtet udenlands end hjemme. Der skal alting være paa sin Tydsk eller Engelsk.

Dmar, (med Kraft)

Stille, naar jeg befaler det.

Gjertrud.

See, hvor han kroer sig! Det maae nok være Basen for Tyrkebæsterne.

En af Fiskerne.

(træder frem, lægger Hænderne over kors paa Panden, og
butter paa Tyrkisk Maneer.)

Allah velsigne Dig, store Dmar! Vi have været uheldige; her seer Du alle Dine Slaver.

Gjertrud.

Hvordan? ogsaa han, der reddede os? Hvad siger Du, Krabat? hvad mumler Du om Slaver? Er vi Slaver?

Fiskeren.

Hvad andet? Elenbige!

Gjertrud

Er Du maaflæe Kommendant i Rasphuset? Skæf for de rødærmede Rassekinger? Er Du det?

En af Bagten (til Dmar.)

Hører De, hvilken usorflammet Tunge?

Gjertrud.

O Du gamle Baruly! ... Men, min Gud og min Herre! min arme Datter! min stakkels

Niels

Niels! . . . O Gud hielp mig arme Skrog! Er
det at behandle en Kone af min Stand?

Fiskeren.

Hører Du? Stille! eller i Hullet med Dig.

Gjertrud.

I Hullet? Nei ſee mig til den Luſeangel!
Han var Kommendant paa Kaperen; men der var
han ikke ſaa kjeppoi. Der var han ſom et andet
Menneske.

En af Bagten,

Tilgiv, at jeg ſpørger, Store Dmar! Hvad vil
Du gjøre med denne gamle tandløſe Kielling?

Gjertrud.

Tandløs! Du grove Knold! Dig kan jeg endnu
bides med. Jeg lader mig ikke gjøre noget med.
Troer Du jeg er kommet her for Din Plafcers Skyld?

Dmar.

Hun kan maaſkee blive Sultaninde. Vi ſaaer
ſee, om hun buer dertil.

Malene.

Kiere Moder! lad være at ſvare Dem. Du
ſeer jo, de leer af vores Ulykke.

Fiskeren.

Du er hendes Moder?

Gjertrud.

Ja jeg er, og hendes egen Moder oven i Kjø-
bet. Er det maaſkee et Mirakel?

Niels.

Niels.

(Stielvende og klyngende sig op til Moder Giertrud.)

Min Gud! min Gud! min Gud!

Fiskeren.

Sa vist nok er det et Mirakkel, at Du er hendes Moder. Jeg ansaae Dig for

Dmar (til Fiskeren.)

Det er nok. Lyd mine Befalinger. Det er Jeres Pligt; men ingen understaae sig til, uden yderste Nød, at fornærme Moderen til den Person, som jeg har bestemt til den Ære at komme i mit Serail.

Matene.

O Gud! jeg er forloren;

Sang

(af Groosmeden.)

Hvad jeg elskte, maae jeg miste,

Intet mere kært jeg har.

Og hvad Skjebne skal jeg friste,

Nu min Niels man sra mig taer.

Med de Smerter, som mig plage,

Mon vel nogen Medsynd bær?

Hvor skal jeg min Tilflugt tage?

Mon en Ven at finde er?

Mon sig nogen vil forbarme,

Og antage sig mig Arme?

Hvor skal jeg min Tilflugt tage?

Mon en Ven at finde er?

Gjer

Gjertrud.

Sæt Dit Sind i Rolighed, min Pige! giv Dig tilfreds! Han talte jo om at vise Dig Bre. Han sagde, at Du skulde komme i hans Hvad var det nu han kaldte det, Niels?

Niels.

Gud forbarme sig over os! han vil gjøre hende til sin Jeg tør ikke sige, hvad det er.

Gjertrud.

Seer man til ham med hans nye Dpfund. Men vi skal være to om Buddet. Det er slet ikke efter min Smag. Har han mit Samtykke, Herr Dromedarius?

Dmar.

Hun er bleven forrykt i Hovedet, siden hun blev fangen.

Gjertrud

(til Niels og Malene.)

Han beder til Fanden. Ja det er hans Gud. De Tyrkehunde kiender ingen anden.

Dmar.

See, kommer ikke der den rige Dsmin. Han betaler altid godt. Men desværre! der er intet for ham i Dag.

Sy=

Syvende Scene.

De Forrige. Dsmin.

Dsmin.

God Morgen, Nabo! Hvorledes er Gangsten?
 Jeg kieber, det veed Du.

Dmar.

Jeg har intet, som er tienligt for Dig; Du
 vil faae at see. (til een af Slaverne.) Mit Skrivertoi,
 og min Protokol.

(Man bringer samme paa et Bord.)

Gjertrud.

Nu skal vi see, at han vil skrive en Præken.

Niels.

O vor Moder! vi er kaput.

Gjertrud.

Vær ikke bange, du lille Døsse! Jeg veed jo at
 der er Politie og Gadekommisførere overalt. Græd
 ikke, min gode Matene! min stakkels Niels!

Dmar

(Sætter sig ned at skrive.)

Jeg vil nu indføre Navnene og Egenstaberne
 paa de Personer, som Skiebnen har gjort mig til
 Eier af.

Niels.

Gud see i Naade til mig! Være han inte gjør
 mig til Soldat. Det er jo lys levende et Sessionsbord.

Dmar.

Dmar (til Gjertrud.)

Kom nærmere. Hvad hedder Du?

Gjertrud.

Seer man! . . . hvad hedder Du Naar
har vi to drukket Dug?

Niels.

Tal ham til med det gode, vor Moder! Gjer
ham ikke mere vreed, end han er. See hvor brand-
gult han griner.

Gjertrud.

Skal vi da give efter, mener Du?

Niels.

Det er det beste, vor Moder! ellers er vi om
en Hals. Han er jo allerede saa bister, som om han
var een af Undersogdens Folk.

Gjertrud.

Gud naade mig arme Kone!

Malene.

O jeg elendige!

Dmar.

Na, faaer det Ende? Har Du bidt Tungen
af Dig? . . Dit Navn!

Gjertrud.

Gjertrud Peders Datter, Enke efter Salig
Christen Klipsf.

Dmar (Priver.)

Nu vel! . . . Gjertrud . . . Klipsf.

Holbergs Skuespil. 1de Deel. 2

Gjer-

Gjertrud.

Veed Du hvad, min Snut! I honet Selskab,
hvor Du ikke kan stikke Din Næse, der kalder man
mig Madame Klipsk.

Dmar.

Takker for Efterretningen . . . Og Madamens
Mand?

Gjertrud

(med en affekteret Værdighed.)

I gamle Dage var jeg, uværdig for Gud, Fi-
skebloderffe; men nu, da jeg har, Gud skee Lov!
baade til at bide og at brænde, nu laaner jeg paa
Pandt, med Gud og Vren.

Dmar (skriver.)

Og hvor boer Du?

Gjertrud (affides.)

Der har vi det forbandede Du igien. Patien-
tia! (hvit.) Paa Ulfeldts Plads.

Dmar.

Hvad er det for en Plads?

Niels.

Kors, hvor de er dumme her i Byen! De veed
ikke, at der er to Pladser: Ulfeldts Plads og Slots-
pladsen.

Dmar.

Stille, indtil Luren kommer til Dig at svare.

Niels.

Niels.

Men I gjør jo ogsaa saadanne Spørgsmaal,
saar man . . .

Dmar.

Hundrede Prygl under Gudsaaerne af denne
Elendige, ifald han vover at tale et Ord.

(Bagten nærmer sig.)

Niels.

Nei, Nei, Nei, jeg tier. (affædes.) Min Gud!
ikke kiende Ulfeldts Plads engang.

Dmar.

Hvad! Du mukker?

(Bagten nærmer sig.)

Niels.

Min Gud! min Gud! Jeg har jo ikke mødet
et Ord. Spørg kun vor Moder, der staaer.

Gjertrud.

Han talte intet, naadige Herre! han talte intet.
Tag Dig i Agt, min stakkets Niels.

Dmar.

Evar mig da! hvor boer Du?

Gjertrud.

Det har jeg jo sagt.

Desmin.

Hans Excellence mener, i hvad for en By Ma-
damen boer.?

Gjertrud (afides.)

Excellence! han seer ud til allehaande. Nu vel da . . . (hoit.) I Kiøbenhavn, tæt ved Stotten, boer jeg; ja mænd gior jeg saa.

Dmar.

I Kiøbenhavn? hvor har de da kunnet træffe Dig saa nær ved Konstantinopel, ved Stortyrkens Residents?

Gjertrud.

Sa det er Tanden, Jeres egen Gud, der har ført os derhen. Jeg skal fortælle Dig det altsammen, min gode Mand! Du veed da, at min Datter Malene, som staaer der, skal giftes med Niels, med det smukke unge Menneſke, som staaer der . . .

Niels.

Det er mig, naadige Herre! der er det smukke unge Menneſke.

Gjertrud.

Brylluppet skulde have staaet i Kiøbenhavn; men saa kommer der bardus et Brev fra hans Fader, som vil profos, at det skal staae hos ham i Gladstrand. Nu maae Du vide, min Skat! at Søster Dortha, Citronkonen paa Østergade, som jeg er saa smaat i Kompagnieskab med, og som handler med Østers og med Hummer apropos: Er Du maaſkee i Slægt med dem? for jeg hører, at de kalder Dig den store Hummer.

Dmar.

Dmar.

Derom en anden Gang. Bliv ved.

Gjertrud.

Nu har vi i mange Aar taget vores Dsters fra en af de Grosserere, som boer i Gladstrand. Seer Du nu, min søde Ven! der havde jeg da en herlig Leilighed til at komme i Kast med denne brave Mand, og saa alforderede jeg med en Gladstrands Skipper, om Plads i hans Jagt, for mig, Niels og Malene. Vi befaler os Gud i Vold, og seiler . . .

Niels.

Jeg var ogsaa med, gode Herre! Niels var ogsaa med.

Gjertrud.

Sa mænd var han saa. Vi var ellers intet flere; og saa Kaptainen og een Mand til, der var nok, saa vidt som jeg kunde mærke, hans Legtenant. Nu for at komme til vores Historie igjen, saa var vi aldrig saa snart kommet ud i . . . jeg troer, det var den Spanske Sø, eller Kattegattet.

Niels.

Sa, Gud naade os, vor Moder! det var værre end et Kattegat; det var et Hundehul.

Gjertrud.

Forend vi faaer en himmelflyvende Storm. Kaptainen lullede os ind i en lille Stue, hvor vi ikke havde mere Plads end tre Klipstj i en Ludbalje.

Der

Der sad vi, og kufelurede, og sang en smuk Psalme med hinanden.

Niels.

Niels sang ogsaa med, gode Herre! Ja mænd gjorde han saa.

Gjertrud.

Som vi best sad og var midt i Psalmen, blive vi forstyrrede i vores Andagt. . . . Gud forlade den, der gjorde det. . . ved det at Stuen kom til at staa paa den ene Væg, saa at sigte, istedenfor at den ellers, som andre Kammerse, stod paa Gulvet. Der drattede mig Niels, som der staaer, ovenpaa mig, og havde nær flaaet mig ihjel. . . .

Niels.

Nei, vor Moder! Malene faldt paa Jer, og jeg paa den stakkets Malene. I maae fortælle Historien, som den er, for ellers blive Røverne vrede. See, hvor bister han der seer ud.

Gjertrud.

Hold Din Mund, siger jeg. Du skal altid lægge Dit Ord i Lauget med. Troer Du maaskee, at Du er den bedste Høne i Kurven? Noget efter kom Kammerseet til at staa paa Gulvet igjen. Jeg tittede ud igiennem Dorren, og saa var der, min Gud, hverken Kaptain eller Logtenant mere. Gud være deres Siel naadig, isald de ere druknede! men Fanden tage dem, isald de gik bort af Spas. Der stod

stod vi nu allesammen; og ingen af os forstod sig paa at styre Skibet

Niels.

So, vor Moder! jeg forstod mig nok derpaa, naar jeg kunde have gjort, som jeg saa tidt har gjort ved Peblingsøen, gaaet paa Landet, og havt et Vaand i Skibet.

Gjertrud.

Vil Du tie? Glad var jeg, at vi strax fik godt Veir, saa lode vi Skibet sørge for sig selv; spiste lidt af, hvad vi havde med os, og satte os saa til at synge og læse en Bøn, sov ogsaa lidt iblandt, og saaledes holdt vi det hele Natten, og Dagen med, til i Aften, da vi endelig faldt i Kloerne paa dette Røverpæk, der fiskede os, ret som om vi havde været Villinger eller Flynder.

Niels.

Ja, Gud naade os, vor Moder! de har os rigtig nok i Kiedlen.

Gjertrud.

Nok kunde jeg forstaae, at det var intet christent Folk, det Røvertoi! for de snakkede Tyrkisk imellem sig, de Hundesteiler.

Fiskeren (affsides til Omar.)

Vi talte Engelsk; og da vi saae de naragtige Menneſker, fik vi i Sinde at hilde dem ind, at de vare komne til Engelland.

Omar

Dmar (til Niels.)

Dg Du! hvad hedder Du?

Niels.

Kan jeg svare, uden at faae Hug?

Dmar.

Ja vist kan Du; tal kun frit, men siig Sandhed.

Niels.

Jeg hedder Niels Andersen Klog. Jeg er kristnet Niels Andersen; men Klog er mit Tilnavn; og jeg er, min Troe, heller ikke dum. I vil jo, at jeg skal siig Sandhed.

Dmar (skræver.)

Dg hvad er Du?

Niels (foder Hænderne.)

En Synder for Gud; det bekiender jeg.

Dmar.

Jeg spørger Dig, hvad Din Haandtering er?

Niels.

Ja det er en anden Sag. Jeg gaaer vor Moder tilhaande, som Burderingsmand over Pandter. Ellers har jeg Espedanse paa at blive Bælgetræder i Nikolai Kirke, naar den er blevet ophyg.

Dmar.

Hvorfra er Du?

Niels.

Fra Rattesundet.

Dmar.

Dmar.

Hvor ligger det?

Niels.

Hvad veed jeg! det ligger i Rattesundet.

Dmar.

Det Land kiender jeg ikke.

Niels.

Naa, er det ikke som jeg siger: det Menneske
veed mig slet ingen Ting. . . . Hvordan! . . .
J veed ikke engang, hvor Rattesundet er. . . . Her:
naar J gaaer fra Ulfeldtsplads, ned igjennem Klo-
sterstrædet, Bimmelkastet, og Frederiksberggaden,
saa er J der.

Dmar.

Endnu er jeg lige klog.

Niels.

Josfes, vor Moder, han kiender intet den Gade,
hvor den gode Mand Skarpretteren boer.

Dsmin (til Dmar.)

Glem ikke at skrive. Forhøret fortiener det.

Dmar (skrider.)

Det er da altsaa i Kiøbenhavn?

Gjertrud.

Ja vist, min Faer! i Kongens eget gode Kiø-
benhavn.

Dmar.

Og Din Datter; hvad hedder hun?

Gjertrud

Gjertrud.

Malene, til Tieneste.

Dmar (Erøver.)

Er hun født i Kiøbenhavn?

Gjertrud.

Ja, Herr Kommandør! Det var, vi havde den strænge Vinter. Just den Dag, det slog op, og begyndte at tøe.

Dmar.

Det er nok. Jeg skal nu tilkiendegive Jer min Billie. Du Niels Klog, Du skal røgte mine Kameler.

Niels.

Bevare os! hvad er det, han siger?

Dmar.

Jeg siger, at Du skal røgte mine Kameler.

Niels.

Hu! det er nogen søle Dyr. Bare de ikke æder mig levende. Kanarifugle forstaaer jeg mig paa at passe; men jeg kan ikke røgte glubende Dyr. Spørg kun vor Moder, om det ikke er sandt?

Gjertrud.

Han taler den rene Sandhed, gode Herre!

Niels.

Jeg kan ikke, saa sandt, som jeg er en Christen Siel; jeg kan ikke røgte Jeres Dyrligste Kameler.

Dmar.

Dmar.

Stille, siger jeg. Jeg taaler ingen Modsigelse.

(En Slave løfter Stokken.)

Niels.

Naa, naa da! Et godt Ord finder et godt Sted, Jeg er saa stille som en Muur.

Dmar.

Og Du, gamle Kjelling! . . .

Gjertrud.

Hør engang, min gode Ven! Lidt Høflighed vilde ikke klæde Dig ilde. Gammel Kjelling! Seer man! . . . Jeg har endnu ikke de fyrgetyve! veed Du det?

Dmar.

Jeg veed ingen Ting; ikke engang, hvad Du kan due til.

Gjertrud.

O min Gud! Jeg duer slet ikke til noget for Dig. Lad mig være.

Dmar (til Dsmin.)

Du kunde bruge hende til at varte Dine Træntimmer op! saa slap jeg for det Bryderie at sende hende paa Torvet.

Gjertrud.

Hvordan? Jeg paa Torvet? En fornem Borgerkone, der svarer Skat og og Tynge, skulde gaae og dingle med en Torvespand! Der er ikke en Rokkepige

pige i hele Kiøbenhavn, der gaaer med en Torvespand, naar hun først bare har faaet sig et Schavl.

Dmar.

Hør: jeg sælger hende for halvhundrede Sekiner.

Demin.

Riber Ganden Dig, Naboe? Jeg troede, jeg gjorde Dig en Tieneste med at tage hende for intet. Hun er ikke det Brod værd, som hun æder.

Gjertrud.

Troer Du, jeg er et Hiørneskab, eller en Kaffe-kande, som Du kan kiobe og sælge? Ja prøv kun derpaa! Du skal faae at smage Kaffeegrumsset, min Enut!

Niels.

J forstaaer ham ikke, vor Moder! han vil, at J skal være hans Koffepige; og saa maae J jo gaae paa Torvet.

Gjertrud.

Det skal vi nappes om. Jeg har ikke gaaet paa Torvet, siden jeg tiende hos Revisoren.

Dmar.

Det kan vel være. Men Du kan blive solgt paa Torvet.

Gjertrud.

Hvordan? jeg! jeg blive solgt?

Malene.

Grusomme! spot os ikke i vores Ulykke.

Gjertrud.

Gjertrud.

Og det er for ramme Alvor, han taler om at sælge mig! Død og Plage! sælge mig! Det skal være en dristig Chinafarer, der tør vove paa det Stykke Arbeide.

Dmar.

Tak Din Datter, at jeg ikke straffer Dig for Din Uforfæmmedhed. Jeg skal vise Dig, at Du baade kan blive solgt og kjøbt.

Niels.

Lad ham tale, vor Moder! Ilden gnistrer je ud af Dinene paa det Væst.

Gjertrud.

Hvor er vi da i Verden? Er her intet Politie?

Malene.

Hvad? Er De saa barbarisk?

Dmar.

Hvad Dem angaaer, min Smukke! De skal intet mangle. Jeg er Herre her. Min Kierlighed for Dem er grændseløs; mine Velgierninger skulle ogsaa være uden Grændser.

Malene.

Jeg skulde modtage Velgierninger, uden at dele dem med min Moder? O vil De ikke, at jeg skal bære den største Affkye for Dem, saa stil mig ikke fra hende, og fra ham, som hun har bestemt til at være min Mand.

Niels.

Niels.

Det er mig, Naadige Herre! der skal være den stakkels Malenes Mand.

Malene.

Giv os vores Frihed, og send os hjem til vores Fødeland; og De skal faae vores Formue i Løsepenge.

Dmar.

De er da riig?

Gjertrud.

Vi har, Gud ske Lov! et Par tusende Daler, Monsieur Tyrk! de skal høre Dig til.

Niels.

Vor Moder! I har meget mere.

Gjertrud.

Vil Du holde Munden, Din Lommel!

Dmar.

Et Par tusende Daler, siger Du?

Dsmin.

Et Par tusende Daler! See der, Dmar! der har Du de halvhundrede Sekiner for den Gamle.

Dmar.

Du vilde jo ikke have hende. Nu bliver der intet af.

Dsmin.

Hun hører mig til. Du har budet hende tilfals. Halvhundrede Sekiner var Prisen. Her er de.

Dmar.

D m a r.

Du skalde have slaaet til strar. Nu da jeg
veed, hvad jeg veed, beholder jeg hende.

N i e l s.

Min Gud! vor Moder stiger og falder jo, lige-
som Aktierne eller Bankosedlerne.

D s m i n.

Prisen er afforderet. Her er Pengene. Niel-
lingen hører mig til. Ja eller Nei.

D m a r.

Jeg beholder hende.

D s m i n.

Jeg gaaer til Rudi! Du skal høre og spørge
fra mig inden kort.

S a n g

(af Selim og Mirza.)

Stjelver for Ismaels rasende Brede,
For hans opbragte blodtørstige Kand!
Den giennem Afgrundens Dyb skal berede
Bei for min myrdende, hævnende Haand.

Stal der da mere til Stoltthed at sælde,
End Elskov, og Rigdom, og Ismaels Balde?
Helvede! Furier! sender mig Mod!
Omars Foragt kun forsones med Blod.

(gaaer)

D t a

Sttende Scene.

De Forrige, undtagen Dsmin.

Gjertrud.

Han gaaer til Kongens Foged. Saa meget
besbedre. Kunde jeg bare komme til at viske den
gode Mand to Ord i Dret; jeg skulde love ham en
god Dufør; saa fik vi nok Ret.

Dmar.

Lad ham gaae og true, saameget som han gi-
der. Jeg er ikke bange. (til Fiskeren.) Gaae og hold
Die med ham.

Fiskeren.

Jeg skal bringe Dig Efterretning om, hvad han
foretager sig. (gaaer.)

Niende Scene.

De Forrige, undtagen Fiskeren.

Dmar.

Bed Mahomet, berove mig min Formue! (til Gjer-
trud.) To tusende Daler, siger Du? Saameget
kunde Din Frihed da endelig være værd.

Gjertrud.

Men det er for os alle tre; Malene, Niels,
og mig.

Niels.

Niels.

Ogsaa for mig, naadige Herre! ogsaa for den
 stakkels Niels.

D m a r.

Hvad Din Datter angaaer, saa er der ingen
 Priis paa hende; hun tilhører mig; og alle Jeres Pa-
 pirpenge faaer mig ikke til at forandre min Beslut-
 ning. En af Jer to kan reise hjem og sende mig
 Pengene, de andre to bliver her begge saalænge, indtil
 Pengene ere i min Kasse.

Niels.

D lad mig reise, vor Moder!

Gjertrud.

Hvormeget mere forlanger Du for Matene?
 Du Tyrkepræst.

D m a r.

Hun er uskatterlig. Jeg skiller mig ikke ved
 hende. Hvor tidt skal jeg sige det?

Gjertrud.

Saa det skal vi processes om, gode Karl! Vare
 jeg vidste at finde en god Prokurator.

Niels.

Gid vi kunde faae Bud til vor gode Herr
 Jaldsmaal. Det er, Drolen splide mig! en Karl.
 Han kan lære gode Folk at skrive.

D m a r.

Naa! har I betænkt Jer? hvem af Jer vil reise?
 Heibergs Stuepæl. 4de Deel. M T i e n z

Tiende Scene.

De Forrige, en Slave.

Slaven.

Dmar! Kadi indstevner Dig at møde for hans Domstoel, og det strax uden Ophold. Aga staaer udenfor, og venter.

Dmar.

Dsmin har flyndt sig; men jeg trodser ham. Jeg skal opdage for Kadi adskillige af hans Skielmsstykker, som han troer at være ubekiendte. (til Slaven.) Følg med mig! og I andre, holder Nie med mine Fanger, dersom nogen af dem forsøger paa at undløbe, saa bræber I dem paa Stedet, eller I er dødsfens. (gaaer.)

Ellevte Scene.

De Forrige, undtagen Dmar og Slaven.

Niels.

Hu! det er en forbandet Karl. Han fører jo en Kommando, som om han havde Bagt ved Komedien.

Malene.

Hvor var det, han skulde hen, Moder?

Gjertrud.

Jeg troer nok det var i Hof- og Statsretten. Være jeg kiendte een af Assesforerne; jeg skulde, gib
jeg

jeg faae en Skam! gidre alt, hvad jeg kunde, for at faae den Gavtyv i Forbedringshuset, eller sat paa Spid; for det skal være Moden i Tyrkeriget, har jeg hørt.

Niels.

Sat paa Spid! bliver de saa stegte og spiste bag efter?

Malene (grædende.)

O Moder! Moder! hvorfor gjorde Du dog denne Reise?

Niels.

Giv Dig tilfreds, lille Malene! Du har, saa Skam ingen Nød; det hører Du jo? Jeg var tilfreds, at De ikke vilde gjøre mig mere ondt end Dig.

Malene.

O saa tie dog! Er det en Lykke at komme i hans Serail?

Niels.

Det er dog ikke det værste, der kunde hændes Dig. Der kommer da vor Moder vel ogsaa til syvende og sidst. Men jeg Stakket! hvad skal der blive af mig? Jeg skal røgte hans rivende Kameler. Jeg har, min Troe! hørt, at de har Klør saa lange som saa! og at de spise intet andet end Menneskeflød; O gid de Tyrkehunde ogsaa vilde sætte mig i — hvad var det nu, Du kaldte det?

Malene.

Den ulykkelige Gladstrands Reise.

Giertrud.

Tak Gud, mit tiere Barn! at vi ikke kom til
Anholt; for der staaer de Folk ihjel strar.

Niels.

Moder! jeg er desperat. Jeg dræber ham.
Jeg kan jo ikke miste mere end Livet derfor.

Sang

(af Semire og Mor.)

Mig mit Banzheld Mod indfyder;

Jeg har tabt alt, jeg Frygt ei bær.

Jeg nu Trods til Skiebne byder;

Mon Livet mig til Fordeel er?

Min Velstand sig sørgelig endte;

Jeg er forladt og trængende.

Og den Brud, som var mig ivente,

Blev opslugt af Tyrkerne.

Mig mit Banzheld o. s. v.

Giertrud.

Dag Dig i Nat, min Staffels Niels. Me-
stermandens Folk, som staaer der, kan høre, hvad
Du siger.

Niels.

Enten dræber jeg ham, eller jeg desenterer.

Malene.

Og lader Moder og mig blive i Stikken?

Niels.

Niels.

Det er sandt. Nei jeg dræber ham. De kan jo ikke gjøre mig noget for det; for jeg er jo ikke forbunden til at kiende den Danske Lov, som de bruger i Stortyrkens Land.

En af Bagten.

Stille her!

Gjertrud.

Seer Du der, min Stakkels Niels! de kan høre alting.

Folgte Scene.

De Forrige. En Slave.

Slaven.

Fort, fort, affied! Tolv Mand følger med, for at eskortere Fangerne.

Gjertrud.

Hvor vil Du nu drive os hen?

Slaven.

Til Kadi. Omar behøver Jer som Vidner. Kadi stævner Jer at møde.

Gjertrud.

Du er da Stevningsmand?

Slaven.

Det forstaaer sig. I har jo hørt Dispyten imellem Omar og Damin?

Gjer-

Gjertrud.

Sa vist har vi hørt den. Seer du, min Stakels Niels! vi skal tale med Politimesteren. Vi skal tale med ham selv. Hvilken Lykke! hvilken Lykke!

Niels.

Sa der skal vi, faae den Skam! tage Bladet fra Munden.

Gjertrud.

Kan jeg formaae noget med Penge og gode Ord, skal den store Hummer, paa min Siel, blive laagt. Vidste jeg bare, hvad Torveprisen er paa en Dommer i Tyrkeriget.

Slaven.

Nu gesvindt! stiller Jer i Raad.

(Bagten stiller sig i to Geleeder.)

Gjertrud

Hvad siger Du? Stille os i Raad? Jeg har i Kiøbenhavn aldrig havt Trang til at exercere; og inte lader jeg mig slæbe langs ad Gaden, som Du tænker. Jeg gaaer ikke tilfods til Tyrkens Politimester. Jeg har Raad til at betale en Bogn, seer Du; I har dog vel Hyrekudste her, som i andre Kristne Lande?

Slaven.

Com jeg befaler; eller jeg bruger Magt.

Gjer.

Gjertrud.

Hør! saa lad da Bægterne gaae foran, saa skal jeg følge rolig med Dig bag efter. (Der høres en Hvirvel paa en Tromme.) Min Gud hvad er det? Det er jo Ildbrandstrommen.

Slaven.

Aga bliver utaalmodig. Lænker dem sammen.

(Hvirvelen høres ig'en, og Bagten laver sig til at lægge Lænker paa dem.)

Gjertrud.

O nei, gode Herre! vi skal gaae ganske rolig.

Niels.

Saa mænd skal vi saa. Den stakkels Niels skal gaae ganske rolig.

Slaven.

Nu saa strax da, strax.

Gjertrud.

O hvad vil man dog tænke om os paa Gaden i Tyrkeriget? De vil troe, at vi skal i Børnehuset paa Kristianshavn. Hvilken Skam! hvilken Skam! og det for en Kone, som jeg, der saa tidt har haft baade Sognepræster, og Justitsraader til Bords. Det er dog en Trøst, at Bægterne her ingen Morgenstierne har.

(De gaae grædende bort omkringede af Bagten, der sunger følgende.)

Sang,

Sang, som Chor,

(af Soliman den Anden.)

Store Mahomet! i Fare

Tag den største Sultan vare!

Han til Musulmandens Ere

Martis Spyd og Glavind være!

Ja paa Vindens Brusen gaar!

Gid hans Nar saa mange blive,

Som tre Foraar Blomster give!

Lad hans Tale ligne Jorden!

Bed hans Brede hele Jorden

Taus og Kjelvend for ham staae!

(Dækket falder.)

Anden Akt.

(Skuepladsen forestillende en Sal i tyrkisk Smag. Midt i Baggrunden staaer en Sopha paa en Forhøining, med et lidet Bord foran. Nedan under Forhøiningen staaer tre Borde adskilte fra hinanden, og Stole ved hvert Bord. Alle Bordene ere overtrukne med rødt nedhængende Klæde. Hift og her, paa Siden af Theatret, ligge Hynder, bestemte til at sidde paa.)

Første Scene.

Flink og adskillige Personer, hvoraf een forestillende Pacha, en anden Kadi, tvende andre ere Sekreterer, og nogle Dommere; andre holde Bagt.

Omar og Dömin.

Flink.

Hibindtil er det gaaet godt nok. Lad os nu see, at det øvrige gaaer ligesaa. Piber og Tobak maae ikke glem-

glemmes. (raaber ud i Kulisserne.) Bring Piber og Tos-
bak. Der er to Meerskums Pibehoveber, med lange
Rør; de bør bruges som Udmærkelsestegn for Pacha
og Radi. Hesterumper har vi ikke i Garderoben;
og andre Ordener passe ikke.

(man bringer Piber, som deles omkring.)

Pacha.

Naa lad os nu slynde os. Mangler her nogen
Ting?

Flink.

Jeg troer ikke det. Vil nu hver behage at tage
sin Plads?

(Pacha sætter sig paa Forhøjningen, Radi ved det midterste
Bord neden under; En Sekreter ved hvert Bord paa
Siderne af Radi; Dommerne paa Hænderne; alle disse
hver med sin Pibe. Omar og Osmin staae. Bagten
stiller sig med dragne Sabler ved Døren.)

Radi.

Altting er i Orden. Lad nu Deliquenterne kom-
me ind.

(Bagten gaaer ud for at hente dem. Flink gaaer.)

Anden Scene.

De Forrige, Bagten med Gjertrud,
Malene og Niels.

(Musiken spiller, og Skuespillerne synge følgende.)

Chor,

(af Holger Danske.)

Allah velsigne dem! Allah!

Allah! Allah! Allah!

Gjer-

Gjertrud.

Allah! Allah! Gud forlade mig, er det ikke hele Synagogen i Løderstrædet!

Niels.

Vi taber Processen, vor Moder!

Gjertrud.

Hvorfor det? min Stakkels Niels!

Niels.

Oh min Gud! det er jo det samme Huus, vi er i endnu. Politimesteren boer til Leie hos Røveren; det mærker vi jo nok, og saa holder han sagte med sin Huusvært, for ikke at blive sagt op til Farebag.

Kadi (til Omar.)

Er det Fangerne, der skal vidne?

Omar.

Wise Kadi! der seer Du mine Vidner.

Kadi (til Gjertrud.)

Kiender Du Citanten?

Gjertrud.

Nei min Son! nei. Jeg kiender ingen, der hedder saaledes. Er Du Skriverkarl hos Assessoren, der sidder og ryger Tobak der oppe paa Trappen?

Kadi.

Er Kjerlingen gal?

Malene.

Hun kiender ikke Skik og Brug her i Landet. Tilgiv hende!

Gjer.

Gjertrud.

Kanſkee han har en hoiere Karakter. Er Du
maaſkee Statsraad, eller Dannebrogsmænd?

Kadi.

Stille! (vegende paa Domin.) Kiender Du denne
Mand?

Gjertrud.

Nei, min Troe, gjør jeg ikke. Jeg har kunſt
ſeet ham een Gang hos denne her (vegende paa Dmar.)
Men han ſeer mig juſt ikke ud til noget ſynderligt.

Kadi.

Ingen Fornærmelſer. Reſpekt for Retten!
Har Du hørt hans Diſpyt med Dmar?

Gjertrud.

Er det den ſtore Hummer, I mener? Herr
Kommerſraad!

Kadi.

Det er denne Mand (vegende paa Dmar.) Din
Herre.

Gjertrud.

Han, min Herre? Det er jo en Kober.

Kadi.

Betænk Du, at jeg er Kadi?

Niels.

Vor Moder! vor Moder! tag Jer i Agt. Det
er Politimesteren, i det mindſte Adjubanten, eller
Bægter-Leutenanten.

Gjertrud.

Gjertrud.

Om han saa var Dievelen; om han var Mustafa, eller Soldanen selv, saa tør jeg vedstaae, hvad jeg har sagt, og det lige for hans Næse. Jeg siger endnu engang, at denne hersens Karl er slet intet andet end en Menneſketjuv, eller Tyvehæler.

Kadi.

Er Kiellingen da virkelig gal?

Gjertrud.

Jeg er sund og frisk paa alle Lemmer, og hverken fuld eller gal. Hvad jeg har sagt, det kan jeg bevise, og det strax paa flyvende Fod. Nu er vi i Retten; den holder jeg mig til. Han skal ikke komme heelt indet ud af denne Stue.

Kadi.

Respekt for Retten!

Gjertrud.

Jeg respekterer Retten, som jeg bør; som om det var Kirkeblokken. Men I skal lære at kende denne ugubelige Strandmaage.

Kadi.

Hvorledes!

Gjertrud.

Som jeg siger. Der er ikke saa indful en Tyk eller Fransmand til, som denne Amerikaner. Der sender han mig nogen Marokkaner ud, der ere klædte som stikketige Folk, og lader os fange paa alfare Veie,
 hvor

hvor vi ikke gjorde nogen Moders Siel Molest; og aldrig saa snart har han faaet os ind i sin Røve-
kule, førend han siger, at vi ere hans Slaver. Niels
skal røgte hans Karmeler, eller Karmeler, hvad de
nu hedder; jeg skal reise hjem og hente mine Penge
til den Strandkabet; og min Datter vil han vise den
Vre at gjøre hende til . . . Jeg har Respekt for
Retten, og siger derfor ikke, hvad han vil gjøre hende
til; men I begriber det da sagtens selv; og havde vi
ikke været saa lykkelige, Herr Etatsraad! at tale med
Dem selv, saa havde den Ulv havt os reent i sine
Klor. Men her venter jeg at faae Ret, i hvad det
endog skal koste mig. See saadan hænger det sam-
men med den Knekt, der siger, at vi ere hans Slaver.
Pas kun paa, Krabat! Du skal faae Din fortiente
Løn.

P a c h a.

(med en grov Stemme.)

Elendige Slavinde! var Du ikke rasende, skalbe
det koste Dit Liv.

G j e r t r u d.

Ja I skal gjøre mig en Skade. Jeg har hver-
ken Løst eller staaet.

P a c h a (til Sagten.)

Griber mig denne Kvinde, og slænger hende
i Tyvehullet, isald hun taler et Ord.

G j e r-

Gjertrud.

Naa naa, gamle Knurrepotte! (Bagten nærmer
sig; Gjertrud bliver bange, og falder paa Knæ.) Naade,
Deres Excellence! Naade!

Sang. Duet.

(af Peters Bryllup.)

Gjertrud.

At Mand kan vorde vrede,
Kan hælde sig;

Men ærlig Mand er snart tilrede

At byde ærlig Mand Fortig.

(nærmer sig til Pacha.)

Tag her min Haand, Peer Smed!

Og vær ei længer vrede.

Pacha

(rækkende hende Haanden.)

Der har Du min, vor Moer!

En Haand den anden toer.

Begge.

Gode Mand kan vorde vrede;

Dog har de Leede

For fiendtlig Sindelag.

Hvo sin Næste hader,

Selv sig skader;

Kun Fanden har sit Spas deraf.

Pacha.

Nu stille, isald det ellers skal gaar godt.

Niels.

Tie stille, vor Moder! ellers er vi om en Hals.

Gjer-

Gjertrud.

Ja jeg faaer vel, for at han ikke skal begynde at
give paa nye.

Pacha.

Her behoves kun eet Vidne.

Niels (affides.)

Du har godt læst Din Lovbog, og veed ikke, at
der skal tre Vidner til at fælde.

Pacha (til Radi.)

Førhør eet af Vidnerne!

Radi.

Har Dsmin kjøbt denne Kone af Dmar?

Malene.

Naadige Herre? denne Kone er min Moder.

Radi.

Er en af Jer: Ja eller Nei.

Malene, Niels og Gjertrud.

(alle paa eengang.)

Nei.

Pacha.

Det er nok. Bring Parterne og Vidnerne ud,
imebend vi votere.

(Sagten gaar med dem.)

Endelig Scene.

Ketten allene. Flink (kommer ind.)

Pacha.

Jeg er færdig at sprække af Latter.

Flink.

Slink.

Dg jeg ba. Jeg staaer udenfor, og leer af fuld Hals, saa jeg næsten er bange for at fordærve Legen.

(En Karl bringer et Alter ind, hvorpaa staaer et Bysked med Gløder, Han sætter det fra sig midt paa Stuepladsen.)

Pacha.

See, nu er alting i Orden. Nu hver paa sin Plads!

(Kadi, Dommerne og Sekretererne lægge sig paa Knæe rundt om Alteret. Pacha staaer midt for Alteret, med Ansigtet vendt mod Tilskuerne.)

Kadi (til Bagten.)

Lad dem nu komme ind. (Slink gaar.)

Fjerde Scene.

Ketten, Omar, Dsmin, Bagten med
Gjertrud, Malene og Niels.

Gjertrud.

Den Dom fik de forbandet gesvindt vredet af dem.

Pacha,

(Kaster Røgelse paa Gløderne, og synger.)

Sang, (af Kora.)

Hyrden liig, mit Folk at lede,

Bølden Gud betroede mig.

Lad mig fremme Fjeld og Slæbe!

Naadens Gud! og ligne Dig!

Skal jeg tvunget Dødsdom sige,

D lad aldrig fra mit Bryst

Med-

Medynks milde Stemme vige!

Billig lyde jeg dens Rost!

Lad min Wandel Folket lære

Dine Faderbud at ære,

Og at lyde dem med Lyst!

(Naar Sangen er tilende, lægge alle de tilfædeværende Hænderne over Kors for Panden, bukke sig, og sige: Allah! Allah! Allah! Gjertrud og Niels efterabe dem saa godt, som de kunne.)

Pacha,

(optæser Dommen.)

Tvende bevæbnede Drabanter bringe Dsmin hen til Profetens Grav, hvor han skal ofre to tusinde Guldstykker; og derpaa sætte man ham paa Spid, andre ligesindede til et Exempel, og til et Beviis paa den Mahometanske Retfærdighed . . .

Gjertrud.

Gud velsigne din Mund for det!

Niels.

Maae jeg gaae med for at see paa Eksekutionen?
Det er dog saadan en herlig Advarsel.

Pacha.

Stille! (vedbliver.) Dmar beholder den gamle Slavinde, tilligemed de to andre, som sin Eiendom, sin vel erhvervede Eiendom.

Gjertrud.

Gid Du faae en Ulykke, og den, der lærte Dig det!

(Alle, undtagen Gjertrud, Malene og Niels, lægge Hænderne over Kors for Panden, bukke sig og sige: Allah! Allah! Allah! Bagten gaaer bort med Dsmin.)

Femte Scene.

De Forrige, undtagen Dsmin.

Dmar.

Jeg talter Dig, Hovise Pacha!

Gjertrud.

Nei, seer man bare. Er det en Dom? Er det Retfærdighed?

Niels.

Der staaer jeg da, som en smuk Frokost til de forbandede Kærnelser.

Dmar,

(til sine Slaver.)

Bring de to Fruentimmer ind i den anden Stue.
(til Niels.) Du bliver her, og følger med mig.

(Slaverne nærme sig.)

Gjertrud, (foragtelig.)

Kom mig ikke nær! rør mig ikke!

En Slave.

Ingen Modstand!

Gjertrud.

Jeg lader mig ikke slæbe bort! for skal man hugge mig i tusinde Stykker. Det er kun en Gjessterets-Dom; og jeg appellerer til Hovesteret paa Rosenborg Slot.

Dmar.

Læg den Gamle i Lænker, og før dem bort!

Kadi.

Kadi.

Ablpder! (Slaverne gribe dem.)

Niels, (grædende.)

Farvel, Malene! Farvel, vor Moder! Jeg
seer Jer aldrig meer. O den forbandede Udenlands-
reise! den forbandede Udenlandsreise!

Sang,

(af Bemire og Mor.)

Nei Reiser skal mig ej forføre;
Jeg vil gammel doe, og Skat-Mat.
Jeg vil mig til en Plante giøre;
Og jeg faster Rod, som Salat.
Med Hollands Post jeg nok vil reise,
Dog bare ned til Wordingberg,
At vælte er min mindste Sorg,
Naar Bognen vil smukt langsomt deise.
Men Havets brede Ryg at pløie,
Og see berned, berned, berned,
Hvor Torsten hvirvler sig affted,
Et Kalkhoved kan fornoie.
Bed Tanken Hjernen svimle maa;
Gligt Klog ei meer sig tager paa.

Dmar.

Naa! faaer det en Ende? Al den Kivlen nyt-
ter til ingen Ting.

(Slaverne sætte sig paa ny i Bevægelse.)

Gjertrud,

(til Pacha, paa Knæ.)

Naadigste Herr Politimester! Lad mig tale fire
Ord med Dem under to Mine.

(Pacha tager hende ved Haanden, og gaaer frem paa Stue-
pladsen. De andre trække sig tilside hen imod Vag-
grunden.)

Pacha.

Saa tal da! hvad er din Begjering?

Gjertrud.

Naadigste Herr Etatsraad! eller hvad I er...
for jeg veed ikke Jeres Karakter... Gud velsigne
Jer, om I vilde forandre Jeres Dom!... inte den
heele, for det første var godt nok; men det sidste,
som angaaer os, det kunde I nok gjøre om. Vor
Herre skal lønne Jer for det.

Pacha.

Forandre en Dom!

Gjertrud.

Saa hvorfor ikke? I kan jo sige, at I har be-
tænkt Jer... at I domte galt den første Gang.
Vi ere alle Menneſker; og det kan jo hændes den
Bedste? Det er dog bedre, at I siger det selv, end
at Høieste Ret skal komme og sige det. Jeg skal,
saa min Tro! forskyldte Jer for Umagen. Saa snart
som jeg kommer til Kiøbenhavn, skal jeg sende Jer et
Par Sider Fleſk, og et Anker af den bedste hjemme-
gjorte Maderavlin, som jeg kan faae hos Wandtap-
peren

peren paa Binkonsten. Og, see nu her: (hun tager en Pung op af Lommen.) Tag imod dette for det første. Det er alt, hvad jeg har i dette Dieblis. Kan jeg faae min Ruffert tilbage fra Røveren, saa skal I faae mere.

Pacha,

Hvordan, Gienbige! Du vil forsøge paa at bestikke Retten? Ved Du, hvad Loven siger derom?

Gjertrud.

O! I kan jo skrive en anden Lov, som tillader det.

Pacha.

Loven er stræng i den Post. Den fordrer Dit Liv.

Gjertrud.

Min Gud! er det da saa farligt? Hvorfor siger I ikke: Tak, som byder! Hvad der er godt at tage, er godt at beholde; der er ingen som seer det; og enhver Tyv er jo dog Mand i sin Næring.

Pacha, (tager Pungen.)

Ugubelige! Herr Kadi! For hendes Forbrydelse til Protokols. Hun har villet bestikke Dommeren, fribe Retten.

(Kadi skriver, og alle de Tilstedeværende give deres Afsej tilkjende ved en Gaausen.)

Gjertrud.

Er dette da det eneste Land, hvor Retten aldrig har været tilfals?

Kadi.

Kadi.

Din Dom er Døden.

Gjertrud.

Døden? min arme Malene! min Stakkels
Niels! Døden? Pardon, Deres Naade!

Malene.

Naade for min Moder! Pardon, eller jeg døer.

Pacha.

Det er sandt; hun kjenner ikke Landets Love.
Retten kunde vel tage Hensyn derpaa.

Niels,

(affides til Gjertrud.)

Hvorfor bilder I dem ikke ind, at det er tilladt
hjemme hos os at bestille Retten?

Gjertrud.

Du har Ret. Tilgiv mig, naadige Herr As-
sesor! Jeg har forset mig af Uvidenhed. Hjemme
hos os har vi en Forordning, der tillader at bestille
Retten. Spørg kun Niels, saa skal I høre, at det
er sandt!

Niels.

Gid jeg saaer al Landsens Akevit, om det ikke
er sandt! I maa vide at jeg har studeret Prokura-
toriet lidt. Jeg har mere end tyve Gange været Vits-
terlighedsmand.

Pacha.

Den Anmærkning fortjener at tages i Over-
veielse. Jeg vil høre Rettens Betænkning derover.

Gaar

Gaaer imidlertid ind i næste Stue. Vagt! vis
dem al Høflighed; især den Unge.

Gjertrud, (sagte til Niels.)

Pungen beholdt Knegten. Det er dog nok den,
der gjør ham saa retfærdig.

(Vagten fører Fruentimmerne bort. Niels vil gaa med,
men Omar holder ham tilbage.)

Siette Scene.

De Forrige, untagen Gjertrud og Malene.

Omar (til Niels.)

Du bliver her, Signør! Du skal strax hen
og røgte mine Kameler.

Niels.

O Gud naade mig! Malene! vor Moder! Ma-
lene! Jeg seer Jer aldrig mere.

(Pacha, Razi og Dommerne trække sig tilside, og stille sig an,
som om de votere, medens Niels synger.)

Sang,

(af Orpheus og Eurydice.)

Gjenlyd af min sømme Klage,

Kald Malenemoer tilbage!

Lad mit taarefulde Nie

See min Sjels Lidsbedede!

Al den Jammer, al den Smerte,

Som omspænder Barm og Hjerte!

Al den Væ, min Sjæl maae døie,

Dette Syn forlindrede.

Gjenlyd af min sømme Klage, o. s. v.

Sy=

Syvende Scene.

De Forrige, Flink.

Flink.

Omar! vores naadige Sultan sender mig, for at melde hans Ankomst. Du har nyelig saaet Slaver fra Europa; og du veed, at, efter Lovene, tilhører altid den ældste af dem vores naadige Herre.

Omar.

Jeg er Sultanens allerunderdanigste Slave.

Niels.

Tager jeg fejl, eller drømmer jeg? (titen af Bagten.) Hvem er den Karl?

Bagten.

Det er Sultanens første Slave og Favorit.

Niels.

Mon jeg er lysvaagen? Er det ikke . . . jeg troer . . .

Flink.

Har jeg ikke seet denne snorrige Figur før?

Niels.

Med Tilløbelse: Er De ikke Herr Flink? En Son af Revisor Flink ved Pæretæret, eller Alkeshushuset?

Flink.

Er det ikke Niels Andersen Klog? det lykkelige

Ment

Menneske, der er forlovet med den yngste Datter af
Moder Gjertrud paa Ulfeldts Plads?

Niels.

Rigtig. Det er maremand den samme. (De
falde hinanden om Halsen. Niels synger, danser, og raaber.)
Heida, vor Moder! vor Moder! Malene! kom ind!
Her er Solbanens første Faburit. Vi har ingen
Nød mere. Vi ere fri inden en halv Time.

Attende Scene.

De Forrige, Gjertrud.

Gjertrud,

(som river sig løs fra Bagten.)

Slip mig dog, I Bøddelpagæ! Hvad er paa-
færde?

Niels.

Se, vor Moder! Kender I ham?

Gjertrud.

Hvad seer jeg? Herr Flink! Er det Dem selv?

Flink.

Mig selv, Moder Gjertrud! Kom, og lad mig
omfavne Jer! (De omfavne hinanden, saa at de næsten gaares.)

Men hvorledes er I kommet her?

Gjertrud.

Gid han faae en Ulykke, der er Skyld i det!
En Tyveknekt, som nok nu er løbet af Frygt for
Straf, har stjaalet mig og min Datter, og den
stat.

stakkels Niels, langt ude i den spanske Sø, under Linien, i Ostindien, eller hvor det nu var, og bragt os herhid til China. Og see der! (peger paa Dmar) der staaer Tyvshæleren, som siger, at han er vor Herre, og vi hans Slaver. Hjælp os ud af denne Kragerede, fiere Herr Revisor!

Pacha.

Seg troer, hun kender ham.

Gjertud.

Om jeg kender ham? Ja vist, du gamle Giesdebut! Saa godt som jeg kender mine egne Lommer. Heida! nu har vi ingen Nød. Nu har jeg en Ven, som jeg kan lide paa.

Niels.

Vor Moder! I veed ikke, at Herr Flink er Saburit hos Stortyrken, eller Soldanen.

Gjertud.

Er han det? Heisa, hvad Nød har vi da? (hun synger, og danser, og gjør Rieden med Pacha, Kadi, og de andre Tyrker.) Men hør nu, gode Flink! nu maae De hjælpe mig til at slippe fri fra denne Chinese, og hans Sjouere. (peger paa Dmar.)

Flink.

Det er en smal Sag. Jeg er just kommet derfor. Efter de Tyrkiske Love, er den ældste Slavinde af enhver Fængst Sultanens Eiendom.

Gjertud.

Gjertrud.

Men hvad kommer der ud af det?

Flink.

J kommer til at tilhøre Sultanen.

Gjertrud.

Hvad vil han gjøre med mig?

Flink.

Det veed jeg egentlig ikke. Det kommer an paa, som J kan insinuere Jer hos ham.

Gjertrud.

Det skal have gode Veie. Jeg har været imellem Folk før. (hun giver sig en fornemme Anstand.)

Flink.

Ja saaledes maae J føre Jeres Krop. Sultanen er, som alle Tyrker, en stor Elsker af Fruentimmer; især naar de er kommet til Skielts Aar og Alder, og ikke ere for grønne bag Dret.

Gjertrud.

Ja saa? Saa meget desto bedre. Men, sig mig, min Skat! hvordan seer han ud?

Flink.

Det er en smuk ung Mand. O Moder Gjertrud! J er en lykkelig Kone, isald J kan vinde hans Gunst, og bringe det dertil, at J bliver første Sultaninde.

Gjertrud.

Jeg skal blive det. Jeg skal blive det, min
Søn!

Son! Jeg er det allerede. Jeg skal nok huske paa Dig, naar jeg kommer i min Herlighed.

Klink.

Jeg takker mangfoldig. Om en Time kommer Sultanen. Vær belavet paa at modtage ham.

Gjertrud.

Jeg skal modtage ham. Jeg skal fange ham.

Sang,

(af Bøndepigen ved Høffet.)

Min Læbe

Skal stræbe

Min Elskov at udtrykke.

Mig frister ingen Lykke,

Naar Lukas elsker mig.

Han er

Hos mig her;

Hans Iver

Fordriver

Al anden Slags Lyst

Uf mit Bryst.

Vor yndige Volig

Vor Eliebne gjør rolig;

Dg Dagene løbe fort.

Jeg spinder saa trolig,

Dg Elskov gjør Tiden kort.

Pacha.

Vi haaber, at De ingen Unaade bærer til os.

Gjertrud.

See mig engang, hvor de Kieltringer kan give

Riob,

Riob, nu da de mærker, at de kunde faae en Ulykke for deres Epilopper . . . Nei saa mænd! hevne mig, skal jeg ikke; men jeg skal nakke Jer Jodepak, og Dig! gamle Jodepræst, i Jeres Bukkestieg, saa I skal lære at dandse for mig. Men jeg glemmer min Datter. O hvor hun vil blive glad? Jeg maae strax fortælle hende denne Nyhed. Med Herrens Tilladelse, der har sat mig og min Datter under Vagt; jeg gaaer hen, og henter hende. (til Omar.) Du skal faae at see dine evige Løier, gode Karl! O jeg er saa glad, saa glad. Jeg har aldrig i mine livs fødte Dage været saa glad. Følg med, min stakkels Niels. (de gaae dandsende og syngende ud.)

Tiende Scene.

De Forrige, undtagen Gjertrud og Niels.

Pacha.

Det gaaer godt nok. Vi spille vores Roller næsten lige saa godt som hun.

Glink.

Jeg vilde ikke undvære denne Komedie for hundrede Daler. Naar vi passer paa, og spiller enhver sin Rolle, som hidtil, saa vil Moerskabet blive fuldkomment.

Rabi.

Lad os da see, hvad der er meer at gjøre!

Glink.

Flink.

Min Plan er denne: Jeg kjender hende; hun eier endeel Penge, og er opblæst deraf. Men uagtet hun elsker Penge, giver hun dog gierne et hundrede Daler for at blive kaldt Naadige Frue, saa at Folk horer derpaa. Naar hun bare kan passere for en Kone af Stand, og see fornemme Folk omkring sig, saa er hun fornøiet. Vores Sultan har jeg instrueret; han skal anstille sig foretstet i hende, anvise hende den første Plads i Seraillet, og giøre hende til Favorit-Sultaninde.

Pacha.

Herligt.

Flink.

Rollerne ere fordeelte. Vi har en Sultan, en Bisir, en Sultaninde; og vores Damer har vel den Godhed at assistere os med Dandsen og med Chorene.

Pacha.

Men vi kunde endnu giøre een Ting: skaffe hende en Person af hendes egen Klasse at stundes med.

Radi.

Det er en Rolle for Dsmin, der igaar spillede Ingeborg Blytækkers.

Flink.

Det var ikke saa galt. Jeg haaber, at han endnu ikke er sat paa Epid. Jeg skal underrette ham om hans Rolle. Men, stille! der kommer de igjen.

Tien-

Tiende Scene.

De Forrige, Gjertrud, Malene og Niels.

Gjertrud,

(i Dorren, til Bagten, der holder hende tilbage.)

Jeg siger Jer, eengang for alle, at jeg nu kan
gaae ind og ud, naar jeg behager. Kom med mig,
Børn, kom! Slip mig dog! Saa sig dog et Par
Ord til de Kieltringer, du gamle Morenkop!

Pacha.

Lad dem gaae ubehindrede!

Gjertrud,

(pegende paa Ginf.)

See! her er han! her er han, mit Barn!
(I det hun rører Omar.) Er Du endnu her, Du Nor-
ske Biørn? Gaae Din Vej! Jeg kan ikke taale at
see Dig. Gaae hen, og lad Dig sætte paa Spid med
Din gode Ven, den anden Hæhest, som Du var i
Komplot med.

Omar.

Jeg fordrer Raadighed over mine Slaver.

Pacha.

I Sultans Navn befaler jeg, at Du lader dem
blive under min Beskyttelse, til Solen staaer op.

Gjertrud.

Ja til Maanen staaer op med. Du kan sove
rolig for den Part, du faaer af mig, Du Helvedes
Brand!

Omar.

Dmar.

Du er ikke Sultaninde endnu. Jeg faaer Dig nok fat.

Gjertrud.

Sa Du skal lure den, Du! Hør mig til den Hundetunge, hvor han bieffer!

Niels.

Lille Malene! see der staaer vores gode Ven, vores Befrier. Kiender Du ham ikke igien?

Flink.

Giv sig tilfreds, Jomfru! alting skal blive godt.

Malene.

Vores Ulykker ere da tilende? de har været længe nok.

Flink.

Deres Lykke begynder nu først.

Pacha (til Gjertrud.)

Sultanen kommer her snart. Han forlanger at see Dem.

Gjertrud.

Hører I? Sultanen vil see mig. Man har allerede talt om mig. Hvad er det ikke for en Ære for min Familie? O Søster Dorthé! hvorfor er Du ikke her? Sultanen vil nyde min Nærværelse. Men hvorledes skal jeg bære mig ad, for at blive klædt lidt standsmæssig? Jeg har ikke været omklædt, siden jeg reiste

reiste hiemme fra. (til Omar.) Hør, Du Steilehoved!
hvad har du gjort af min Ruffert? Hid med den!

Pacha.

Der er sorget for Deres Klæder, efter Landets
Mobe. I næste Værelse, naadige Frue?

Gjertrud.

Naadige Frue! nu begynder han at faae sin
Forstand igjen. Nu vel! Du skal have min Naade.
Kan jeg tiene Dig i noget, saa leveer mig Din
Supplik paa stemplet Papir.

Pacha.

Jeg takker underdanigst.

Gjertrud (til Flink.)

Hør engang: jeg er gandske slau om Hjertet.
Kan jeg ikke faae lidt at leve af? bare en lille Snaps
for at faae Korasie, til at tale med Stortyrken.

Flink.

Med Fornoieelse.

Kadi.

De behager at befale. Alting er rede paa De-
res Vink.

Pacha.

Vel er Wiin forbuden efter Profetens Love;
men dersom

Gjertrud.

O det kryder jeg mig intet om. Bare en
Snaps; et lille Glas Kommen Akevit, ifald I har
Heibergs Skuespil. Ado Deet. D det

bet. Det er vel dog ikke forbuden af Jeres Præster og Profeter?

Niels.

Saa et Glas Kommen. Det gad, min Tro, Niels ogsaa nyde.

Sang,

(af de to Gierrige.)

Troer I, os Mahomet kan Fræmme?

Alle hans Trudsel er kunns Spas.

Slig Profet kan smukt blive hiemme!

Jeg vil dyrke min Drik, mit Glas.

Alkoraan til Punkt og Prikke

Jeg lyder Dig; kun vil jeg ikke,

At man anseer Drik for Fias.

Kom lad os en Sopken drille!

Chor.

Hvor den er sød! hvor den har Kraft!

Lev Akevet! du søde Gæst!

Flink.

Behag nu at følge med mig allesammen.

Gjertrud,

(opblæst af Glæde.)

Seer man dog, at der er en Bestemmelse, og en Skiebne til i Verden. Hvem skulde have sagt at jeg skulde komme til Ostindien? at Stortyrken vil tale med mig? at han maaskee vil. . . . Er der nogen Stjerne saa lykkelig som min? Næsten eet eneste Spring fra Lubbasien til Keiserinde. Storm, Ka-

peri-

peri, Dødsdom, Ophøielse til Faburit Sultaninde!
alt dette løber rundt i mit Hoved. Kroniken om den
fjønne Madelone og Peer med Guldnøglen er ikke
engang saa forunderlig, ikke halv saa meget værd,
som een eneste Linie i mine Romæner.

Link.

Rom, Moder Gjertrud!

Gjertrud.

Her er jeg, (klapper ham paa kinden.) Du kunde
nok vænne Dig til at sige: Naadige Frue! Lad os
nu faae noget at leve af, mine Born; Vi har ær-
lig fortient det.

Sang.

(af Indtoget.)

For nylig var min Himmel mørk,
Min Siel omspændt af Sorg og Smerte.
Jeg vandreb i en vildsom Drk;
Mit Følge var et pinet Hierte.
Nu smiler Haabets Sol til mig;
Hvor Skiebnen er omflistelig!

Chor.

Hvor Skiebnen er omflistelig!

(De gaaer, og Døkket falder.)

Tredie Akt.

(Skuepladsen forrestiller en prægtig Kolonnade-Sal, med en Thronhimmel i Baggrunden, hvorunder staaer en Sofa paa en Forhøining. Paa hver Side, henimod Tispuerne, staaer ligeledes en Sofa.)

Første Scene.

Pacha, Rabi, og endeel andre, der ere
selskabsatte med at bringe alting i Orden
i Salen. Bagten.

Rabi.

Gamle Mutter er gal.

Pacha.

Hun er rasende af Glæde og af Stoltthed. Hun er nu saa fast overbevist om, at hun er første Sultaninde i Konstantinopel, at jeg troer, hun vilde holde den for et Pæsthuuslem, der fortalte hende, at hun er i Nærgen. Hun troer, at Sultanen har været her under Forklædning, for at see hende, og at han er gandske forelsket i hende. De har bildt hende ind, at Sultanen har givet Ordre til strax at præsentere hende for ham, med al mulig Pragt. Hendes Damer

mer ere nu ifærd med at klæde hende paa. Men see, der har vi vores Ven, der skal spille Sælgekonen.

Kadi.

Godt! saa kan vi strax begynde.

Anden Scene.

De Forrige. Flink. Dsmin (klædt som Sælgekone, undtagen paa Hovedet.)

Flink.

See, her er vi. Jeg har underrettet vores Ven om Heltindens Liv og Levnet, og Bedrifter. Glem bare ikke Hovedpunkterne.

Dsmin.

Jeg er ikke bange for at glemme. Men det vil falde mig forbandet vanskeligt at spille en saadan Rolle inpromptu?

Flink.

O min Ven! Du kender Originaler nok i alle Klasser. Laan et Træk hos en, og et andet hos en anden, saa faaer du snart en Kopie færdig, der virkelig vil være original, og blive saare morsom. Desuden er jo vores heele Skuespil et Inpromptu.

Dsmin.

Jeg skal gjøre min Glid; og lykkes det ikke, saa maae mine Venner undskyldte mig, i Betragtning af Vanskeligheden af den Rolle, som jeg paatager mig.

Kadi.

Kadi.

Det har ingen Nød. Gaae nu bare, og bring Deres Toilet tilende.

Demin.

Der fattes mig intet, uden en Kappe paa Hovedet, og Kurven paa Armen, det skal vi snart faae istand.

Flink.

Seg maa ogsaa holde mig ude fra Skuepladsen, for jeg hører til Sultanens Følge.

(Hans og Demin gaaer.)

Tredie Scene.

De Forrige, undtagen Flink og Demin.

Kadi.

Den Paaklædning varer noget længe.

Pacha.

Det var maaskee ikke afveien at flynde lidt paa hende.

Kadi.

Jeg skal gaae ind til hende.

(Han gaaer, men møder Giertrud i Døren. Begge kommer med saadan Gært, at de løbe hinanden overende.)

Fier:

Fjerde Scene.

De Forrige, Giertrud, Niels, og to Damer.

(Den eene med en Turban, den anden med et Slør i Hænderne. Giertrud er klædt i Tyrkisk Dragt, men med sin Tur og sit lille Sæt paa Hovedet, og uden Raftan. Niels ligeledes i Tyrkisk Dragt, men med en Sillepung i Halsen, og Haaret under Turbanen pudret og friseret.)

Giertrud,

(i det hun staaer op.)

Gid Du faae en Ulykke! Du Tusentast! har Du Dinene i Ryggen?

Kadi.

Tilgiv mig, Princesse! jeg vilde hente Dem.

Giertrud.

Skulde Du derfor rende mig overende?

Niels.

Er det den Respekt, man viser sit Herkøb?

Giertrud.

Naa, lad nu det være glemt; Men sig mig engang, I godt Folk: Har jeg Ret eller ikke? Der vil nu disse to Kammerfruer eller Grevinder, hvad de nu er, smøre mig denne Ringest paa Hovedet, og hænge mig denne lange Salvet for Ansigtet, og det profos. Og jeg, jeg siger, at jeg vil ikke have det. Den Pialet skuler jo gandske mit Ansigt, saa at ingen kan see mine Elementer.

Pacha.

Pacha.

Det er saaledes Skif og Brug her til Lands.

Gjertrud.

Skif og Brug eller ikke, saa liber jeg bedre min Dormose; den staaer mig bedre, og jeg vil have Dinene frie. Var det endda Moden; men Skif og Brug, veed jeg so, er ikke Moden.

Pacha.

Deres Villie er en Lov.

Gjertrud.

Ja det er det, jeg i en heel stiv Klokketime har staaet og praeket for disse tossede Tøser om; men de lader, som om de ikke forstoed mig.

Radi.

Naabigste Sultaninde! det hafter. Den hoieste Port vil snart komme.

Gjertrud.

Den hoieste Port! hvad vil det sige? (seer op til Loftet.) Er den hoiere end denne Stue? Hvad skal vi gjøre med en Port i Stuen? Er det kan skee ogsaa Skif og Brug her til Lands?

Radi.

Princessen! det er en af Sultanens Titler. Saaledes kalder vi ham.

Gjertrud.

Men skal Jer dog for en Ulykke, I Kjeltringer! Er det at give Jeres Herfalds Navne? Snart kalder

Kalder I ham Sultan, og det er, hiemme hos os, et Hundenavn; isteden for at han hedder Soldan; og nu kalder I ham en Port. Man skal see, til syvende og sidst, at jeg ogsaa faaer et Hgenavn; at man kalder mig en Laage eller et Vangeleed. Men lad mig komme efter det. Sæg skal tresække Jer.

Kadi.

Gud bevare os derfra, Deres Naade!

Niels.

Er det ikke, som jeg siger, nogen dumme Men-
nesker, her i Landet, alle tilhobe?

Pacha.

Tillad mig at erindre Dem, naadige Frue! om
at fuldføre Deres Paaktædning.

Gjertrud.

Det skal snart være giordt. Der fattes intet
andet, end at jeg hænger Kasseringen paa Ryggen.
Men siig mig engang, godt Folk! hvad skal der blive
af den stakkels Niels?

Pacha.

Hvad den Stormægtigste Keiser befaler. Hvo
veed, om han ikke ophøier ham til den Værdighed, at
være Intendant over Seraillet.

Gjertrud.

Jeg gab nok see mig lidt om i dette Serail.

Niels.

Og hvad skal jeg saa bestille?

Pacha.

P a c h a.

Have Dpfigt med Keiserens Fruentimmer.

N i e l s.

Dpfigt med Fruentimmer? Ja pyt! det er vel Umas-
gen værd at holde nogen til det. Det er jo umuligt.

S a n g,

(af Lotte og Johan.)

Foruden Stav og Hunde

Man bedre vogte kunde

En Flok af Sneese Gaar,

Som ubi Græsset gaaer ;

End kun een Pige,

Som Hjertets Sprog forstaaer.

G j e r t r u d,

(som under Sangen har seet sig om.)

Niels! min Stakkels Niels! Seer Du denne
Seng, der bagerst i Stuen? hvor det staaer sig usor-
ligneligt! Hvilken Pragt!

Femte Scene.

De Forrige, Dsmin (som Salgekone, med
en Kuv paa Armen.)

D s m i n

(der har hørt Gjertruds sidste Ord)

Ja alt for prægtigt et Buur til saadan en Vip-
stierr.

G j e r t r u d.

Hvad er det for et Kreatur? Kan saadan Nobel
faae Lov til at komme ind i saadan en Storstue?

D s m i n.

D s min.

D saadan Pobel er alle Dage lige saa god som Du. Du tænker maaskee, at man ikke kender Dig?

Gjertrud.

Er det mig Du taler til? uforstammede Rensbetsielling!

D s min.

Kro Dig kuns ikke saa meget.

Niels.

Gior Jer ikke gemeen med hende, Vor Moder! huff paa, at I skal være Sultaninde.

Gjertrud.

Lad mig kun selv raade, min stakkels Niels; Lad mig kun raade! (til Dsmin.) Veed du maaskee ikke, hvem jeg er?

D s min.

Jeg veed det, Fanden rive mig! ret godt. En So er Du i Dine bedste Klæder. Det var Du, medens Du tiende hos Revisoren; og jeg er ligesaa god som Du.

Gjertrud.

Din kaadmundede Dasse!

(sætter Hænderne i Siderne)

D s min,

(sætter Kurven fra sig, og ligeledes begge Hænderne i Siderne)

Nei see mig engang til den Hantekrukke! hvor hun sætter Maven ud! Man skalde være bange for hende, fordi hun er saa drøi; fordi hun veier en fem

til

til sex hundrede Pund! Nei, Mutter! jeg har for
vippet den, der var vel saa mægtig.

Gjertrud.

Men hvad vil Du mig da? Din Laptasse! Hvor
kommer Du fra? Hvem kender Dig? Veed Du vel,
hvem Du taler til? (gnider Hænderne.)

Dsmin.

Saa om Du saa gneed Dine Hænder i hundrede
Aar, saa fik Du dog aldrig gnedet Ludsfiskelugten
af dem.

Gjertrud.

Nei, hun er værre end Mutter Dyvels. Og
Korporalerne, som har Vagt her, de taaler det!

Radi.

Vi har ingen Jurisdiktion inde i Seraillet.

Dsmin.

Hvad Djævelen hører jeg! Vagt for at forsvare
den Riobklump. Om hun saa hang i en Slagterbod,
fulle Hundene ikke engang ville røre hende. Seer
man: den Ting skal vel ogsaa have Garde til Hest!

Gjertrud.

Det skal jeg; og det lige for Din Næse; baade
til Hest og til Fods; for og bag, og allevegne, Bos-
niaker og Løbere, haaber jeg, siden jeg er Prindsesse.

Dsmin.

Pole-Prindsesse! (meier.)

Gjer-

Gjertrud.

Du bliver maaskee endnu i denne Aften Sultaninde.

Dsmin.

Du Sultaninde? Du?

Gjertrud.

Saa jeg! ret jeg. Gaa Din Bei, siger jeg, og smør ikke mit Sengenakammer til.

Dsmin.

Dit Sengenakammer! det er i Vognstureet i Pramsmandsgangen, eller ved Gammelstrand tæt ved Gassestokken. Husker Du, at Du stod der, førend Du fik Raad til at købe Dig en Ludder? og da du boede i Kjelberen i Tolbodgaden, hos den tykke Bøgeter. Men, det er sandt: da førte Du hjem med ham i Kareth hver Dag. Det var da ogsaa i Dine unge Dage,

Gjertrud,

Hold Munden, uforkammede Skienbegjæst!

Pacha (til Niels)

Du skalde dog hjælpe Din Moder noget.

Niels.

Lad kunns vor Moder selv. Hun er Kone for at forsvare sig.

(Snider Hænderne, og yttre sin Fornøjelse, ved hver af Gjertruds Replikker)

Dsmin.

Husker Du Dine Historier med Skiersandten

ved det Tydske Livregiment og med Barbeersvenden,
der ragede Dig hver anden Dag?

Gjertrud (affides.)

Gud forlade mig! Kiender hun mig ikke i alle
Folder!

D s min,

(tager et Speil op af Lommen, og holder hende for Aaene.)

Seer Du, er Du ikke en smuk Sultaninde? Du
har Elieq saa langt og stivt, som Børsterne paa en
gammel Galt.

Gjertrud.

Hold Munden, eller jeg lader Dig arrestere!

D s min.

D Du har for godt et Hierte til det, din Stakkel!

Gjertrud.

Troer Du maasse, Din Satan! at jeg ikke kan
giøre det?

D s min.

D jeg veed ret godt, hvad Du kan giøre; Du
kan kaste en raa Eild op i Lusten, og gribe den
med Munden, det kan Du. Men, hør nu, kiere
Gjertrud Klipfist! Intet Klammeri imellem os to
Søstre. Siig mig bare een Ting; Hvordan er Du
kommet herhid? Har Du kiørt paa en Møgvoan fra
Gientofte? eller har Du redet paa et Kofteflaak, som
sidste Sankt Hansdags Nat, da Folk fortalte, at de
havde seet Dig tæt ved Maanen, og troede, at de
havde seet en Skruptudse?

Gjer-

Gjertrud.

Hier Du ikke, Du Hundetunge! Skal jeg forrepe Dig. Det skal ikke vare længe.

Dsmin.

Tag Dig iagt, ifald Du rører Dig, at jeg ikke river Din løse Tur af Dig, som Du har paa Dit skalbede Hoved.

Gjertrud.

Død og al Ulykke!

(farer imod Dsmin, men Niels holder hende tilbage.)

Niels.

Lad hende være, vor Moder! den, der rører ved Skarn, smører sig.

Gjertrud,

Slip mig! jeg river hendes Dine ud. Jeg forkradser Siæset paa hende.

Kadi.

Legen begynder at blive alvorlig.

Dsmin, (knytter Hænderne.)

Ja kom kuns! Jeg skal klippe Dine lange Negle.

Gjertrud.

Hvad? Du truer mig, Satan!

(Springer hen imod Dsmin.)

Dsmin,

(tager hendes Hænder, og lægger dem paa Ryggen, og holder dem.)

Der staaer Du nu, min søde Søster! som om Du stod i Gabestokken. Husker Du, da Du havde
den

den Tre, fordi Du havde hælet, med dem, der skal
i den store Ildbrand?

Giertrud.

Forbandede Løgnerske! Hu! havde jeg Hænderne
frie, skulde jeg vælge hende.

Niels, (til Bagten.)

Gør dog en Ende paa dette hersens, I
Slakthalse!

Pacha.

Fred her, i Sultans Pallads!

Giertrud,

(Slamper i Gulvet.)

Ingen Moers Siel hevner mig. Ingen knuser
hende for mine Dine.

Dsmin,

(Efteraften hende.)

Seer man: bandser hun ikke Pas de rigaudon,
ret som en Gaas.

Pacha.

(Lader, som han bliver vreed.)

Ved Mahomet! dette gaaer for vidt . . . I
Keiserens Navn.

Dsmin.

Er det min Skyld, at denne Rabenskralle. . . .

Pacha.

Stille! (Dsmin slipper Giertrud.)

Giertrud.

Lad hende blive kastet ud af Vinduet!

Pacha.

Pacha.

Veed Du, hvem det er, Du fornærmer? Den som Storsultanen har beæret med sit Valg.

Gjertrud.

Som skal være Storsultaninde om et Korters Tid. Seer Du det? Du har gjort et godt Stykke Arbeid. Du skal faae det at søle.

D s min.

Du Sultaninde? Du? Jeg vilde ikke engang have Dig til at flure mine Potter og Gryder.

Pacha.

Gaa Din Vej!

Gjertrud.

Tag Din Kurb, og gaae.

D s min.

Jeg lyder; men fordi Pacha befaler. Ikke Dig; tro ikke det. Dig finder jeg nok en anden Gang.

Gjertrud.

Jeg skal finde Dig, det skal jeg; og det, førend Du formoder det. Husk paa det, fordomte Qvind-menneske!

D s min, (tager Kurven.)

Jeg gaaer; jeg gaaer. Farvel, Madame Klip-siff! Farvel Søster Gjertrud; Farvel Sultaninde fra Peer Madsens Gang.

Gjertrud.

Gaaer Du ikke endnu?

Dsmin.

Jo vist gaaer jeg, men jeg kommer igien. Du skal faae affaglet, eller jeg vil ikke hedde Kirsten Bodkers. O den elskværdige Dulle! Skulde man ikke sværge paa, at det var en forklædt Borgerkabs Lamsbur?

Gjertrud.

Den Helvedes Brand!

(Dsmin kaster Kyb med Fingeren til hende, og gaaer.)

Siette Scene.

De Forrige, undtagen Dsmin.

Gjertrud.

Men hvorfor kastede I hende ikke strax paa Døren?

Pacha.

Min Forretning her paa Stedet.

Gjertrud.

Sa, Din Forretning kan jeg tænke, er at giøre slet intet. Du vilde maaſkee, at jeg skulde giøre det selv? Men jeg skal nok faae Ret, baade over hende og over Dig.

Syvende Scene.

De Forrige. En Visir, og Flink.

Visiren, (med høj Stemme.)

Sultanen vil være her om et Dieblil.

Gjertrud.

Gode! saa meget desto bedre. Han kommer
ret tilpas.

(Man hører langt borte en Krigerse Musik.)

Flink.

Min Gud! De er ikke særdig endnu. Skynd
Dem dog, og klæd Dem paa, Naadige Træ!

Kadi.

De kan ikke modtage Sultanen saaledes. Lad
det dog faae Ende!

Gjertrud.

Det skal være giort i en Haandevending. Hvor
er nu mine Kammergrevinder?

Niels.

Der staaer De, og venter paaa Jer, vor Mo-
der! gaa dog.

Gjertrud.

Men siig mig bare: hvorledes skal jeg tale til ham?

Pacha.

Som De behager. Alt hvad De siger, er godt.
Kuns at han ikke mærker noget, der lugter af Gam-
melstrand eller af Fiskebalsen.

Gjertrud.

See mig til den Tydekold! Læger Du mig for en Fiante? Net, som om jeg aldrig havde været mellem Folk før. (Musikere høres noget nærmere.)

Flink.

Hører De Madame Gjertrud! forhal ikke Ceremonien.

Gjertrud.

Det er sandt. Lad os gaae. Kom med, min Stakkels Niels! Heida, Kammerfruer, løb alt, hvad I aarker. (De gaaer.)

Sttende Scene.

De Forrige. Sultanen.

Sultanen,

(Stikker Hovedet ind af Kulissen.)

Er hun borte? (kommer ind.) Det er længe siden, jeg morede mig saa kongeligt. Men nu vil det komme an paa, om jeg kan spille min Rolle saa godt som de andre Herrer. Hvorledes seer jeg ud?

Bisiren.

Herligt. De kunde passere for Kong Nebukadnesar, eller Kong Priapus fra Troja.

Pacha.

En Gang, som Holger Danskes. Der behøves ikke meget for at narre hende.

Sul

Sultanen.

Men hvor er hendes Datter?

Flink.

Jeg har sat hende under Opsigt uden for Huset. Det var Synd for den stakkels Pige, at lade hende blive her. Hun har lidt nok i Dag. Hun kunde ogsaa let fordærve Legen.

Sultanen.

Det er ret vel. Saa kan vi da begynde.

Flink.

Sa vist, men Kiellingen, med sit Optog, maae komme først. Vi vil have dem paa Diebliffet. Skynd Dem paa Deres Plads. (Sultanen gaar med Visiren.)

Niende Scene.

De Forrige, undtagen Sultanen og Visiren.

Radi.

Min gode Flink! Du som Forsatter, burde dog ikke glemme, at Du horer til Sultanens Folge.

Flink.

Du har Ret! Jeg gaar. Der kommer de ogsaa.

(gaar.)

Fi-

Tiende Scene.

Dyptog. Janitskar = Bagt. Derefter Moder Gjertrud, baaret paa en prægtig Palantkin af fire Negere, Niels strax bag efter Palantkinen. En talrig Svitte af begge Kion, syngende.)

Chor.

(af den skionne Arsene.)

Skionhed gjør, at vi modig efter Seier tragte;

Vi troer ved den et evigt Navn at faae.

Uden Haab sin elsktes Gunst at naae,

Man fulde Vrens Glands ei for en Lykke agte.

(Processionen gaar rundt omkring Skuepladsen, og standser i Baggrunden midt for Tilskuerne. Dandsere og Dandsferinder hænge Guirlander paa Palantinen, medens Sangerne synge i Chor, følgende.)

Sang,

(af Lucile.)

Hvor mon man bedre er

End blandt sin Slægt og Venner?

For Sind og Sands hver Ting er kier;

I Genighed

Dg Kierlighed;

Saa leve Jædrene.

Vi eenige

Dg kierlige

Wil leve ret som de.

Ved Slutningen af Choret nærmer Palantinen sig imod Tilskuerne. To sorte Slaver træder frem for Palantinen, lægge sig paa Knæ og bøje Ryggen, for at hun skal siige ned. Adskillige af de andre Slaver kaste sig næsgruus paa Gulvet)

Niels.

Niels.

See I, vor Moder! I skal træde paa Ryggen af disse to sorte Dievle.

Giertrud.

Har I ingen andre Skamler her til Lands?

Niels.

Det maae nok være Moden her.

Giertrud.

Sa man maae Skik følge, eller Land flye. Giv mig Din Haand, min stakkels Niels!

(Niels rækker hende Haanden, og biesper hende ned. Pa-lankinen bæres ud.)

Niels.

Vor Moder! Er det ikke Synd at lade disse Menneſter ſaa længe ligge paa Næſen?

Giertrud.

Du har Ret, min ſtakkels Niels! det er Krumſpring nok for denne Gang. Staaer op! Jeg tillader det. Jeg vil, at alle mine Underſaatter ſkulle gaae med Hovederne opreiste. Men hvor er Sultanen?

Kadi.

Han kommer ſtrar.

Pacha.

Han vil viſe ſig for Dem i al ſin Pragt.

Giertrud.

Stakkels Man! Han veed ikke, hvor godt han vil giøre det. Men jeg ſkal ogsaa holde af ham derfor.

Eiig

Siig mig imidlertid, hvorledes synes I nu om mig som Sultaninde?

Radi.

Gandske fortræffeligt. De har et Udseende, som Dronning Esther.

Pacha, (affides.)

I Læderstrædet.

Gjertrud.

Er det ikke sandt, at min Dormose og min lille Tur passer bedre efter Kuloren af mit Ansigt, end den slygge Nathue, som De vilde have krænget paa mig?

Pacha.

Upaatvivleligen.

Gjertrud.

Saa, synes Du dog det? See hvor han æder mig med Dinene, den gamle Giedebuk. Jeg troer han er strammeret i mig. Men apropos! her engang? godt Folk! giv mig et Raad! Kom hid, min stakkels Niels! (til Pacha.) Seer Du, Herr Maar, stakkels Niels! eller hvad Du ellers betyder. . . . Jeg vilde gjerne give den stakkels Niels et Embede ved mit Hof, saa at han kunde gjøre nogen Opsigt. Hvad raader Du mig til?

Pacha.

Skæsen for Eunukerne er nylig død. Hans Post er ledig.

Gjer-

Gjertrud.

Hvormeget kan den indbringe om Aaret? for jeg vil, at stakkels Niels skal kunne lægge sig lidt til beste.

Kadi.

Den Post er meget fordeelagtig.

Gjertrud.

Godt. Jeg skal strax forlange den til Dig, min stakkels Niels! Du skal blive Skaf for . . . for . . . hvad var det nu, Du kaldte dem?

Pacha.

Eunukerne.

Niels.

Men er det ikke vilde Dyr?

Kadi.

Tvertimod. De ere tamme som Kyllinger.

Niels.

Saa meget desto bedre. Jeg skal rogte dem.

Gjertrud.

Du skal faae den Plads, min Ven!

Niels.

Tak, som hyder, vor Moder! det er just, hvad jeg onskede at være.

Pacha.

Men, jeg maa dog anmærke for Dem. . . .

Gjertrud.

Ingen Indvendinger. Dem liker jeg ikke.

Pacha.

Pacha.

Der er en vis Formalitet at iagttage, Han
maa.

Gjertrud.

Nu, hvad maa han da?

Pacha. (forlegen.)

Det er saa Skik og Brug her i Landet.

Gjertrud.

Nu igjen den forbandede Skik og Brug! Naa,
hvad er da Skik og Brug her i Landet?

Pacha,

(nærmer sig for at hviske hende i Øret.)

Tillad mig at sige Dem i Fortroelighed.

Gjertrud.

Hvad kan der nu være for Hemmelighed i det?

Pacha. (hvisker.)

Gjertrud.

Hvad siger Du? (Pacha hvisker igjen.) Ja saa! . . .

Ja saa! . . . Og det er den Plads, som Du raa-
der mig til at give ham? Hør Niels! tag den ikke!
Tag den ikke, min stakkels Niels! jeg forbyder Dig det.

Niels.

Min Gud! vor Moder! I gjør nu ogsaa saa
mange Banskkeligheder.

Gjertrud.

Du skal ikke tage den, Løsskehoved! Du veed
ikke, hvad Du gjør. Jeg vil ikke

(en frigerse Musik høres.)

Pa

Pacha.

Sultaninde! Diebliffet nærmer sig.

Ellevte Scene.

De Forrige. Visiren.

Visiren. (paa Knæ.)

Stormægtige Fremmede! den høie Port nærmer sig.

Gjertrud.

Men skal Jer dog for en Ulykke med Deres Skielsord.

Visiren.

Han vil bæere Serapiset med sin høie Nærværelse, og kaste sig for Deres Fodder.

Gjertrud.

Jeg skal tage ham op. Lad ham komme, den gode Mand. (til Pacha.) Kom, læg Din Haand her! Du gamle Snag! Kan Du føle, hvor mit Hierte banker Tik, Tik, Tik, ret som Uroen i et Seierværk? (til Visiren.) Staa op paa Dine Been! (Visiren reiser sig.) Men hvor er Malene?

Kadi.

Hun vilde see Sultanen passere.

Gjertrud.

J lader hende dog komme ind? Gjør I ikke?

P a

P a c h a.

Det beroer paa hende selv, naar hun behager.

G j e r t r u d.

Det er godt. Min stakkels Niels, kom og staa ved Siden af mig. Hvordan det nu er, eller ikke, saa fiølver jeg, som et Espeløv. Hvem skal have den Vre at præsentere mig?

P a c h a.

Den Vre tilkommer mig.

G j e r t r u d.

See til, at Du kan dreie en smuk Kompliment af Dig, paa mine Begne. Det maae være noget virkelig Smukt, som har baade Neb og Klor.

Musiken nærmer sig.

K a d i.

I Orden! i Orden! der er han.

(Alle de Tilstedeværende trække sig hen imod Siderne af Skuepladsen.)

P a c h a.

Allah! Allah!

(Dette Raab igientages af alle de Tilstedeværende.)

F o l v t e S c e n e.

(Optog. Musiken og Sangen høres immer nærmere og nærmere.)

C h o r.

(af Selim og Mirza.)

Knæler, Jordens Konger! knæler

Før vor Hamids Throne ned!

Han,

Han, hvis milde Blik besjeler
 Alt med himmelsk Salighed!
 Han, hvis Brede's grumme Torden
 Ryster Torden!
 Han, som hele Verden lyder,
 Han, som Fædres Trone pryder;
 Hvo er stor, som han?

Under Choret kommer Optoget ind i følgende Orden. Først
 endeel Negere, med Triangler og Tamburiner. Slaver,
 med antændte Røgelsekar. Dandsere og Dandsrinder
 Janitskar. Bagt. Sultanen, omringet af sin Hofstat og til-
 sidst Janitskar. Bagt. Børend Optoget kommer ind, følger
 Pacha Moder Gjertrud hen til den Sofa, der staaer paa
 venstre Haand fra Tilskuerne. Processionen defilerer forbi
 hende. Sultanen standser et Øieblik, og betragter hende med
 Forundring. Derefter sætter han sig paa den anden Sofa
 lige over for hende, og betragter hende igiennem et Glas.
 Gjertrud giver sin Triumf derover tilkiende med Gebærder.
 Pacha og Kadi staaer bag ved Moder Gjertrud. Hink bag
 ved Sultanen. Niels gaar hen at staae med Fruentim-
 merne. Dands. En Amor nedlægger sin Bue og sine Pile
 for Gjertruds Fodder.)

En Sanger.

Sang,

(af det uventede Møde.)

Du ligner Roserne, nylig frembrøde;
 At standse Zephyr selv staaer i Din Magt.
 Man troer, Du er den yndige Morgenrøde,
 Som ved hvert Trin glæder Alt med sin Pragt.
 Mit Bryst kan sig ei meer forbinde;
 Det taer sig ei nye Bænker paa;
 Men om det lod sig overvinde,
 Du den Seier da vist maatte faae.

Gjer

Gjertrud,

(til Niels, der ikke hører.)

Niels! min stakkels Niels; hvad er det, Du har for der henne med de Qvindmennesker?

Pacha.

Det er nu Diebliffet, Princesse! til at præsentere Dem. Følg mig, og pas paa at gjøre ligesom jeg.

Gjertrud.

Det skal jeg nok passe paa.

Pacha.

(giver hende Haanden; hun reiser sig. Janitskarene saluterer med deres Gevær, Slaverne falde paa Knæ.)

Chor. og Dands.

(af Aline.)

Vor Hyrdinde er Engenes Pryd,

Hvor hun fremtræder,

Hun glæder.

Vor Aline, som Rosen i Vaar,

Skion iblandt Hyrdepiger staaer.

En Stemme.

Hun forskjønne vore Glæder,

Og ingen Sorg vort Håsyn væder.

Hendes Godhed mildt udbreder

Velstand og Fred, hvor hun fremgaaer.

Chor.

Hun er vor Held og Lyk;

Hun vækker Fryd i alles Bryst.

Vor Hyrdinde o, s. v.

En

En Stemme.

Er hun her, sig Hyrderne glæder;
 Det for os er en Høitids-Dag.
 Hyrdens Bo hun til Tempel bereder;
 At! saa kort er den glade Dag.

Chor.

Hun er vor Held og Lyst;
 Hun vakker Fryd i alles Bryst.
 Vor Hyrbinde o. s. v.

Pacha,

(tagende Gjertrud ved Haanden, træder frem imod Sultanen, men i en ærbødig Afstand.)

Søn af den store Profete! Thronfølger efter
 Dalai-Lama! Konge over Asia, Afrika, Utopia,
 og Verne i Sydhavet! Frue Gjertrud Peers Datter
 Stiernens fra Norden, forhen Herskerinde over Myri-
 ader af Havets Beboere, velsigner Dit Rige og Dit
 Høihed, og nedstyrter sig med mig i Støvet for
 Østerlandets Throne.

(En Slave bringer Hynder, hvorpaa Pacha og Gjertrud knæle.)

Chor.

(af Holger Danske.)

Solen ei saa skøn fremiler,
 Som vor skønne Rezia.
 Du, som blid om Thronen smiler,
 Sildig ille Du herfra!
 Gib Du hieset Dig ei harme
 Over altfor megen Barme,
 Velskymilde Rezia!

Sul

Sultanen,

(giver Tegn med Haanden; Pacha og Gjertrud reise sig. Slaver
bære Gynderne bort.)

Gjertrud, (til Pacha.)

Han er, gid jeg faae Skam! ret vakker.

Sultanen,

(kysker paa Fingrene, og kaster til hende.)

Gjertrud, (til Pacha.)

Men taler han ikke uden med Hænderne? Det
er godt nok, men. . . . Jeg faaer vel giøre lige
som han? Ikke sandt? Herr Maarsskaff!

Pacha,

Det forstaaer sig.

(Gjertrud kysker paa Fingren, og kaster til Sultanen.)

Sultanen,

(reise sig og synger.)

Sang.

(af Kierlighed uden Strømper.)

Paa mit Hiertes Skorsteen brænder

En harpiset Gissøvs Brand,

Som er tændt i begge Ender;

Gissøvs Gud den tændte an.

Hvo, som Nøgen seer opstige,

(Nøgen er min Aria)

Tænke maa, om ikke sige:

Der er heedt, hvor den kom fra.

Gjertrud.

Skal jeg ikke svare ham paa Sang?

Pa=

P a c h a.

Det var ypperligt, om Deres Naabe behagede.

G j e r t r u d.

Hvorfor ikke? Men jeg synger som en Nattergal,
der bider Faar.

S a n g.

(af Kierlighed uden Strømper.)

Naar, som desværre ofte hænder,

Ulykken muntre Fluer sender

I tomme klare Glasfer ned,

Den hæftigste Urolighed

Man tydeligen kan fornemme

Af deres Loben, Flugt, og Stemme.

Hvis Hud og Glas var lige klare,

Seg kunde mig den Moie spare,

At sige Dig: mit Blod faer om,

Som Fluens, der i Glasfen kom.

S u l t a n e n,

(Kaster sit Tørklæde til hende, og gaar hen at sætte sig paa
Thronen i Baggrunden.)

G j e r t r u d.

Hvorfor slænger han mig den Pialt i Næsen?

(Hun tager det forsigtig op, og seer, om der ikke er noget indviklet
deri.) Slet intet! (roster med Hovedet.)

P a c h a.

Det er en Invitation, Naadige Frue?

G j e r t r u d.

Invitation? Hvorledes skal jeg forstaae det?

Det er jo kun et reent Lomme-tørklæde?

Pacha.

Gandske rigtig.

Niels.

Naa, det Land har da sine naragtige Moder.

Pacha.

Det Torklæde er Dem tiltænkt, Deres Naade!

Gjertrud.

Nu vel da! saa vil jeg ogsaa bruge det.

(vil synde sig.)

Pacha.

Gud bevare os! hvad tager De Dem for?

Gjertrud.

Hvad jeg tager mig for? Det er jo ikke et Halsklæde. See kuns selv, om det ikke er et simpelt Lommetorklæde.

Pacha.

Gandske rigtig; men det er ikke bestemt til saa slet et Brug.

Gjertrud.

Hvorfor har han da givet mig det?

Pacha.

Min Gud! veed De ikke det? Saa hor da.

(viser hende i Dret.)

Gjertrud.

Saa saa . . . Saa er det Meningen? . . . ret vel! ret vel! men, først Kongebrev, min gode Mand! først Kongebrev.

Gul-

Sultanen.

(nærmer sig og synger.)

Sang,

(af Amphion.)

Som Sne paa hine høie Fjelde,

Saa er den Glands, der følger Dig.

Dit Blik, med Ekko's hele Balde,

Pig Pilen, giennemborer mig.

Dit Smil mig lødfer, meer end Druer

Paa Jagten lødfer Jægeren.

Er Du kun min, jeg aldrig gruer.

Elkede Skionne! elsk mig igien!

(efter Sungen, bøder Sultanen hende Haanden.)

Gjertrud,

(efter nogen Bægning.)

Nu vel da! ligesaa godt springe, som krybe,
siden det dog skal saa være.

(Hun rækker Haanden til Sultanen, der leder hende til Thronen i Baggrunden, hvor de sætte sig ved Siden af hinanden. Efter et givet Signal begynder Dandsen. Efter nogle Dandse, hvorunder Gjertrud sidder og gaber, og er færdig at falde i Sovn, høres et Kanonstød, der afbrækker Dandsene. Sultanen reiser sig, og anstiller sig meget forkrækket. Alle give Deres Forsærdelse tilkiende med Gebærder.)

Gjertrud, (til Sultanen.)

Hvad fattes Dem? min søde Ven! hvad er der
paafærde? Herr Soldan!

Niels,

(Klunger sig tæt op til Gjertrud, og holder i hendes Klæder.)

Vor Moder! der er Ugler i Mosen.

Gjertrud.

Min stakkels Niels! vær ikke bange.

A

Fret

Trettende Scene.

De Forrige. En Sultaninde.

Sultaninden.

Sultan! uagtet den kolde Foragt, der altid har været Lønningen for min hede Kierlighed; uagtet den barbariske Ligegyldighed, hvormed Du saa længe har plaget mig, kommer jeg Dig til Hielp, nu da det gielder Dit Rige og Dit Liv.

Sultanen.

Hvorledes? mit Liv skulde være i Fare? Nævn mig Hovedmanden for dette Helvedes Komplot.

Sultaninden.

Hovedkvinden, vil Du sige. Jeg gyser ved at tænke derpaa. Det er Stiernen fra Norden; Gienstanden for Dine ømmeste Følelser; en uværdig, som Du har villet overvælde med Velgierninger; som behersker Dit svage Hjerter.

Sultanen.

Ved Mahomet! gjør Ende paa mine Piinsler, og nævn Forræderen.

Sultaninden,

(seer stift paa Hjertrud.)

Hvo skulde troe, at saa blide Ansigtstræk kunde skjule en saa sort Siel? Personen er udsendt af Din Fiende, af Engelsenmanden.

Sul

Sultanen.

Hvem? Hvorledes? tag Bladet reent fra Munden!

Sultaninden.

Forræderfken staar i Forbindelse med Oprørerne. Konstantinopel skal overleveres dem, og Dit Hoved med det samme. Fodposten har opbragt mig et opsnappet frankeret Brev.

Sultanen.

Slig dog Navnet! jeg besværger Dig! tal!

Sultaninden.

Forræderen er Engelsk! men giver sig ud for at høre til en anden Nation. Læs dette Brev og fielsv for den Fare, hvori Du svæver. Din Fiende sidder paa Din Throne. . . . Moder Gjertrud. . . .
(leverer Sultanen et Brev, og gaaer. Almindelig Gnysen.)

Fiortende Scene.

De Forrige, undtagen Sultaninden.

Gjertrud.

Hvad var det for Kirkens Vadmæl, hun stod der, og vævede om mig? den lange Nød!

Sultanen.

Græsseligt! Er der da ingen Dyd mere til i Verden? Og Du har kunnet fortaade mig!

Gjertrud.

Tro hende ikke! hun farer med Løgn. Jeg vil bde paa, at det er et Dypspind af den forbandede Sælgetielling.

Sul:

Sultanen.

Gjøre Komplot imod mig med Dyrererne, og med Admiral Lord Nelson af Nilen.

Gjertrud.

Jeg kender ikke een eneste af alle disse Regler. Gib jeg faae al Landsens Plukkesiff, om jeg nogensinde har seet enten Jeres Admiral Port, eller Jeres Niels Nilen!

Sultanen.

Men dette Brev, det vidner saa uimodsigeligen.

Gjertrud.

Hverken jeg eller min Familie har nogensinde kunnet enten læse eller skrive. See der staaer den stakkels Niels; lad ham sige, om det ikke er sandt.

Niels.

Det er saa sandt, som jeg staaer for Jeres Dine; og den Stakkels Niels kan heller ikke enten læse eller skrive. (assides.) Jeg kan gjerne lyve lidt. Der er ingen Synd i at narre Hedninger.

Sultanen.

Hvilken sort Forbrydelse!

Gjertrud.

Jeg er hvib som en Due. Troe ikke den forbandede løgnagtige Dvinde! Det er af pure Skalusie, fordi I er forelsket i mig.

Su!

Sultanen.

Sang,

(af Semire og Azor.)

Du, som af min Siel tilbedes,

Du da har bedraget mig!

Bed mit eget Liv jeg kiedes;

Hvad jeg viner, flyer for mig;

Dagon er mig frækkelig.

Om jeg i min bittre Smerte

Lod min Brede raade sig. . .

Jeg straffe den, som har mit Hjerte!

Tanken er affhyelig;

Nei, jeg vil ei hevne mig.

Pacha.

Stormægtigste Sultan; tal ikke Dødet ud! Du
kan ikke tilgive; Lovene fordrer Hevn.

Sultanen.

Gud hvad hører jeg? Nu saa lad da Retten
have sin Gang, Følg med mig, Kadi!

(han gaar tilfjællig med Kadi.)

Femtende Scene.

De Forrige, undtagen Sultanen og Kadi.

Gjertrud, (til Pacha.)

Se mig engang til den Rakker! Vilder han
sig ikke ind, at han forstaaer sin Lovbog, bedre end
Soldanen selv. Men jeg vil tale med ham endnu
engang.

(vil gaar)

En

En af Bagten.

(holder hende tilbage.)

Bliv her, Dumdriftige!

Gjertrud.

Vi er om en Hals, min Stakkels Niels! Der ligger vi nu med eet i Skarnet.

Niels.

Ja det kan vi takke Jer for. I vilbe nu ogsaa abolut reise til Stadstrand. Men, min Gud! hvad mon man vil gjøre ved os? var Moder!

(Der høres en Hvirvel paa en Tromme.

Gjertrud.

Jøsses! hvad hører jeg? Nei dette er den rigtige Ildebrandstromme. Vare de ikke brænder os levende. Men hvor er dog min Datter? hvor er Malene? (Hvirvelen høres noget stærkere.) Og den forbandede Kvinde! den forbandede Slange? hvorfor lod I hende gaar? Lad hende komme, og lad Stortyrken komme med. Lad hende saa vedstaae under mine Dine, om hun tør, hvad hun har sagt. Jeg skal vaske mig saa reen, som jeg kom ud af Moders Liv. (Hvirvelen høres meget stærkt.) O Gud! O Gud!

Niels,

(Klanger sig op til Gjertrud.)

Mon de ogsaa vil mig til Livs?

Ser.

Sextende Scene.

De Forrige. Radi.

Radi,

(med et Fad, hvorpaa der ligger en grøn Silkesnor.)

Jeg lyder min Herres Befaling. (til Gjertrud.)

Tag dette.

Gjertrud.

Hvad er det for en Foræring, han sender mig?

Er det fra! Solbanen?

Radi.

Tag det, siger jeg.

Gjertrud,

(vil tage Fadet, men Radi holder fast derpaa.)

Th nu! saa slip dog.

Niels.

Tag den, vor Moder! det er en smuk lille grøn Snorelidse. Det er den, han vil, I skal tage, og ikke Presenteertallerkenen.

Radi.

Utafnemmelige Gjertrud! Pigesaa græsfeligt, som Forræderiet er, saa hoitidelig maae Straffen være. Tag denne Snor!

Gjertrud, (tager Snoren.)

Hvad for et Forræderi? Hvad for en Straf?

Hvad skal jeg gjøre med den Snorelidse?

Ra.

K a d i,

(gior Tegn med Haanden.)

Straffe Dig selv, for at forsons Din Brode.
N i e l s.

O vor Moder! vor Moder! det har jeg glemt
at sige Jer: Man har fortalt mig, at de her i Tyrkes-
riget vil have, at Folk skal hænge sig selv. Det kal-
der man Ret og Retfærdighed her til Lands.

G j e r t r u d, (forærfættet.)

Og J vil, at jeg skal hænge mig med denne
Lidse?

K a d i.

Grift Mod! det er jo kuns for eengang. Lyb
paa Dieblisset!

G j e r t r u d,

(Stænger Suoren, og skriger af fuld Hals.)

Hielp! Hielp! Gevalt! Gevalt! Røvere! Mors-
dere. . . . O hvor er nu den gode Herr Flink?

K a d i.

Vil Du maaskee heller gaae ud paa Gaden?
Ogsaa det kan see. Publikum giber dog gierne see
paa en Hentrettelse. Det er et Skuespil, hvortil man
ikke behøver at abonnere, eller at betale sin Billet,
med mindre man vil være paa Theatret. (tager hende
ved Armen.) Saa kom da!

G j e r t r u d.

(Skriger endnu høiere.)

Heida! Gevalt! Lyve! Røvere!

S y t=

Syttende Scene.

De Forrige. Sultanen.

Sultanen.

Hvad er det for en Alarm i mit Slot?

Gjertrud. (paa Knæ.)

Naade! Naade!

Alle, (paa Knæ.)

Naade! Naade! Naade for Moder Gjertrud!

Gjertrud, (reiser sig)

Det var ikke mig. Jeg var ikke kompabel dertil. Hvad vil De gjøre mig? Herr Soldan! De seer jo, at hele Nationen er paa mit Parti, og beder om Naade for mig.

Sultanen.

Forbrydelse fordrer Straf. Den maa nødvendig straffes. Vil nogen af Jer andre underkaste sig Straffen?

Gjertrud.

Gjør det Born! gjør det! det kan I jo sagtens tiene mig i.

Niels.

O ja! o ja! vi skal jo dog eensgang den Wei.

Kadi.

Jeg har intet derimod; naar een af Jer gode Venner vil gaae i hendes Sted.

A t:

Attende Scene.

De Forrige. Glink.

Glink.

Jeg stiller mig i hendes Sted, for at redde hendes dyrebare Liv.

Gjertrud.

Naa saa Gud velsigne Jer for det! (kalder ham om Halsen.) Det kalder man en trofast Ven i Nødens Time. Kan jeg tiene Jer i noget andet, hvad det saa ogsaa er, saa kalder mig en gammel Hegle, saa gid jeg blive til en Gravso, om jeg ikke skal giøre det med Fornoielse!

Niels.

O vor Moder! man læser Rettskaffenheden i Physiognomiet paa det Menneske.

Tittende Scene.

De Forrige. Dsmin, som Salgetielling.

Dsmin.

Hvorledes staaer det til? Søster Gjertrud?

Gjertrud.

Der har vi Doppermanden for hele Spektaklet. Lad hende blive hængt ved Siden af den ærlige Herr Glink.

D s min.

Naa, naa, min hiertens allerkiereſte Søſter!
 inte ſaa glubſk. Jeg beder ogsaa om Naade for Dig.

Gjertrud.

Beed om Naade for Dig ſelv Jeg trænger ikke
 dertil. Her har jeg Mand for mig.

(klapper Glink paa Skulderen.)

Sultanen.

Nu, ſaa ſtaaer da op alleſammen! Jeg bøm-
 mer Jer til, ikke at være Tyrker længere, men til
 at være Nordmænd.

(De ſtaaer op, og kaſte Turbanerne og de løſe Skieg fra ſig.)

Gjertrud.

Hvad er dette for Koglerier? Herr Glink! Er
 diſe Folk ikke Tyrker?

Glink.

Nei, de ere Nordmænd.

Gjertrud.

Og denne gode Mand! er han ikke Soldanen?

Sultanen.

Lærtimed; jeg er Kjøbmand, og boer her i
 Byen.

Gjertrud.

Og denne herſens!

(river Skappen af Dsmin.)

D s min.

Jeg er uværdig Fiſentor ved Tolbhoden i Mandal.

Gjer,

Gjertrud, (til Rabi.)

Dg Du da?

Rabi.

Mit Navn er Kyrieleison. Jeg er Klokker ved Kirken.

Gjertrud.

Er jeg da ikke i Stortyrkens Land?

Glink.

J er i Norge, Mober!

Gjertrud.

Heisa! saa faaer jeg mit gamle Mod igien. Hvor er min Datter? Malene! Malene! Men er det ogsaa sandt?

Tyvende Scene.

De Forrige, Malene.

Malene.

Kiere Mober!

Gjertrud.

Vi ere fri! vi er fri! Men kan vi ogsaa stole derpaa?

Pacha.

Tilforlabelig.

Gjertrud.

Ja Du gamle Jodepræst! Du seer mig just saadan ud, at en Løgn ikke koster Dig stort at vride af Dig. Men hvad vilde da alle disse Rattespaser sige?

Glink.

Glink.

Vi vilde mere os med at spille en Komedie.

Malene.

Kan vi da virkelig reise, naar vi vil?

Glink.

Hvad Dieblis, De behager.

Gjertrud.

Og Du der! Du var da ikke Sultan, uden bare for at gantes?

Sultanen.

Elet ikke for andet.

Gjertrud.

Og det var kun en Komedie, I har spillet med os, for at gjøre Lav?

Sultanen.

Bare for at more os.

Gjertrud.

Da skal jeg bede Jer, at I en anden Gang vil lade mig blive udenfor Jeres Komedier.

Sultanen.

De har Ret. Men, for at forvinde Deres Stræk, følger De hjem, og spiser et godt Maaltid Mad hos mig. Kamre og Senge har jeg til Deres Tjeneste. Jeg bringer Dem til Gladsstrand paa min egen Bekostning. Og see her: der er to hundrede Daler, til at gjøre de unge Folks Bryllup med.

Gjertrud. (tager Pengene.)

Lad som byder! Hør, Born! naar I en anden Gang vil spille Komedie, saa skriv mig til; saa skal jeg komme. Jeg boer paa Ulfeldts-Plads; det kan I skrive

J skrive uden paa Brevet. Nummeret behøves ikke, for Postbudet kender mig. Men siig mig eensgang: hvorledes staaer det til med vores Kuffert, og andre Pakkenelliker?

Sultanen.

Altting er i godt Behold i mit Huus. Jeg er Gjestgiver Loci, som Manden i Nyborg.

Niels.

Vor Moder! vor Moder! saa faaer jeg dog mine Sølvsponder og min Silkevest igjen.

Flink.

Men, Moder Gjertrud! J vilde dog have mig hængt?

Gjertrud.

Seer Du, min Søn, naar man er i Nød, tænker man kun paa sig selv. Lad nu det være glemt.

Pacha.

Komedien er tilende. Men siden det var et Syngestykke, saa burde vi have et Slutnings-Chor. Hvor faaer vi det fra?

Flink.

(Gaaer hen til Orkestret, og siger.)

Mine Herrer! Fra Nordkap ned, til Elbens Bred. . . .

Slutnings-Chor.

(af Hefsigidet.)

Fra Nordkap ned til Elbens Bred

Dplysningen trives i Fred!

Handelen blomstre paa Hav og paa Land!

Friheden komme, saa snart, som den kan!

(Døffet falder.)

C a n t a t e

i Anledning af

Kronprinds

F r i d e r i k s

og

Prindsesse

Marie Sophie Friderikes

høitidelige Indtog i Kiøbenhavn

opført

den 26de September 1790,

da Selskabet Kronprindsens Klub holdt sin
første Sammenkomst.

Iam tibi molitur stellantia sarta Bootes,
Inque decus *Mariæ* jam sidera parturit æther.

CLAUDIAN.

Chor.

Forsamles her til Høitids Fryd
Bed Paukers og Trompeters Lyd!
Dg sætter under Sang og Dands
For Danmark's Friherik en Krands!

To Stemmer.

I Ledingstog han mandig gaar,
Dg kædt den stærke Fiende slaar.

To Andre.

Bort Krigens Laubærtræ! hvis Rod
Maa vandes af uskyldigt Blod.

Alle Fire.

Saa sætter da med Sang og Dands
For Fredens Ven en Dlie-Krands!

Chor.

Vi bringe Dig med Sang og Dands,
O Friherik! en Dlie-Krands.

To Stemmer.

Han haber al Slags Slaverie,
Han Bonden bød at være frie.

To Andre.

Desværre der er Konger nok,
Som herffe over Slavers Flok.

Alle Fire.

Thi bringe vi med Sang og Dands,
Vor Friheds Ven! en Arefrands.

Chor.

Vi bringe Dig, med Sang og Dands,
Vor Friheds Ven! en Arefrands

To Stemmer.

Vær Borgerven, o Friiderik!

Det er den sande Politisk.

To Andre.

De staae, som Klipper, om din By,
Naar leiede Suldater flye.

Alle Fire.

Dg glade vi med Sang og Dands
Skal flette Dig en Gege Krands.

Chor.

Saa glade vi med Sang og Dands
Skal flette Dig en Gege Krands.

To Stemmer.

Men Myrtens Krands, tredobbelt flon,
Hift vinker Dig, o Konge-Søn!

To

To Andre.

Bliv Helt, bliv Ven, bliv Borger kaldt,
Har Du ei den, du mangler Alt.

Alle Fire.

Saa fletter nu med Sang og Dands
For Friderik en Myrte-Krands.

Chor.

Forsamles her til Høitids Fryd
Med Paukers og Trompeters Lyd!
Og fletter under Sang og Dands
For Friderik en Myrte-Krands!

Prinds! Dine glade Krigere
Sig trænge frem, for at lykønske Dig.
Du veed — Du nylig selv det saae —
Hvor freibige vi fulgte Dig i Krigens Ræder,
Den Ild er altid varm i vores Bryst;
Og frøe vi møde skal vor Død,
Naar Pligt mod Fædeland os byder.
Men, af! vi ere Mennesker.

Elke, du, som forstyrer Jorden,
Krigens Vaabenbrag og Torden,
Langt fra Danmarks glade Strand!
Gyldne Fred! som Helt udbreder,
Du som Heltten selv tilbeder!
Varig hoi i Frideriks Faders Land!

Chor.

Chor.

Lag Fredens Krands, o Kongesøn!

Den er saa fion;

Dg bær den evig, evig grøn!

Vort Lag 'er brudt. See Dine Lærdoms Mænd!

See hvor vi iile til Din Høitids Færd!

Du gav os vores tabte Rettighed:

At torde tænke, frit at torde tale.

Safnemmelig vi denne Frihed bruge,

Ei til at hadle Fyrsters Skridt,

Men at advare dem mod Lumskehedes Rænker.

Al! Konger er ei Guder — fiesden see de meer

End andre Menneſter; langt mindre meget tidt.

Med Haand i Haand os Bonden følger

Fra Rænker fri; han bringer Markens Frugter.

See paa de Ar, han ofrer dig!

Glæd Dig! det er Din Faders Gave,

At de saa frodigt voxer.

En Stemme.

Frit vi ſige, hvad vi tænke,

Uden Hylleri.

En Anden.

Loſt af Baand og Slavers Lænke

Glæden yttre vi.

Den Førſte.

Frygt os ei fra Sandhed trækker,

Dg vor Pen ei leies ud.

Den Anden.

Aldrig mere os forkrækker
Smaa Tyranners strenge Bød.

Den Første.

Frihed's Tab gjør Riger øde.

Den Anden.

Tidstør blot paa Trælles Nager groe.

Den Første.

Færdoms Frugter,

Den Anden.

Markens Grode,

Begge.

Trives ei, hvor Slaver boe.

Chor.

Tag Frihed's Krands, o Kongesøn!

Den er saa sion;

Dg bær den evig, evig grøn.

Triumf, Triumf! udlænbinger

Skal ikke mere fortrykke Landets Børn.

Alt længe nok har dette tunge Nag

Paa vore trætte Skuldre hvilet!

Men det er brudt. See Frihed vælger sig

Sin Brud imellem Landets Døtre.

Han selv ved sit Exempel vise vil,

Hvordan hans Faders Lov bør hædres.

Vi fryde os ved denne glade Udsigt;

Dg gib den aldrig, aldrig maa forsvinde!

I hvo

I hvo du er, fra fjerne Land,
 Kom hid, du sande store Mand!
 Vi dig som Broder favne.
 Staae høit iblandt Indfødtes Tal!
 Du Brød og Vre vinde skal,
 Naar du os kuns vil gavne.
 Men I, som, Pligt og Dyd til Trods,
 Kun mædste jer, og haane os;
 Har Dumhed blot at prale med,
 Og veed ei selv, hvor lidt I veed;
 See Fridrik sætter Skranker
 For Eders frække Tanker!

Chor.

Tag Borgerkrandsen, Kongesøn!
 Den er saa fion;
 Og bær den evig, evig grøn,

Endnu et Chor af Danmarks unge Døttre
 Besejdet nærmer sig, og foran dem
 Maria gaaer, den færeste blandt danske Piger.
 Som Himlen smiler til de fromme Dødelige,
 Saa smiler Hun til Dig, og Hendes Smil er
 Livet.

Af Gratier omringet, selv den hypperste
 Blandt Søstre, iler Hun, beprydet
 Med Blomster, halv saa fionne kun
 Som Hendes egen Ungdoms fionne Vaar,
 At række Dig en Krands af Myrter.

D tag

D tag dem, Prinds! i dem er Salighed paa
Jorden,

De vore og for Fyrster: Kiøbt kunns sielben,
At sielben! naae de dem. Held Dig!

Du fandt, hvad mange Fyrster søge
Forgieves: sand og huuselig Fryd.

Sæt Priis paa den, saa er Du lyffelig;

Dg efter sneese Aar, skal endnu dine Brødre

Glad signe Dagen, som Dig stienkte Din Maria.

For Dig, som ned fra Thronen flammer,

Som Fridrik valgte til sin Brud,

Her i vort Bryst en Lue flammer,

Som Tiden aldrig slukker ud.

Lad Rygtet male Dine Dyder:

At Du er from, at Du er god,

Vi veed, i Dine Aarer flyder

En evig kær Lovises Blod.

Som Hun, Du Riget Held skal give,

Som Hun, Du alles Hierte har;

Du skal for siette Fridrik blive,

Hvad Hun for semte Fridrik var.

Chor.

Tag Elskovs Krands, o Kongesøn!

Den er saa stion;

Dg bær den evig, evig grøn!

Ja, Hun skal kaldes vor Lovise.

Et Navn, for Dronninger, og deres Døttre

Saa stion, som Titi Navn for Konger.

Hun

Hun skal, som hiin, den uforglemmelige,
Endogsaa efter Døden evig være kier.

Hun skal, som Hendes Fridriks dyre Søster,
Erobre alle Folkets Hierter.

Hun veed, at Kronens Glands gir Ret til tvun-
gen Hæder,

Men ei til Folkets Kierlighed.

At Hørster, naar de elstes vil,

Maa være gode, fromme, blide.

Seer, Landsmænd! dette er vort glade Haab,

Ahi Fridrik selv, og ikke Staten, valgte.

Hvo er den Avindsmand, som badler os,

Om vi med Friderik os fryde?

Chor.

Jorden og Havet skal høre vor Stemme;

Jorden og Havet skal dele vor Fryd.

Skove og Fielde vor Jubel fornemme;

Skove og Fielde gientage dens Lyd.

Velkommen, Maria! er Folkenes Raab;

Dg Held over Friderik, Rigernes Haab.

B i s e .

1.

Vi komme Dig med Sang imod,

Dg ved Din Høitidsfærd os fryde,

Ia til Din Faders Thrones God,

D Prinds! skal vor Triumffsang lyde,

Den

Den avindsyge Politik
 Os ei har lært Dit Valg at laste,
 Vi slige Griller fra os kaste,
 Og glæde os med Fribrik.

Chor.

Leve Fribrik! leve Maria!

2.

Drag ind, Maria! i vor Stad,
 Og vær velkommen til det Sæde,
 Hvor for Din Moders Moder sad,
 Som Du med Tiden skal beklæde!
 Vær Tvillingrigets Fryd og Trøst,
 Vort glade Nordens Piir og Vres;
 Da skal Din Fribrik cengang bære
 Sin Krones tunge Vægt med Lyst.

Chor.

Leve Fribrik! leve Maria!

3.

Bort Land i Dag er Egen ligt!
 Bor Fryd beblendes ei med Smerter,
 Og avles ei af bange Pligt,
 men af utvungne frie Hierter.
 Kunns hvor Despoten for sit Folk,
 Og Folket for Despoten, bærer,
 Man tvungne Subestoner kræver;
 Men her er Munden Hiertets Tolk.

Chor.

Chor.

Leve Fridrik! leve Maria!

4.

I Dag vort Selskab samles her
 For første Gang, til Fridriks Ære,
 Thi Han, som Ven af Glæden er,
 Det gav sit eget Navn at bære.
 Her ingen Thracist Bildhed boer;
 Dog uden Grændse bliv vor Glæde,
 Hvert Trin vi see Ham fremad træde
 Paa Veien til at vorde stor.

Chor.

Leve Fridrik! leve Maria!

5.

Nu steg vor Sang til Norges Fjeld,
 Med Jubel fra de lave Eletter.
 Og Fjeldboen raabte Held
 Hid ned til Brodres lave Eletter.
 Held over Nordens Christian,
 Dig Tvillingrigets fromme Fader!
 Naar Du, gid silbig! os forlader,
 Din Son velsigne skal Dit Land.

Chor.

Leve Fridrik! leve Maria!

Fredens og Bellonæ Trætte.

C a n t a t e,

opført

i Selskabet Kronprindsens Klub,

i Anledning af

Kongens og Kronprindsens

Fødselsfester

i Januarii 1791.

Personerne.

Greden.

Bellona.

En Sanger.

Chor.

Første Deel.

Chor.

Til festlig Fryd bliv varm, o kolde Zone!

Til Høitids Sang op Danske Mand!

Høit lyde vores Jubel-Tone

Om Nordens Christian!

Blandt glade Dage Tiden flev

Den Dag, da vores Fader blev.

En Sanger.

Romance.

"Krig!" raabte Alf med freidigt Mod:

"Krig skal, o Prinds! Dit Losen være;

"For Danske Konger giennem Blod

"Gaaer Veien til den sande Ære."

Chor.

De krigeriske Skoldunger leve!

Sang

Sangeren.

"Nei! svarte Gorm, den ædle Mand:
 "Mit Land ei Krigens Larm skal høre!
 "Stor er den Konges Roes, som kan
 "I Fred sit Folk lykksaliggjøre."

Chor.

De fredelige Skioldunger leve!
 Freden.

Du feiler, Sanger!

Iffe Gorm, men Christian talte.

Det var vor fredegode Konges Ord,
 Hans Ord, hvis Fødselsdag i Dag vi helligholde.
 Syng, Sanger! syng igjen:
 Den fredegode Christian leve!

Sangeren.

"Nei," svarte Nordens Christian:
 "Mit Land ei Krigens Larm skal høre.
 "Stor er den Konges Roes, som kan
 "I Fred sit Folk lykksaliggjøre."

Chor.

Den fredegode Christian leve!

Freden.

Ret saa, ret saa! — Saa talte han;
 Saa tale Rigets Fædre;
 Naar deres Bødler derimod
 Med Strømme Borgerblod sig kiobe
 De Laurbær, de om deres Dinding flette.

I Skyggen af mit Palmetræ
 Kan Konster, Lærdom, eene vore;
 Kunns der kan læres, øves, Borgerdyd;
 Kunns der Vindfibelighed trives.
 Der voxer villigt Ar i seede Fuure,
 Der høster Bonden selv den Sæd, han saae,
 Der glider Tiden fro og ubemerket bort
 Imellem Munterhed og Sang og glade Dands.

Hvo malte hine hvide Sletter,
 Hvor tusindfarvet Flora staaer?
 Hvor skienkte dig de Ar, du sletter,
 O Ceres! om dit gyldne Haar?
 Den Frugt du hist, Pomona! skuer,
 Tael! vorte den blandt Krigens Luer!
 Siig, glade Landmand! siig:
 Hvem skulder du din Glædskabs Dands,
 Din Leeg, din Sang, din Blomsterkrands?
 Hvem, uden mig?

Bellona.

O Daare! blinde, bange Slave!
 Og Du tør kalde Dig et Held for undertrykte Riger?
 Skiont, herligt gaaer det til
 Hvor Du Dit Kvinde-Scepter forer.
 Der sidder Feighed med sin Haand i Skibdet,
 Og lader fremmed Frækhed toiteløs regiere.
 Det svage Folk, som lyder, dyrker Dig,
 Skal snart for Naboe-Volds mænd see

Trophæer paa de samme Sletter kneise,
 Hvor Dine brændte Ur og Blomster ryge.

Freden.

Retfærdighed gaaer ved min Side,
 Og den er bedste Værn mod Voldsmænds Overfald.

Bellona.

Er herligt Værn! stærkt, som de Huse,
 Det spæde Barn af svage Kort sig bygger;
 Dem mindste Pust og mindste Vind nedriver.

Deel ud til Dvinder dine Gaver

Foragtet, naar man frygter mig!

Freden.

Ras, Vilde! mellem købte Slaver,
 Der frygte, men forbande Dig.

Bellona.

Naar jeg erobrer fierne Lande,
 Hver Stemme synge skal min Roes.

Freden.

Ein Logn skal Frygten deri blande;
 Min Lov skal synges, høres, troes.

Bellona.

Seg frygtes.

Freden.

Seg elstes.

Bellona.

Beundres.

Fre-

Freden.

Tilbedes.

Bellona.

Trophæer mig reises.

Freden.

Mig Dfve beredes.

Begge.

Held byder mit Vink; Held bringer mit Bud!

Tilbedes jeg skal, som en frelsende Gud.

Chor.

Ja Held den, hvis Vink er Lyksaligheds Bud!

Tilbedes han skal, som en frelsende Gud!

Anden Deel.

Freden.

Briste hver Forræders Snare!

Blive brudt hver Morder-Dolk;

Bellona.

Almagts Hænder selv bevare

Dig, o elste Tvilling-Folk!

Freden.

D gib Mornierne dog spaaede,

At den Sæd, som Freden saaede

Her i Norden, ei forgaaer;

Bellona.

Mellem Vaabenbrag og Flamme,
 Thor skal laane Dig sin Hammer,
 At Du kief, som forðum, flaaer.

Begge.

Almagts Hænder selv bevare
 Dig, o elskte Tvilling-Folk!
 Briste hver Forræders Snare!
 Blive brudt hver Morder-Dolk!

Bellona.

Melodrama.

Giv Agt, o Tvillingrige! hør paa min Tale!
 Lyd ikke Fredens forføreriske Stemme!
 Den er fortryllende, som Sirenernes Sang;
 Honning flyder af hendes Læber;
 Men den forvandles til Galde.
 Hvor er din gamle Roes, o Danmark!
 Jeg kiendte Dig, jeg elskte Dig, i Knuds og Val-
 demars Dage.
 Glad saae jeg tidt det Blod, som strømmede for
 dine Sønners Sværd.
 De Døendes Sukke var en Velklang for mit Dre,
 De Saaredes smertefulde Skrig var mig en liflig
 Harmonie.
 Jeg har siden seet Dig trodse Carlers seierrige
 uovervindelige Vaaben.
 Jeg har seet det og glædet mig,

Men

Men, at!

Næsten i et heelt Aarhundrede har Du sovet.

Endnu sover du!

Dg vaagner ikke ved Krigsbasunens Skrald i Østen?

Nys lod det, som om Du vaagnede.

Men nei! det var en Drøm, Du sank hen igien
i din vellystige Slummer.

O Skam! Du hører ei.

Basunen lyder endnu anden Gang.

Vaag op!

Hør! hvor Trompeten kalder:

Til Kamp! Til Kamp!

Til Kamp! til Kamp! Trompetens Klang

Til Vrens Bane kalder.

Hør Danste Heltets Jubelsang:

"Jeg feirer eller falder;

"Mit Sværd mit Land forsvare bør,

"Jeg eller Landets Fiende døer.

"Mit Løsen, Kongen! være!

"Dg gielder det hans Vre,

"Da giennem Liig og blodig Damp

"Jeg freidig gaaer." Til Kamp! til Kamp!

O Held! tre Gange Held

Det Land, hvor man mig dyrker!

Freden.

O vee! tre Gange vee

Det Land, hvor man Dig dyrker!

See

See andre Folkets Smerter!

Hør deres hule Sukke over en Regent,

Som Du og Herkelyst besielers!

Naar fremmed Bold os tvinger til at gribe Sværdet,

Da vee den Nidding, som sit Liv ei vover!

Men ofres tusinde kunø for den falske Ære —

D Skam!

Og mon de Laurbær, Helten vinder,

Kan Enken og de Faderløse trøste?

Spørg Folket ad!

Bellona.

Folk! Heltesæd! og forbums Kiempers Afkom!

Hvad er vel Fredens Dliegreen mob Laurbærkrandsen?

Opløfter Eders glade Stemmer! synger:

Leve Krigen: Krigen leve!

(en almindelig Tausked.)

Freden.

De tie. — Danske Mænd! hvad er da Eders Ønske?

Krig eller Fred?

Chor.

Leve Freden! Freden leve!

Freden.

Velan da, det er Eders Konges Ord.

Han leve, denne gode Konge!

Den fredegode Christian leve!

Chor.

Den fredegode Christian leve!

Fre.

Freden.

Dg Du, vor Konges Søn!
 Fred er Dit Navn, og Fred Din Faders Glæde;
 Lad heller Sværdet rustne i sin Skede,
 For det skal drages for den falske Tre!
 Men nødes Du at drive Magt med Magt,
 Da har Din Faders Undersaatter Kraft,
 Dg Mod, og Sværd, og stærke Arme.
 Da følge Seier med Din Fane!
 Dg Fienden flye! og Fredrik leve!

Chor.

Leve Fredrik! Fredrik leve!

Freden.

Dg ofte komme denne Dag tilbage,
 Dg bringe nye Glæder over Norden!
 Dg froe skal Dannemanden altid sige
 Leve Kongen! Kongen leve!

Chor.

Leve Kongen! Kongen leve!
 Almagts Haand om Thronen svæve!
 Folket, som han Freden gav,
 Sildig græde ved hans Grav!

Rettelser og Trykfeil.

I det første Bind.

Side 12.	Lin. 15-16.	det Tab, læs: Tabet
— 118.	— 27 . . .	min . . . — mig
— 139.	— 2 . . .	Gout . . . — Smag
— 158.	— 15 . . .	Seer . . . — See
— 161.	— 11 . . .	Gout . . . — Smag
— 283.	— 16 . . .	Der . . . — Den
— 284.	— 12 . . .	flaae . . . — flaae

I det andet Bind.

Side 112.	Lin. 22	var, læs: er
— 201.	— 17	maatte, læs: maae
— 219.	— 13	Ordet her maae udslættes.

I det tredie Bind.

Side 14.	Lin. 15	Geburtsdag, læs: Fødselsdag.
— 42.	— 13-14	et Karnalierie, } en Skurkestreg } efter den anden
— 63.	— 24	Geburtsdag, læs: Fødselsdag
— 95.	— 15	ogsaa tidt . — gierne
— 124.	— 5	Willmanns Søstre, læs: Willmanns. — Søstre
— 145.	— 6	men, læs: men jeg
— 206.	— 10	Smal, læs: Smal
— 262.	— 1	Forældre, læs: deres Forældre
— 330.	— 18	mig, læs: min
— 385.	— 13	Følgende maae tilføies:

Dg min Faders Bud bør lydes; denne er min første Pligt.

D! han er saa god en Fader!

D! han mener det saa vel!

Tilidsfuld min betede Siel

Sig paa ham forlader.

Selv, naar han Naturens Stemme

Synes at forglemme,

Naar han synes grum at lyde,

Vil jeg ham dog lyde.

Kiender jeg vel, hvad mig skader,

Hvad der tiener til mit Heid?

D! han er saa god en Fader!

D! han mener det saa vel!

Til Læseren.

Tretten Aar ere nu forløbne, siden de tre første Bind af mine Skuespil udkom. Fire Bind vare lovede. Sandsynligvis er det Publikum aldeles ligegyldigt at vide, hvorfor det fjerde Bind endnu ikke er udkommet; for mig derimod er det ikke uvigtigt nogenlunde at retfærdiggjøre denne lange Standsnings.

Jeg nævne ved Slutningen af det tredje Bind, at et vigtigt Arbeid var blevet mig, af den da værende franske Regjering, overdraget, og at det vilde optage min Tid i nogle Maanedes. Det holdt mig i henved sex Aar. Læseren vil ikke forundre sig over, at jeg kalder Arbeidet vigtigt, naar jeg siger, at det bestod i at samle, fra mangehaande Kilder, alle de Akter, der vedkomme Lutheranernes borgerlige Stand (*état civil*) lige fra den første Tid af, da det blev dem tilladt at have Kapeller eller Kirker her i Paris. Sex tusdsirene Føljanter, indeholdende alt, hvad der vedkommer de lutheriske Troesbekændere, for saa vidt som angaar deres Fødsel, Bivtermaal og Dødsfald, ligge nu i de offentlige Arkiver, underkrevne og attesterede af mig, samt desuden vedhørligen legaliserede af de høiere Myndigheder, og Certi-

skæder deraf udstædes til enhver Vedkommende, der maatte finde sig i det Tilfælde at behøve samme.

Det var imidlertid ofte faldet mig ind, at den Tid var kommet, da jeg ikke længer burde besætte mig med Skuespilbigten; og at en lang Fraværelse fra mit Fødeland havde sat mig aldeles ud af Stand til at give mine Arbejder den Nationalitet, der, efter min Mening, er en saa væsentlig Egenkab ved det originate Lustspil. Det havde vel endog nu og da anet mig, at jeg blot havde mine Benneers overbrevne Noes, det danske Theaters Fattigdom, og nogle andre tilfældige Omstændigheder at takke for det udmærkede Bisalt, som mine Skuespil saa ofte have nydt; og at mit virkelige Talent, isalt jeg ellers har noget, er ganske forskielligt fra det, der udfordres til at være Theaterdigter. Denne Tanke har længe været, og er endnu saa levende hos mig, at det aldeles ikke kunde fortryde mig, ja ikke engang faldt mig forunderligt, at høre en af Danmarks Yndlingsdigtere, for tre eller fire Aar siden, med en usædvanlig Oprigtighed sige mig, at han aldrig havde anset mig for at have Talent for Komedien. Et gammelt Ordsprog byder: at man ikke maae troe mere end det halve af hvad Solk siger; heller ikke kunde jeg, i dette Tilfælde, troe eller tilstaae at have fortient Fordømmelsen i sit fulde Omfang, uden at fornærme andre Kiendere, og det hele danske Publikum, der saa ofte ved en aldeles modsat Dom have søgt at opmuntre mig. Men, naar han erindrer, at jeg, i det mindste for en Deel, billigede dette hans Udsagn, vil han finde sig overbeviist om, at jeg aldeles ikke tog ham hans Grimodighed ilde op; ligesom jeg ogsaa ærligen vil tilstaae, at jeg vel tilbeels

kan have fortjent dette hans haarde Udsagn, ved den Dom, som jeg, paa en vis Maade tvunget dertil, tillob mig at sælbe over Freyas Alter. Det følgende vil endnu tydeligere bevise, at det er Sandhedsfølelse, og aldeles ikke en hyllet Modestie, der i dette Tilfælde, taler af min Pen.

Uden derfor at afstaae fra mit Forsæt at opfylde et til Publikum og Forlæggeren givet Lovte, søgte jeg derimod at finde en Leilighed til at overbevise mine forenede værende Landsmænd om, at jeg maaſkee havde Gyde til at behandle vigtigere Gienstande, end dem, der hidtil havde sysselsat mig i mine Tritimer. Allerede i mange Aar havde jeg, ved Læsning og Tagttagelser, overbevist mig om, at Kriminal-Lovkyndigheden, i det mindste for saa vidt, som angaaer den praktiske Deel deraf, endnu over den hele Verden ligger i sin første Barbardom, for ikke at sige, i et fuldkomment Barbarie. I Gærdesløshed havde Dødsstraffene tildraget sig min uafbrudte Opmærksomhed saaledes, at jeg tilsidst er blevet fuldkommen overbevist, ikke allene om deres Unødvendighed og Unyttighed, men endog om deres Uretfærdighed. Maaſkee feiler jeg i denne Overbeviisning, men, om saa er, kan jeg med den reneſte Samvittighed forsikre, at det ikke er min Feil, og at jeg har gjort mig al muelig Umage med at undersøge og betragte denne saa vigtige Sag fra alle Kanter.

Jeg greb derfor med Begierlighed den Leilighed, der tilbødes mig først i Aaret 1809, da jeg, ved en Hændelse, erfarede, at der var udkommet et af nu afdøde Professor Eggers forfattet Udkast til en Kriminal-Lovbog for de Slesvig-Holstenske Stater. Jeg lod Skrive

tet komme, og anvendte siden, ved mit Ophold, under Krigsurolighederne, først i München, siden i Wien, og endelig under Freds-Kongressen i Altenburg i Ungarn, alle mine ledige Timer til at udarbejde mine Betragtninger derover, men i Særdeleshed mit Yndlings-*Thema*, Dødsstraffenes Uretmæssighed. Dette Skrift, tilligemed en veblagt forseglet Seddel, der indeholdt mit Navn og Opholdssted, blev, inden Kærets Udgang, indsendt til det juridiske Fakultet i Kiel, der, af den danske Regiering, var bestillet til at bedømme de indkomne Priisskrifter. Vel var mit Skrift, som jeg ogsaa i Fortalen dertil anmærker, ikke kvalificeret til at konkurrere for de udsatte Priser, efterdi jeg havde afvejet fra den Plan, som i Indbydelsen var foreskrevet: ikke desmindre nød det den Lykke at tilbringe sig Dommerens Opmærksomhed i en saa høi Grad, at de troede sig forpligtede til at aabne den forseglede Seddel for at erfare Forfatterens Navn; og et Brev, som jeg giemmer i Original, freesdet af Herr Etatsraad Cramer i Kiel, til en af mine Venner, sagde mig, at Fakultetets Dom havde været, at jeg havde fortient, enten en af de udsatte Premier, eller dog en offentlig Udmærkelse. Da jeg erfarede, at alt dette udeblev, skrev jeg til Etatsraad Cramer, for at bede ham underrette mig om Årsagen; men Mandens Læns-*hed* til to forskjellige Breve har sagt mig, at han havde fundet det under sin Værdighed at svare mig. Omtrent ved samme Tid meldte man mig, at en Mand i det tydske Kancellie havde sagt, at Skriftet skulde trykkes paa offentlig Bekostning; men denne *Ure*, som jeg vist nok ingen Grund havde til at vente mig, blev mig da heller ikke til Deel.

Jeg lod nu dette Arbejde henligge roelig, dels fordi jeg ventede dog engang see Dypfyldelsen af et, som det synes, authentisk Løfte; dels ogsaa af andre Aarsager, som det kan være Læseren ligegyldigt at vide. Men uagtet det saaledes henlaae, tabte jeg det dog ikke af Sigte, og jeg har ofte fundet Anledning til at forøge det med en hoven Tillæg, der maaskee ikke ere aldeles uvigtige.

Endelig i Begyndelsen af Aaret 1817 saaldt det mig ind at lade Skriftet trykke. Jeg korresponderede derom med min afdøde rettsfæne og oprigtige Ven Directeur Schultz, der, med sin sædvanlige Beredvillighed, paatog sig Trykningen og Forlaget. Endnu var jeg i tvivl om, hvem af mine Venner jeg turde vove at henvende mig til for at staae Tædder til Bærnet, eller, for at tale uden Metaphor, hvem jeg kunde anmode om at sætte sit Navn paa Bogen, som Udgiver. Høist uventet blev jeg udrevet af denne Tvivl, ved at modtage et Brev fra Herr Professor Guldberg, der, uden mindste Anmodning fra min Side, med megen Redebønhed tilbød sig at være min Udgiver. At jeg, med den største Taknemmelighed modtog et saa behageligt Tilbud, kan Læseren lettelig begribe. Det var mig saa meget mere behageligt, som det var aldeles frivilligt, og som jeg, sandsynligvis, paa den Tid selv vilde have gjort ham en saadan Anmodning, isald jeg ikke havde frygtet for et Afslag.

Men hvad meer? nogle saa Maaneder derefter tilsender min afdøde Ven Schultz mig et Brev, adresseret af en anonym til ham og Guldberg, hvori det heder, at Skriftet indeholder Sætninger, der ere farlige for Religionen, Moralen og Staten, og at Trykningen

følgelig kunde udsætte udgiveren og Forlæggeren for betydelig Fare og Ansvar.

Uagtet denne Paastand er ganske og aldeles stridende mod den Dom, som kompetente Dommere, allerede for længe siden, have fældet over Skrivtet, og hvilken Dom de endog have igientaget, efterat have læst Anonymens Brev, saa erklærede jeg dog strax, at jeg meget hellere vilde lade det forblive utrykt, end udsætte mine Venner for den allermindste ubehagelighed; men jeg nægter ikke, at jeg fandt det i højeste Grad besynderligt, at see en Anonym sinde Givt i et Skrivt, der har været saa forbeelagtigen bedømt af Regjeringens egne udvalgte Mænd; og hvori der vel kan findes Paraderer, men ikke løseligen henstængte, uden at være byggede paa Grunde, der vel kunne fortjene at undersøges og giendrives, men ikke at fordommes af en Anonym, ved et foragtende Magtsprog.

At udfinde Anonymen ansaae jeg ikke for at være umagen værd: ogsaa var et saadant Forsøg, i en slig Graastand, mig saa meget mere umueligt, som mine Venner paa Stedet havde erklæret, at al deres Grublen, Sogen og Gietten, havde været forgieves. Men det gaar ofte saaledes, at man ikke uden Banffelighed finder det, der ligger nærmest for Øinene; og nogle Maanederefter meldte afdøde Schultz mig, i et Postskript til det sidste Brev, som han skrev mig til før sin Død, at Hemmeligheden, ved en besynderlig Hændelse, var blevet ham bekendt, og nævner mig med det samme Anonymen. Jeg nægter ikke, at min første Gæstelse var at flamme mig over min egen Dumhed, der, ved den første Læsning af det anonyme Brev, havde hindret mig

fra at kende Forfatteren, hvis Sætninger, Stil og særegne Udtryk, til Trods for al anvendt Forsigtighed, ere aldeles umiskienkelige. Nu blev alting mig klart; jeg fandt i det anonyme Brev adskillige af dets Forfatters mig bekendte Sætninger, hvoraf jeg havde forsvaret det modsatte; og jeg begreb letteligen, at det havde sat det ham en Højen mindre vanskeligt, at faae mit Skrivt supprimeret, end at giendrive mine Argumenter; men jeg lykønskede mig selv tillige ved den Tanke, at jeg ikke havde været istand til at mistænke nogen for en saadan Lumpenhed. Jeg nævner ikke Personen (1); det er mig nok, at han, ved at læse disse Linier, vil kende sig, og at hans Samvittighed vil sige ham: Du er Manden. Han vil da maaskee føle, at de meest flulte Hemmeligheder undertiden aabenbares, og et ærligt Fremfærd er i alle Tilfælde bedre, end lumst Undersundighed.

Imidlertid havde jeg dog ikke glemt, at jeg skyldte Publikum og min Forlagger endnu et Bind Theatersigte; ogsaa havde jeg udarbejdet tre nye Skuespil, der tilligemed de Donner og Vanner, skulde have udgiort det fjerde og sidste Bind. Af disse tre Skuespil har jeg kun beholdt det ene, hvorefter siden skal tales, en Farce, der ingen anden Fordring kan gjøre, end den at more Tilhøveren, ved at bevæge ham til Latter. De to andre, der skulde være virkelige Komedier, har jeg, efter nøiere Giennemlæsning og Overvejelse, ikke fundet værdige til den Ære at forelægges Publikum, og derfor, uden videre Omstændighed, kastet dem paa Ilden.

(1) Præfulgebant Cassius atque Brutus, eo ipso, quod officiosorum non viscebantur. Tac. Ann. Lib. 3. in fine.

Ikke bestomindree, saasom det kun var Udarbejdelsen af disse to Skuespil, der mishagede mig, og da jeg endnu anseer Ibeerne og Planerne for gode, troer jeg ikke at burde undlade at give Læseren et kort Begreb derom. Hvo veed, om ikke engang en heldigere Skuespildigter kan falde paa at benytte sig deraf, for at berige den danske Skueplads med to gode Skuespil. Tanken om at dette mueligen engang kan indtræffe, fornoier mig saa meget, at jeg umueligen kan bebreide mig at have, paa den ovenmeldte Maade, formindsket de maadelige Komediers Antal.

Det første Skuespils Titel var: Som Herren er, saa følge ham Svende, Komædie i fem Akter. Ideen dertil var taget af et engelsk Skuespil, hvoraf jeg blot kiender Titelen, uden nogensinde enten at have seet eller læst Stykket selv. Det hedder: High life below stairs. Jeg veed ikke hvorledes den engelske Forfatter har behandlet sit Emne. I mit Skuespil bestode alle Personerne blot af adskillige fornemme Herstaders Kudske, Lakayer, og Kammerjomfruer. Det er bekiendt, at Herstadsstienere, i deres eget Laug, antage og føre deres Herrer's Navne og Titler. Der fandtes saaledes i min Komædie Geheimeraader, Generaler, Præsidenter, Deputerede og andre Værdige, alle i Liberie, Etatsraadinder med Kiøkkenforklæder paa, og saa videre. Alle disse Personer, der naie kiendte deres Herstaders Karakter, — thi der er ingen Herre, der kan hylle, eller forskille sig for sin Kammerstjener, — søgte at ligne dem saa meget som mueligt, og spillede saaledes hele Stykket igiennem en Forgemaals-Intrigue, noget nær med den samme Fin-

hed og Forslagenhed, hvormed man dagligdags seer Folk af de høiere Stander spille deres Kabaler i vigtige Stats-sager. At et Skuespil, udarbejdet, efter denne Plan, af en talentfuld Digter, nødvendig maatte giøre Lykke, og vinde Publikums Bisald, derom er det mig næsten umueligt at tvivle. Personaliteter behøves aldeles ikke, om de endog vare tilladelige; alt hvad der udfordres, er en vis Grad af Kundskab om Tingenes almindelige Gang i Kollegier og store Herreris Audientsegemaffer; samt, hvad der nuomstunder mangler mig ganske og aldeles, nogle nationale Anekdoter, og Kundskab om den Ben-ding, som Søderne og Tankemaaden i de senere Tider, har taget i Danmark.

Det andet Stykke indeholdt — jeg tager ikke i Betænkning selv at sige det — et herligt Emne til et National-Skuespil. Det var i tre Akter, og kaldes: Sorøe Marked, eller Holbergs Minde. Jeg forestillede deri en rig Giestgiver, overordentlig Tilbeder af Holberg. Hans Enthusiasme gik saa vidt, at næsten ethvert Bæsen, enhver Gienstand i hans Huus, maatte minde ham om denne store Digter. Saaledes hedder hans Datter Leonore, en af Pigerne Pernille, Gaardskarlen Arv, en af Betienterne Hendrik, Porthunden Soldan, og Papegoien Vielgeschrey. Selv er han yderst misfornøiet med sin afdøde Fader, fordi han ikke i Daaben har ladet ham kalde Korfis eller Jeronimus. Giestekamrene, istedenfor at være, som paa andre Steder, numererede, have holbergiske Navne, saasom Anholt, Planeten Nazar, Martinia, og saa videre. Holbergs Fødselsdag indtræffer just paa en Dag, da der er Marked i Sorøe, og selvfølgelig en hoven Menneſker der forsamlede. Min
 Heibergs Skrifter 4de Deel. I

Enthusiast har i sin store Sal ladet oprette et Theater, hvor han har i Sinde at lade spille et Skuespil. Dette udgior den tredje Akt af den hele Komedie, og her optræde da de meest udmærkede af Karaktererne i de hollandske Lykspil og andre Arbeider. Denne Deel udgior saaledes, saa at sige, en Slags Mellemakt. Hoved-Saebelen, der, ved Knudens Oplosning, binder sig til Slutningen af Mellem-Akten, bestaaer i en Kierligheds-Intrigue imellem Giestgiverens Datter og hendes Gifter. De to første Akter spilles i den samme Sal, og inden Forhængen optrækkes, hvilket ikke skeer førend i tredje Akt, naar Giestgiverens Komedie begynder.

Jeg veed ikke, om Planen til det eene eller det andet af disse to Skuespil vil forekomme Læseren ligesaa interessant, som de ere det begge to i mine Mine. Saameget kan jeg bestemt forsikre, at Udarbejdelsen aldeles ikke behagede mig, da jeg, efterat have ladet dem henligge et par Aar, foretog mig paa nye at giennemlæse dem. Heller ikke har jeg nogensinde fortrydt deres Tilintetgiorelse; og jeg haaber, at denne Anekdote vil paa det fuldeste overbevise Forsfatteren af Freyas Aften om, at jeg talte med den største Oprigtighed, da jeg, i den ovennævnte Samtale, forsikrede ham om, at hans Dom over mig, som Skuespildigter, hvor streng den endog maatte være, aldeles ikke kunde være mig ubehagelig, saasom jeg var fuldkommen overbevist om, at han, med en god Samvittighed, ikke kunde bedømme mine Skuespil strengere, end jeg selv bedømmer dem; og at det undertiden, naar jeg tænker derpaa, gior mig ondt at jeg, istedenfor at skrive Komedier, ikke har anvendt mine

ringe Forfatter-Eyner til at afshanble Materier, der ere en Høben vigtigere, og hvorved jeg maaskee havde været istand til at stifte noget mere Nytte.

Man troe dog alligevel ikke, at jeg angreer at have anvendt en Deel af mine beste Ungdoms-Aar paa et Arbeide, der altid er smigrende, og dobbelt smigrende, naar det krones med noget Held. Dette vilde være en stor Daarlighed; og jeg indseer sandelig ikke, hvorfor jeg skulde fortryde at have vundet mine forrige Medborgers Yndest og Bisald ved mine komiske Skrifter, uagtet jeg vel troer at have kunnet vinde den samme Yndest og det samme Bisald ved Arbeider af en anden Natur, der vilde have været mere nyttige og vigtige for det almindelige. Hvad eengang er skeet, er det umueligt at gjøre ugiort; og naar kun en Forfatter er sig bevidst ikke at have villet skade ved sine Arbeider, da bør han ikke gjøre sig nogen alvorlig Bebreidelse over Anvendelsen af sin Tid; thi deraf vilde ellers flyde, at aldrig nogen Mand i Verden kunde have en ret rolig Samvittighed for Anvendelsen af sin Tid og af sine Eyner, saa at han, hvor vel han endog maatte synes at have anvendt samme, dog alligevel altid med Føie kunde sige, at det havde været mueligt at anvende dem bedre.

Hvad jeg egentlig har at bebreide mig, i Henseende til mine Skuespil, og maaskee til nogle andre af mine Arbeider, er en altfor stor Tilfærdighed. Denne Feil har jeg havt tilfældes med noget nær alle danske Forfattere. Hvo er vel den, der i Kompositionens Hele, og især i de fyrige Ungdoms-Aar, ikke finder sit Arbeide for træffeligt, ja vel endog aldeles feilsnit? Man iler da, og skriver fort, uden lang Betænkning, alt hvad der

Kommer i Hovedet; og neppe lader man Blækket faae Tid til at tørre, førend Skuespillet er indsendt til Theaterdirectionen, der antager det, lader det opføre, og dermed er det forbi; og Forfatteren begynder paa et nyt Arbeide, isald han ikke, for at spare den kostbare Tid, allerede i det korte Mellemrum, der forløber imellem Antagelsen og Opførelsen, har faaet et Par andre Mesterværker færdige.

Jeg taler af Erfarenhed. Denne er Historien med de Vunner og Vanner. Gabelen, der er min egen Opfindelse, blev til, og Stykket aldeles ubearbejdet, i den Form, som det bestandig har havt, med en saadan Hast, at det neppe er mueligt hastigere at reenskrive det. Dele Arbeidet kostede kun halvtredie Dag. Der leve endnu Folk, som kunne bevidne Sandheden af, hvad jeg her fortæller. Efterat have nydt et par altfor overbærende Venners Bifald, og anbragt nogle faa høist ubetydelige Rettelser, lod jeg det strax afskrive, og indsendte det til Theaterdirektionen, der antog det, og besørgede det strax opført. Publikum bærede det med et særdeles udmærket Bifald, hvortil dog ogsaa nogle tilfældige Omstændigheder betydeligen bidroge. Efter tredie Forestilling blev Opførelsen forbudt, og nu blev da, naturligviis, Skuespillet til et Mesterstykke. Vel troer jeg ikke, at jeg deelte med Publikum denne Mening i sit fulde Omfang; dog erindrer jeg meget vel, at jeg paa den Tid tillagde mit Arbeide adskillige Futtkommenheder, som siden have forsvundet for mine Øine, og som jeg ikke længere finder deri.

Man vil da maaſkee spørge mig, hvorfor jeg, i det jeg foranstalter en nye Udgave af mine Skuespil, ikke

har omarbejdet dem, for derved at give dem en større Fuldkommenhed? Mit Svar er kortelig dette; Et er at rette og at forbedre; et andet at omarbejde. Det første har jeg gjort overalt, hvor jeg fandt det nødvendigt i Henseende til enkelte Udtryk og Replikker; og disse Rettelser vilde upaatvivlelig have blevet noget talrigere, isatd jeg selv havde været tilstede, og kunnet personligen besørge Udgaven. At omarbejde derimod vilde have været at forandre Skuespillenes hele Dekonomie, og deraf vilde da have opkommet aldeles nye Komedier, ganske forskellige fra dem, som Publikum allerede i mange Aar kender, og som længe, i en større eller mindre Grad, have været i Besiddelse af Læserens og af Tilhørerens Bifald. Det var vel endog mueligt, at Omarbejdelsen kunde frembringe flattere Værker, og som endnu mindre end Originalerne, fortiente Overbærelse. En saadan Omarbejdelse vilde desuden, fra en anden Side, være latterlig; deels fordi mit langvarige Ophold i et fremmed Land har giordt det umueligt for mig at beholde den National-Aand, der bør herske i et nationalt Skuespil; deels ogsaa fordi jeg ikke har burdet tabe af Sigte Horatii Regel, naar han siger:

*Solve senescentem, mature sanus, equum, ne
Pecore ad extremum ridendus, et illa luceat.*

Dette fjerde og sidste Bind af mine Skuespil bliver altsaa noget mindre voluminøst end de forrige. Det indeholder kun to Skuespil. Det første er de ovenmeldte *Donner og Vanner*. Jeg har deri gjort nogle faa, ikke Forandringer, men Rettelser. Især har jeg troet at burde rette den rygtbare Replik i første Akt, der, efter Sigende, skal have været Karsag til, at Stykkets Op-

forelse blev forbudet. Jeg erindrer meget vel, at den da værende administrerende Theater-Direktør forsikrede mig om, at Forbudet vilde blive hævet, naar jeg blot vilde samtykke i at forandre den stødende Replik. Jeg svarede, at mit Skuespil havde giennemgaaet Censuren, og at selvseligen, isalb det indeholdt noget strafværdigt, det var Censurerne, og ikke mig der burde straffes; at desuden en Retraktation indeholdt Tilstaaelse af at have angivet et urigtigt Faktum, eller at have sældet en falsk Dom, men at jeg, saa redbon jeg end altid vilde være til at erkiende enhver Feil, jeg maatte have begaaet, aldrig, og under ingen Omstændigheder vilde beqvemme mig til at tilbagekalde en Dom, hvis Rigtighed var grundet i min og det hele Publikums Overbeviisning. Syv og tyve Aar ere nu forløbne, og mange Ting ere, siden den Tid, forandrede i Danmark. Man har forsikret mig, at den røde Uniform har i denne Mellemtid vundet et Omdømme, som den forhen ikke kunde giøre Forbring paa. Det er min Pligt at troe denne Forsikring, saa meget mere, som jeg, under de danske Troppers Ophold her i Frankrig, har lært at kiende en stor Deel høist agtværdige Mænd af den militære Stand, hvis Forhold og Indsigter byde mig at forandre min Dom, til Fordeel for Mængden af deres Medbrødre, som jeg ikke har Anledning til at kiende af egen Erfaring. Jeg kan altsaa nu, i Aaret 1819, med Fornøielse frivilligen give den nu værende Land-Krigsmagt en Væres Erklæring, som jeg, i Aaret 1792 ikke kunde have givet den, uden at vanære mig, og, hvad som endnu er værre, uden at fornærme Sandheden.

Det andet Stykke, Mystifikationen, eller Skuespillet inpromptu, har to Gange efterkommet Horatii Regel; *nonum prematur in annum*. Det har ligget færdigt i atten Aar, og burde selvfølgelig være et Mesters stykke. Ikke desmindre tilstaaer jeg i al Ydmyghed, at det er intet andet end en pur Farce, hvis hele Værd bestaaer deri, at den 'maaskee, en og anden Gang, kan bringe Læseren eller Tilhøveren til at lee. Det er muligt, at det paa Skuepladsen kunde giøre nogen Virkning, isald, hændelsevis, Smagen nuomstunder ikke skalde være i Kiøbenhavn, som den er i Paris, hvor man gaaer paa Komedie for at græde, og i Kirken for at lee. Hvorom alting er, kunde maaskee en eller anden Rigorist anmærke, at en Farce ikke er værdig at indlemmes i Samling med en Samling Skuespil, der er bestemt til Efterverdenen; thi saaledes kalder man den halve eller heele Snees Aar, hvori et Skript overlever sin Forfatter, naar det ikke er et almindelig anerkendt Mesterværk. Jeg svarer hertil, for det første: at jeg, i Følge hvad der forhen er anmærket, sætter saa liben Værd paa mine øvrige Skuespil, at jeg ikke troer dem vanærede, ved at have en Farce i deres Følge; for det andet: at selv Holberg og Moliere ikke have anseet det for dem u værdigt at skrive Farcer; og at selvfølgelig jeg, der staaer i saa lang en Kraastand fra disse to store Mænd, ikke behøver at skamme mig derved. Og endelig anmærker jeg, for det tredje: at denne Farce sandsynligvis ikke var blevet optaget i Samlingen, saafremt jeg havde fundet de to opbrændte Stykker værdige til at forelægges Publikum. Deraf flyder ikke, at jeg da vilde have ladet Farcen henligge utrykt; tværtimod havde min Pensigt

været, at udgive den i et særskilt Bind, i Selskab med mine to Parobier, som jeg, uagtet flere af mine Benægners Anmodning, har, om just ikke aldeles forkastet, saa dog ikke villet optage i denne Samling. Disse to Parobiers Bærd bestod blot i Hensigten, hvorfor, og Omstændighederne, hvorunder de bleve til. Saa snart som disse vare glemte, maatte nødvendigviis Parobierne næsten ogsaa glemmes; og jeg indseer ingen Grund, hvorfor jeg skulde opfylde et Bind med to Feiligheds-Farcer, der ikke kunne interessere andre, end enten de saa, der endnu erindre sig Omstændighederne, der gave dem deres Tilværelse, eller den store Flok, der kun forlange at lee, uden at bekymre sig om at undersøge Bevæggrundene til deres latter.

Angaaende Mytifikationen har jeg endnu kun dette at tilføie, at den er en fri Bearbejdelse af et fransk Skuespil, der, i sin Nyhed, gjorde en overordentlig Lykke paa et af de smaae parisiske Theatre. Jeg nævner ikke Titelen derpaa, der er ganske forskjellig fra min, fordi jeg boer i Paris; thi dersom nogen af de rigoristiske Litteratorer her i Landet fik at vide, at jeg havde afgivet mig med et saadant Vemne, vilde de domme mig for et Menneske uden mindste Smag! thi her holdes det for en større Fortieneste, at lide Publikum ved pedantiske regelmæssige Snortlivs-Skuespil, fuldpakkede, i det mindste, af Grever og Baroner, end at more med en lystig Overgivenhed, især naar man har den Formastelse at bringe Folk af de saa kaldede lavere Stænder paa Scenen. Da mit Skuespil er bestemt for det danske Publikum, saa frygter jeg ikke for den samme Bebrejdelse; og skulde den franske Original findes, eller, ved en Om-

stændighed, falde i nogen dansk Mand's Hænder, da er jeg vis paa, at han vil tilstaae, at den, langt fra at have tabt, meget mere har betydeligen vundet ved min Bearbejdelse. En Sammenligning vil kunne overbevise enhver om, at denne min Paastand er saa langt fra at være Præterie, at Beskedenhed i denne Post vilde være høist latterlig.

For dog ikke at lade disse to Skuespil vandre ganske eensomme og forladte ud i Verden, har jeg troet at kunne medgive dem til Selskab to dramatiserede Kantater, færevne i høitidelige Anledning, og forhen aftrykte, saavel særskilt, som i periodiske Samlinger. Naagtet disse to Kantater egentlig ikke kunne regnes til anden Klasse, end til den, som man kalder Leilighedsvers, saa ere dog de Anledninger, som de skulde deres Tilværelse, af den Art, at de henhøre til, hvad man med Røie kan ansee for Epoker i den danske Historie, naar Ordet Epoke tages i en nogen udvidet Forstand. Det er altsaa langt mere i Følge denne Omstændighed, end i Betragtning af det æsthetiske Værd, som man, i sin Tid, havde den Godhed at tillægge disse to smaae Digte, at jeg har troet at kunne optage dem i en Samling af Skuespil, hvor de desuden tiene til noget at rette det uforholdsmæssige i Bindenes Førlighed.

Det tredje Bind af Samlingen har havt betydelige Banheid, for saa vidt, som angaaer de to forhen aftrykte Skuespil, Hækinghorn og Indroget. Jeg havde tillendt Udgiveren adskillige Rettelser, bestemte til at borttage nogle af de Pletter, der vanzire det første Stykke, men disse bleve af ham uheldigviis forlagte og glemte. Dernæst er Indroget blevet aftrykt efter den

første, istedenfor efter den anden meget forbedrede Udgave. Disse Omstændigheder henhøre iblandt de Uheld, som en Forfatter stedse maae gjøre Regning paa, naar han ikke selv er tilstede, og besørge Udgaven af sine Skrifter. I dette Tilfælde hændte det sig ogsaa næsten altid, at Trykfeilstiften bliver noget større, end den ellers vilde have blevet. Jeg haaber med fuld Tillid, at dette fjerde Bind ikke vil have at beklage sig over det samme Banheld, og at Udgiveren ikke vil have forsumt at indføre, paa vedkommende Steder, de Rettelser i Komedien de Donner og Vanner, som jeg allerede for længe siden haver tilsendt ham. Jeg skulder forresten Udgiveren min gamle Ven, Professor Rahbek, den Erklæring, at jeg er forvisset om, at det Uheld, hvorover jeg beklager mig, er indtruffet ved en af de Handelser, der ikke sielden møde ethvert Menneſte i denne Verden, uagtet alle de Forsigtighedsregler, som man troer at have anvendt for at forebygge dem. Jeg er ligeledes overbevist om, at dette Uheld har forvoldet ham langt større Ugreſſe end mig: og jeg bør ikke slippe denne Materie, uden at beridne ham offentlig, og paa nye, min oprigtige Taknemmelighed for det Benskab, hvormed han saa uførtroden paatog sig et fiendsommeligt Arbejde, hvorved der for ham var at betales intet at vinde. Da han, paa samme Tid, allerede havde begyndt sin nye flionne Udgave af Solbergs udvalgte Mesterværker, kunde han med Røie have sagt: de minimis non curat prætor; men han følte, at hans Fortjenester af den danske Litteratur ere saa mangehaande, og saa betydelige, at Publikum ingen Ret har til at bebreide ham, at have spildt, paa et temmelig ubetydeligt Arbejde, en Tid,

der, vist nok af ham, kunde have været anvendt til mere vigtige Kandsfrembringelser.

Heller ikke bør jeg forsømme her at omtale, med den meest uindskrænkede Agtelse og Taknemmelighed, Forlæggeren af dette Værk, min uforglemmelige rets-
 kaffne Ven, nu afdøde Direktør Schultz. Aldrig saa snart var han blevet opmærksom paa den med Indroget foresatne Feiltagelse, førend han, med den meest uegen-
 nyttige Medebønhed, selv tilbød at lade omtrykke denne Deel af det tredie Bind, og at levere Publikum samme, uden mindste Forøgelse i Prisen. Jeg modtog ikke dette Tilbud, deels fordi jeg troede, at Feiltagelsen, der ikke er et Uheld, uden for mig allene, kunde være Publikum i en høj Grad ligegyldig; deels ogsaa, fordi jeg af denne fortræffelige Mand havde modtaget saa mangfoldige Ven-
 skabs-Beviser, at det vilde have været høist utilgiveligt af mig, at affordre ham en Opoffrelse, der var aldeles unødvendig, og slet ikke kunde tiene til andet end til at smigre en Forsængelighed, hvoraf jeg, Himlen været lo-
 vet! ikke føler det allermindste Symptom. Den mig saa aldeles uventede Efterretning om denne brave Mands Død var en sand Jøbspøst for mig, og et af de smerte-
 fuldeste Tilfælde, som, i de senere Aar, have rammet mig. Hvor ofte har jeg ikke betaget, at min lange
 Fæstetid fra Dannemark, og det for mig saa gandske til-
 Bunden udtørrede Hippokrene, har forbudt mig at strø nogle Blomster paa min Vens Grav. Stulde hans Aand, som jeg smigrer mig med at troe, undertiden usynlig
 svæve om mig, da vil den, ikke uden Fornøielse, erfare, at hans Ven-
 skab er mig uforglemmeligt, og at jeg vil

bevare det i et taknemmeligt Minde, indtil jeg ubaander mit sidste Suk, for at mødes med ham i en anden og bedre Verden.

Endnu staaer tilbage at tage min sidste Afsked fra det danske Publikum. Den Overbærelse, den Opmuntring, det Bisalb, hvormed jeg saa ofte er blevet beæret, ere og blive mig stedse uforglemmelige; og Efterretninger, der, nu og da, have sagt mig, at jeg dog ikke er aldeles glemt i mit Fædeland, have tient til at forsøbe mig en Mængde ubehagelige Nichlikke. Vel veed jeg, at een og anden har gjort sig Umage for at udsprede det Rygte, at jeg er aldeles forandret, Gud veed, i hvilken Henseende. Hvorvidt dette Foregivende er rigtigt eller ikke, hører det ikke mig til at bedømme. Saa meget tør jeg med Sandhed paastaae, at enhver Danst, der, under mit henved tyve Aars Ophold i Paris, er kommet hertil, og ikke har troet det farligt, eller anseet det under sin Værdighed, at gjøre eller fornye Bekendtskab med mig, vil kunne bevidne, at Forandringen, isalb han har kunnet bemærke nogen, er til det bedre, og ingenlunde til det værre. Jeg har undertiden feilet; og hvo er det Menneffe, der ikke finder sig, i sin Samvittighed, tvunget til at gjøre en saadan Tilstaaelse? men jeg har aldrig undslaaet mig for at erkiende mine Feil. Hvad derimod mine Meninger og Grundsatninger angaae — jeg taler, i Særdeleshed, om dem, hvorved jeg har tilbraget mig den offentlige Opmærksomhed — da tager jeg ikke i Betænkning at erklære, at de, isteden for at være svækkede, snarere ere bestyrkede hos mig. Willig tilstaaer jeg, at endeel af mine Meninger maaffe ere fal-

te, men de have steds grundet sig paa min Overbeviisning, og ikke paa mine Fordele. Man give mig en bedre Overbeviisning, som min Forstand kan modtage, og jeg skal, med den største Medebonhed, afsværge mine Wildfareller. Men en Domstols udsagn, skiondt juridisk uforlæstelig, er det ikke altid, i mine Mene, i en philosophisk Forstand, var det endog et udsagn, eller en Dom, i sidste Instants. Jeg er overbevist om, at jeg steds ærligen har sagt Sandhed! at jeg altid har været saa lykkelig at finde den, det tør jeg ikke vove at paaatae. I alle de Forhold, hvori jeg har staaet, har jeg intet, eller dog kun saare lidt at bebrejde mig; og om det stod i min Magt at forandre noget af, hvad jeg, i de modnere Aar, har foretaget mig, vilde Forandringerne neppe træffe nogen af de Grundsætninger, der have ledet mine Handlinger, men allene disses Modifikationer. Under saadanne Omstændigheder tør jeg troe, at et Menneſke, i hvad Forfatning han endog maatte komme, er en hoven mindre at beklage, end mangen een, som man, bedraget af udvortes glimrende Tilfældigheder, priser lykkelig i høieste Grad.

Hvad Uheld mine ærlige Hensigter og Bestræbelser have tilveiebragt mig, det er, saa at sige, enhver bekendt; men hvad der er mindre bekendt, endog for mine fortroeligste Venner, er, at disse Bestræbelser ikke have været aldeles uden Belønning. Jeg taler her ikke om den roelige Samvittighed, hvormed jeg kan træde frem for Minene af ethvert Menneſke, endog af min værste Fiende, uden at behøve at rødme. Det er en anden Belønning, som jeg ikke kan nævne, uden ved et aabent

Hjertet Skrivtemaal, der maaskee kan komme andre til
 Nytte. Det er en bestemt Sandhed, at mine adskillige,
 meest politiske, Belymringer havde bragt mig temmelig
 langt paa Veien til en Last, der, engang blevet til en
 Bane, næsten aldrig kan aflægges, og som useilbarligen,
 i kort Tid, bringer enhver, som forfalder dertil, i Græ-
 ven. Aldrig saasnart var jeg, ved en uventet Katastroph,
 losrevet fra de politiske Pligter — man lee ad dette Ud-
 tryk, isald man har Rod dertil! — til hvis Opfyldelse
 jeg troede at have forbundet mig imod Menneſkeligheden
 og mit Fødeland, førend Karsagen var forbundet, og
 Virkningen forsvandt tillige. Forplantet til et fremmed
 Land, har jeg vel aldrig kunnet ophøre at søle for Men-
 neskelighedens Held; men mit Forhold var forandret,
 og mine Pligter med det samme. Disse bøde mig at
 være taus Tilskuer, uden at ytre min Mening. Saa-
 ledes har jeg kunnet see en Mængde sorgelige Begivenhe-
 der, været Vidne til tryllende Tyrannier af mere end
 een Art, der vel inderligen have bedrøvet mig, men dog
 ikke nedtrykket min Siel. Saaledes har jeg kunnet læs-
 rive mig fra en Last, der, i mit Fødeland, vilde have
 bragt mig, før Tiden, i Graven. Mine Fiender have
 saaledes bevist mig en virkelig Belgierning, endskiondt
 de vel ere beskedne nok til ikke at forbre min Taknemme-
 lighed derfor. Jeg vil, ikke desmindre, med Fornoielse
 gjøre dem den Tilfælde, at omendskiondt jeg vel aldrig
 har baaret noget virkelig Had til, eller næret Hov-
 gierrighed imod dem, saa have dog disse Betragtninger
 i en høj Grad svækket hos mig det ubehagelige i Grin-
 dringen om dem.

Denne Anmærkning over mig selv er mig vigtig i en anden Henseende. Den har lært mig at være overbærende med andre, der have den ulykke at forfalde til den samme Last. Jeg formoder altid, med mindre jeg har tilstrækkelig Grund til at antage det modsatte, at denne Svaghed, istedenfor at være blevet til ved en saa talbet Tilboielighed, eller en lastværdig Bane, snarere har sin Oprindelse af Sorgen og Bekymringer, hvis Vægt, man ikke troer sig stærk nok til at bære.

Dette Skrivtemaate, haaber jeg, vil kunne bringe Publikum paa Bei til at bedømme mine Følelser for mit Fødeland noget rigtigere, end de Personer, der enten have miskiendt eller villet bagtale mig. Man vil nu nogenlunde kunne domme om Bestaffenheden af min Patriotisme. Den er vist nok ikke saa hojrøstet, som Dagens Ultrapatrioters Stemme, men jeg troer, at den er en hoven mere menneffelig. Jeg flammer mig ikke ved at tilstaae, at jeg tilhorte Menneffeligheden, førend jeg tilhorte en vis Stat; at jeg, i de Tilfælde, hvor mine Pligter imod Menneffeligheden og Retfærdigheden maatte komme i Kollision med dem, jeg flyder mit Fødeland, aldrig vilde tage i Betænkning at sætte disse sidste til side; og at jeg, om det stod i min Magt at gjøre mit Fødeland lykkelig, paa Betænkning af en anden Stats Lykke, aldrig vilde kunne overtale mig dertil. Saaledes tænke ikke Ultrapatrioterne: i det daglige Liv kiende de intet, uden den personelle Egoisme, i Statsager blot deres falske Patriotisme, der med Gode fortjener at belægges med det forhadte Navn af National-Egoisme. Man gjøre disse eksklusive Væsenet til Undersaatter af

en Bonaparte, eller af en anden Erobrer, og de ville strax giøre sig bet til Pligt, at bevise med de fortreffeligste Grunde, at deres Lands Ære og Lykkelighed ikke kan grundes, uden paa andre Nationers Ruin og Undertrykkelse. Lad dem, ved en Hændelse, blive valgte til Raadgivere hos en Regent, hvilkensomhelst det endog maatte være, og vi ville see dem anvende al deres Lands og Regems Kræfter til at smigre, vedtigholde, og opmuntre deres Herres Tilboieligheder, især de Eidenstæder, der maatte være de mindst agtværdige, og de meest skadelige for Menneffeligheden.

Jeg skriver disse Linier i en af de glædeligste Epoker, jeg har oplevet i de sidste tyve Aar, efterat have igien seet og omfavnet en inderlig elsket Søn. Jeg forlod ham, som Barn; han kommer til mig i sin modne Alder, beriget med nyttige Kundskaber, og besjælet af Lust til at forøge dem. Jeg kan, desto værre! intet andet Urvegsøds efterlade ham, end mit Rygte; men det er mig vigtigt, at han ved egen Erfarenhed lærer, at dette er ubesmittet, og at han ikke skal behøve at flamme sig ved det Navn, han bærer. Han vil allerede have seet, at, omenbtiondt min Omgangskreds er meget indskrænket, jeg dog, her i et fremmed Land, har erhvervet mig mange Venner, og at disse vise mig en Agtelse, der, endog blot med Hensyn til ham selv, ikke vil være uden Nytte for ham, under sit Ophold i et Land, hvor han saaledes er noget mindre fremmed. Men, uden at tale om den Fornøielse, som hans Nærværelse forvoiber mig, venter jeg mig ogsaa deraf en personlig Fordeel. Det

var høist vigtigt for os begge, at vi lærte at kende hinanden noget nærmere og nøiere. Vi ville snact lære at bedømme hinanden rigtigere, end det hidtil har været mueligt i en saa lang Frastand, og under de utallige Hindringer, som deraf uundgaaeligen opkomme. Naar han engang gaaer fra mig, for at ile hjem til sit Fødeland, som jeg ønsker at han aldrig, uden den højeste Nød, vil forlade, og til sine øvrige Venner, hvis Agtelse han sikkert vil bestrebe sig for stedse at beholde, da overlader jeg mit Rygte i hans Hænder. For saa vidt, som jeg hidtil har lært at kende ham, troer jeg at kunne gjøre det, i den fuldkomne Overbeviisning, at han baade vil, og, uden at fornærme Sandheden, kan forsvare mig imod den Besskyldning af Eigegytdighed imod mit Fødeland og dets Indvaanere, som nu og da har været mig paadigtet af en eller anden, hvis Hensigt maa see vel ikke har været at bagvaske mig, men snarere at lægge Skiul paa deres egen Eigegytdighed imod mig, eller vel endog blot at fortælle deres Landsmand noget, som de maatte holde for besynderligt. Andre og mere grundede Besskyldninger troer jeg mig ikke behøve af befrygte; men, ligesaa lidet, som jeg ønsker, at han vil forsøge at forsvare mig i de Tilfælde, hvor jeg virkelig maatte have feilet, ligesaa overbeviist er jeg om, at han aldrig vil lade en usortient Plet sidde paa sin Faders Rygte; men, fremfor alt, at han aldrig vil blive Sandheden utro, eller forlade den Fane, hvorunder jeg bestandig har sægtet. I denne Overbeviisning seer jeg med Noelighed, ja vel endog med Eigegytdighed, den Dag imøde, da jeg, efter Naturens usforanderlige Gang,

skal bortkalbes fra denne Verden. Vel skal mit Legeme
nedgraves i en fremmed Jord; men dersom Sielen bliv-
er saa fri, som jeg ønsker og haaber, da vil den vide
at finde sin vei, for usynlig at omsvæve de Væsener,
for hvem den aldrig vil ophøre at føle den meest levende
Deeltagelse.

Paris den 9de Juli 1819.

P. A. Heiberg.

